Comentarii practice

Ion Ristea

Termenele în procedura penală română

- Prezentarea termenelor în funcție de durata, temeiul juridic și caracterul acestora
- Calculul termenelor substanțiale / procedurale
- Sancțiunile în cazul nerespectării termenelor
- Acte considerate ca făcute în termen

Editura Hamangiu

Comentarii practice

Termenele în procedura penală română

Copyright © 2011
Editura Hamangiu SRL

Editură acreditată **CNCSIS -** Consiliul Național
al Cercetării Științifice din Învățământul Superior

Toate drepturile rezervate **Editurii Hamangiu**
Nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată
fără acordul scris al **Editurii Hamangiu**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
RISTEA, ION
Termenele în procedura penală română / Ion Ristea. - București :
Editura Hamangiu, 2011
Bibliogr.
Index
ISBN 978-606-522-391-2

343.1(498)

Editura Hamangiu
București, Str. Col. Popeea
nr. 36, sector 5
O.P. 5, C.P. 91

Vânzări:
021.336.01.25
031.425.42.24
031.579.00.65

Tel./Fax:
031.805.80.20
031.805.80.21
021.336.04.43

E-mail:
redactie@hamangiu.ro
distributie@hamangiu.ro

Dr. **Ion Ristea**

Termenele în procedura penală română

Editura Hamangiu
2011

ION RISTEA

Studii:
– Facultatea de Drept, Universitatea din Bucureşti (1978);
– doctor în drept (drept penal), 2008.

Activitate:
– jurisconsult (1978-1986);
– procuror la Procuratura Locală Piteşti (1986-1993);
– procuror la Parchetul de pe lângă Tribunalul Argeş (1993-1999);
– procuror la Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Piteşti (1999-prezent);
– procuror general al Parchetului de pe lângă Curtea de Apel Piteşti (2001-2005);
– lector universitar la Universitatea din Piteşti (2004-prezent);
– membru al Asociaţiei Magistraţilor din România, al Asociaţiei Naţionale şi Internaţionale a Procurorilor, al Asociaţiei Române de Drept Penal şi al Asociaţiei Internaţionale de Drept Penal, cu sediul la Paris.

Publicaţii:
– articole publicate în reviste internaţionale: „Analysis and Metaphysics", Denbridge New York; „Economics, Management and Financial Markets", Denbridge New York; Linguistic And Philosophical Investigations, New York; Contemporary Readings in Law and Social Justice, New York şi în reviste naţionale: Dreptul, Revista de drept penal, Pro lege, Revista academică Analele Universităţii Spiru Haret, Revista română de dreptul proprietăţii intelectuale etc.;
– cursuri şi lucrări de specialitate: „Teoria generală a dreptului – Note de curs" (2005); „Reflectarea normelor constituţionale în legislaţia penală română în vigoare" (2006); „Regimul circumstanţelor în dreptul penal român" (2009), „Manual de drept penal. Partea generală" (2009), „Drept penal. Partea specială" (2010) ş.a.

Premii şi distincţii:
– Diploma „Meritul judiciar" clasa a III-a (2003);
– Premiul „Contemporary Science Association – New York", pentru lucrarea „Drept penal" (2009);
– Diploma acordată de către Who is Who, Verlag für Personennenzyklopädien AG, privind includerea în Enciclopedia personalităţilor din România (2009).

Cuvânt-înainte

Materia termenelor în procedura penală a fost tratată până acum mai mult în cuprinsul unor articole și în capitole din cursurile universitare. Nu s-a încumetat nimeni să scrie o carte în care să trateze cât mai complet acest domeniu. Un asemenea obiectiv și l-a propus domnul Ion Ristea, distins magistrat și valoros cadru universitar din Pitești, în lucrarea de față pe care o prezentăm cititorilor.

Cartea abordează aspecte esențiale privitoare la termene procesuale și cele procedurale, începând de la explicarea necesității sistematizării activității procedurale pe baza unor termene și până la analiza aprofundată a fiecărui termen în parte. Deosebit interes prezintă și analiza istorică, la fel exemplificările din dreptul comparat, relevând eforturile autorului de a se documenta și de a prezenta cât mai complet tema aleasă.

Lucrarea conține de asemenea valoroase trimiteri la jurisprudența în materie, precum și utile referiri la noul Cod de procedură penală.

Dacă adăugăm la aceste calități și stilul clar, dens al autorului, lectura cărții fiind accesibilă nu numai specialistului, dar și publicului larg pe care îl interesează această problematică procedurală penală, avem imaginea unei lucrări de utilitate incontestabilă și care neîndoios va fi primită cu interes și satisfacție de toți cei care o vor parcurge.

Prof. univ. dr. George Antoniu,
Director științific onorific
al Institutului de Cercetări Juridice
„Andrei Rădulescu" al Academiei Române

București, decembrie 2010

Abrevieri

alin.	alineat
apud	citat după
art.	articolul
C.A.	Curtea de apel
C. pen.	Codul penal
C. proc. pen.	Codul de procedură penală
C.C.	Curtea Constituțională
C.D.	Culegere de decizii
C.P.J.P.	Culegere de practică judiciară în materie penală
C.S.J.	Curtea Supremă de Justiție
Ed.	Editura
I.C.C.J.	Înalta Curte de Casație și Justiție
lit.	litera
M. Of.	Monitorul Oficial al României, Partea I
nr.	numărul
O.U.G.	ordonanța de urgență a Guvernului
p.	pagina
pct.	punctul
R.D.P.	Revista de drept penal
R.R.D.	Revista română de drept
Trib. jud.	Tribunalul județean
Trib. Mun. București	Tribunalul Municipiului București
Trib. Suprem	Tribunalul Suprem
urm.	următoarele
vol.	volumul

Cuprins

Capitolul I. Referinţe istorice în materia termenelor în procedura penală 1

Capitolul al II-lea. Termenele reglementate în Codul de procedură penală actual 10
Secţiunea 1. Consideraţii generale 10
Secţiunea a 2-a. Clasificarea termenelor 14
Secţiunea a 3-a. Prezentarea termenelor în funcţie de durata, temeiul juridic şi caracterul acestora 23
§1. Termenele pe ore 23
§2. Termene pe zile 36
§3. Termene pe luni 72
§4. Termene pe ani 76

Capitolul al III-lea. Calculul termenelor. Sancţiuni 79
Secţiunea 1. Calculul termenelor 79
§1. Calculul termenelor substanţiale 79
§2. Calculul termenelor procedurale 84
Secţiunea a 2-a. Acte considerate ca făcute în termen 88
Secţiunea a 3-a. Sancţiuni în cazul nerespectării termenelor 91
§1. Decăderea din exerciţiul unui drept 91
§2. Nulitatea relativă 93
§3. Încetarea efectelor măsurilor procesuale temporare 93

Capitolul al IV-lea. Aspecte de drept comparat..... 99
§1. Codul de procedură penală german 99
§2. Codul de procedură penală spaniol..... 100
§3. Codul de procedură penală italian 102
§4. Codul de procedură penală francez 104

Capitolul al V-lea. Termenele reglementate în noul Cod de procedură penală..... 106

Bibliografie..... 109

Index alfabetic..... 115

Capitolul I.
Referinţe istorice în materia termenelor în procedura penală

1. Nevoia de a disciplina actele de procedură penală prin mijlocirea unor limite și condiții de timp s-a resimțit încă de la începuturile legislației penale române moderne. Astfel, în **Codul de procedură penală de la 1865**[1] întâlnim numeroase prevederi în care elementul cronologic de durată și timp a primit o reglementare expresă.

Limitările și condițiile de timp statornicite de lege au primit denumirea de termene, care au fost fixate pe ani, pe luni, pe zile și pe ore. Astfel, art. 91 prevedea: „cel ce, aducând o plângere, voiește a se constitui parte civilă, poate face declararea sau cererea prescrisă prin art. 6, sau în chiar actul său de plângere, sau prin act posterior. El va putea să se lepede de calitatea de parte civilă în 24 ore din momentul când s-a constituit în acea calitate. În acest caz, el va fi scutit de cheltuielile procesului din momentul lepădării sale, dar nu va fi scutit de daune-interese către prevenit, dacă se va cădea".

Asemenea termene se mai regăseau și în art. 63, art. 92, art. 128, art. 238, art. 426 ș.a. C. proc. pen. de la 1865.

Erau situații când legea nu fixa limite în timp; în aceste cazuri, actele puteau fi efectuate oricând. Erau puține acte care intrau în

---

[1] Codul de procedură penală din 2 decembrie 1864, publicat în M. Of. nr. 230 din 2 decembrie 1864, intrat în vigoare în 1865.

această categorie, dintre care menționăm recursul în interesul legii (art. 443 și art. 444), rectificarea erorilor materiale într-o hotărâre, revizuirea condamnărilor (art. 445 și urm. C. proc. pen. de la 1865). Astfel, art. 444 prevedea următoarele: „Când se va fi dat vreo decizione sau sentință supusă la casațiune și niciuna din părți nu va fi făcut recurs în termen legiuit, Ministerul Public de lângă Curtea de Casațiune, va putea face recurs din oficiu chiar după expirarea termenului. Dacă, în asemenea caz, deciziunea sau sentința va fi casată, părțile nu vor putea să se întemeieze pe aceasta spre a se opune la executarea ei".

Alteori, Codul de procedură penală nu fixa o limită determinată în durata sa, ci condiționa limita în timp de o anumită împrejurare care urma a se produce. În asemenea cazuri, nu aveam un termen propriu-zis, dar exista o limitare în timp nedeterminată. De exemplu: partea vătămată se putea constitui parte civilă până la închiderea dezbaterilor în fața primei instanțe; depunerea memoriilor la Camera de acuzare se putea face până în ziua judecății; cererea de liberare provizorie putea interveni oricând până la darea hotărârii definitive de condamnare etc.

În alte cazuri, elementul timp nu avea caracter de termen, ci reprezenta numai o condiție pentru efectuarea actelor de procedură. De exemplu, nu se puteau judeca pricini și nu se puteau efectua acte de procedură în zilele de sărbători legale, nu se puteau judeca unele pricini în vacanță, nu se puteau face înmânări de acte după o anumită oră etc.

În Codul de procedură penală de la 1865 întâlnim atât termene procedurale, cât și termene substanțiale. Distincția este importantă, fiindcă fiecare categorie de termene este supusă unor reguli diferite în privința modului de calcul și a modificării lor.

Termenele de procedură sunt dictate numai de nevoia de a sistematiza acțiunea represivă, având rolul de a asigura promptitu-

dinea în represiune. De exemplu, fixarea unor termene pentru folosirea căilor de atac, pentru adoptarea hotărârilor, pentru înfăţişarea părţilor nu are altă raţiune decât de a asigura promptitudinea justiţiei represive şi de a limita drepturile şi prerogativele de natură procedurală conferite părţilor.

Termenele de drept substanţiale nu mai sunt dictate de interese procedurale; chiar şi atunci când limitează şi disciplinează efectuarea unui act de procedură, continuă să rămână termene substanţiale, fiindcă ceea ce le imprimă acest caracter nu este rolul lor imediat, ci raţiunea şi finalitatea lor. Sunt considerate termene substanţiale cele care au fost statornicite de lege, pentru a asigura un drept sau interes extraprocesual, preexistent şi independent de procesul penal. De exemplu, legea permite în unele cazuri ca persoane învinuite de fapte penale să fie în mod provizoriu şi preventiv lipsite de libertate. Fiind vorba de un drept extraprocesual foarte important, şi anume libertatea persoanei, tot legea a fixat anumite termene pentru confirmarea şi reconfirmarea mandatelor. Aceste termene, fiind menite să servească drept garanţie pentru libertatea individuală, şi nu pentru a reglementa pur şi simplu o materie procesuală, sunt termene substanţiale.

Literatura juridică apărută în perioada respectivă a clasificat termenele procedurale[1] după cum urmează: din punct de vedere al efectelor, în termene dilatorii, peremptorii şi orânduitorii; din punct de vedere al actelor la care se referă, în termene de înfăţişare, termene pentru administrarea de probe, termene de atac, termene pentru constituirea ca parte civilă etc.; după modul în care sunt fixate, termenele se împart în determinate, independente, nedeterminate sau subordonate; în raport cu natura limitării lor, în termene fixe,

[1] *I. Tanoviceanu*, Tratat de drept şi procedură penală, ed. a 2-a revăzută şi completată de *V. Dongoroz şi colab.*, vol. IV, Tiparul „Curierul judiciar", Bucureşti 1926, p. 468-479.

termene maxime, termene minime și termene progresive; din punct de vedere al sorgintei lor, în termene legale și termene judiciare.

Legiuitorul care a adoptat Codul de procedură penală de la 1865 nu a disciplinat în mod expres operațiunea referitoare la calcularea termenelor. Însă aproape toate legislațiile moderne din acel timp foloseau două sisteme: unul care se referea la calcularea termenelor substanțiale, iar celălalt la calcularea termenelor procedurale. Durata termenelor substanțiale era calculată pe bază de evaluare reală, și anume ora are 60 de minute, ziua are 24 de ore, luna are 30 de zile și anul are 365 de zile. Durata fiecărui termen curgea din momentul în care s-a produs actul limitat prin acel termen și se epuiza exact în momentul când durata respectivă a termenului s-a împlinit. Durata termenelor procedurale era calculată pe baza unei evaluări multiplicative: ziua are 24 de ore, luna are 30 de zile, anul are 12 luni a câte 30 de zile (deci 360 de zile). Durata fiecărui termen se calcula în mod liber, adică nu se ținea seama de fracțiunile de unități de timp de la început și nici de cele de la sfârșit. Astfel, dacă un termen era fixat pe ore, ora în care s-a produs împrejurarea care făcea să intervină termenul nu se calcula în durata termenului și nici ora ce urmează imediat după epuizare, în cazul termenelor peremptorii. De exemplu, dacă partea vătămată s-a constituit parte civilă la ora 12 și 15 minute, termenul de 24 ore fixat de art. 64 C. proc. pen. de la 1865 curgea de la ora 1.00, până a doua zi la ora 1.00, însă, fiind vorba de un termen peremptoriu, partea putea să facă cererea până la ora 2.00. Dacă un termen era fixat pe zile, atunci ziua în care s-a produs actul nu se socotea în termen, fiindcă fracțiunile de zi nu se calculau. Ziua ce urma epuizării termenului nu se calcula, adică nu se socotea în durata termenului, pe considerentul că ultima zi a termenului sfârșea la miezul nopții, iar partea beneficiară trebuia să profite de termen în întregul său.

Sunt cuprinse şi unele dispoziţii care priveau modificarea termenelor. În principiu, un termen fixat de lege nu putea fi nici prelungit, nici scurtat şi nici suspendat sau întrerupt, decât atunci când legea încuviinţa o atare modificare. Cea mai frecventă cauză care determina modificarea termenelor era împrejurarea că momentul epuizării unui termen putea cădea într-o zi de sărbătoare, de vacanţă sau de suspendare a serviciilor publice competente.

Zilele de sărbătoare şi de vacanţă care cădeau înăuntrul termenului se luau în calcul, socotindu-se ca zile obişnuite. Nu acelaşi lucru se întâmpla atunci când ultima zi era o sărbătoare în care serviciile respective nu funcţionau. În asemenea cazuri, ori se prelungea termenul cu o zi sau cu mai multe zile, ori se scurta cu o zi sau cu mai multe zile. Pentru a alege o alternativă, trebuia să se ţină seama de raţiunea celor două categorii de termene: substanţiale şi procedurale. Termenele substanţiale constituind o garanţie a unor drepturi şi interese extraprocesuale, prelungirea lor era inadmisibilă. Un condamnat căruia i se împlinea pedeapsa într-o zi de duminică sau sărbătoare legală nu putea fi reţinut până în ziua următoare. Drept urmare, termenele substanţiale nu puteau fi prorogate, ci, dimpotrivă, puteau fi abreviate, în sensul că actul respectiv se efectua în ajunul zilei de sărbătoare sau de vacanţă. Însă termenele substanţiale puteau, atunci când legea prevedea, să fie suspendate şi întrerupte.

Termenele procedurale, constituind, dimpotrivă, o limită sau un obstacol în exerciţiul unui drept sau prerogative de ordin procedural, erau prelungite (prorogate) ori de câte ori ultima zi a termenului era o sărbătoare sau vacanţă. Termenele pentru exercitarea căilor de atac se prorogau pentru ziua ce urma zilei de sărbătoare, când se împlineau în ziua de sărbătoare, adică atunci când ziua liberă ce urma termenului (*dies ad quem*) era o sărbătoare.

Termenele de înfățișare, când se întâmpla să cadă într-o zi de sărbătoare, se prorogau pe cale judiciară prin fixarea unui nou termen. Dacă împrejurarea că termenul cădea într-o zi de sărbătoare era cunoscută din timp, judecătorii aveau facultatea de a abrevia termenul, fixând o dată mai apropiată pentru înfățișare. Termenele de înfățișare, chiar când nu cădeau într-o zi de sărbătoare, puteau fi modificate de judecător, fie printr-o abreviere, fie printr-o prelungire, pentru motive legitime. Amânările cauzelor nu erau decât tot prorogări ale termenelor de înfățișare, motivate de considerațiuni de ordin procedural sau de necesitățile cauzei și acordate de judecători, după ce au apreciat seriozitatea sau interesul cererii de amânare. Astfel, art. 331 C. proc. pen. de la 1865 prevedea: „Dacă Ministerul Public sau acuzatul are motive a cere, ca să nu se înfățișeze cauza la cea dintâi ședință a curții juraților, ei vor face către președinte cerere de amânare. Președintele va decide dacă amânarea trebuie să fie încuviințată sau nu. El va putea și din oficiu să amâne cauza pentru o altă zi a seziunei".

Termenele procedurale puteau și ele să fie suspendate și întrerupte. De exemplu, art. 215 C. proc. pen. de la 1865 prevedea: „Dacă cauza este de natură a fi judecată de Înalta Curte de Justiție sau de Casațiune, Ministerul Public este dator a cere suspensiunea și trimiterea cauzei la acea curte și camera de acuzațiune a ordona aceasta". Asemenea exemple se regăseau și art. 326, art. 463, art. 530 alin. (2), art. 533, art. 546 C. proc. pen. de la 1865.

2. Codul de procedură penală de la 1937[1] (Carol al II-lea) a reglementat pentru prima dată într-un mod sistematizat termenele procedurale. În Titlul VI, intitulat „Diferite acte și măsuri proce-

[1] Codul de procedură penală din 17 martie 1936, publicat în M. Of. nr. 66 din 19 martie 1936, intrat în vigoare la 1 ianuarie 1937.

durale", exista Capitolul II, intitulat „Termenul și repunerea în termen". Secțiunea I se numea „Termenul" și cuprindea art. 96-99. Astfel, potrivit art. 96, termenele în procedura penală se calculau pe ore și pe zile (ziua fiind socotită de 24 de ore). Luna și anul puteau fi, de asemenea, luate ca bază de calcul, avându-se în vedere calendarul legal.

Când termenul se calcula pe zile sau pe ore, nu intrau în calcul ziua sau ora de la care începea termenul și nici acelea când se sfârșeau; cu alte cuvinte, termenul se socotea în aceste cazuri pe zile sau ore libere. Când ultima zi a unui termen cădea într-o zi de sărbătoare legală sau când serviciul era suspendat, termenul se prelungea pentru cea dintâi zi de lucru următoare.

În acest Cod de procedură penală, accepțiunea juridică a termenului era clădită pe necesități care depășeau sfera intereselor private, pentru a se atașa la ideea de ordine publică. De aceea, legiuitorul a prevăzut în mod expres în art. 97 că termenele procedurii penale nu pot fi schimbate (prelungite sau scurtate) de judecător decât în cazurile când acest drept îi era recunoscut formal de lege.

Prin art. 98 s-a lămurit o problemă care, potrivit dreptului comun, nu era lipsită de dificultăți: aceea dacă împlinirea unui act de procedură se considera realizată dacă acesta a fost depus în termen la oficiul poștal. Legiuitorul a acceptat soluția afirmativă a acestei probleme: recipisa de depunere la poștă este socotită dovada de predare a actului.

Sancțiunile legale ale nerespectării unui termen de procedură erau decăderea părții din beneficiul dreptului și nulitatea actelor făcute. Acest principiu era consfințit prin art. 99 în ceea ce privește exercițiul acțiunilor și căilor de atac, astfel: „Neexercitarea acțiunilor și căilor de atac în termenele fixate atrage decăderea din exercițiul dreptului și nulitatea actelor făcute".

Secțiunea a II-a se intitula „Repunerea în termen" și cuprindea art. 100 și art. 101 C. proc. pen. de la 1937. Repunerea în termen avea loc când una dintre părți sau Ministerul Public au fost în imposibilitate de a se prezenta la ziua judecății sau de a exercita un drept în termenele fixate de lege, de a exercita o cale de atac, din cauză de forță majoră. În aceste situații, instanțele judecătorești puteau acorda o repunere în termen.

Cererea pentru repunerea în termen trebuia să fie introdusă în 10 zile, spre deosebire de justificarea din procedura penală ardeleană, care trebuia introdusă în termen de 8 zile. Termenul de 10 zile curgea de la data comunicării primului act ce urma și care dădea posibilitate părții să cunoască pierderea termenului, iar în lipsa unui atare act, din ziua în care a încetat faptul care constituia forță majoră.

Cererea de repunere în termen nu suspenda executarea condamnării sau continuarea procedurii, însă instanța putea admite suspendarea executării hotărârii până la judecarea cererii. Asupra cererii de repunere se pronunța instanța care ar fi judecat cauza dacă partea ar fi îndeplinit la timp actul care a fost omis.

Dacă se dovedea cazul de forță majoră, instanța admitea cererea, repunând partea în situația pe care ar fi avut-o dacă nu pierdea termenul; în caz contrar, cererea era respinsă.

Dacă cererea se referea la repunerea în termen a unei căi de atac, ea se înainta, cu probele adunate de către instanța la care a fost introdusă, instanței superioare competente a se pronunța asupra căii de atac nefăcute la timp.

În sensul legii, cuvintele „forță majoră" și „caz fortuit" erau sinonime și de aceea se întrebuințau împreună, pentru a exprima ideea unei cauze străine, care nu putea fi imputată celui care o invoca. Nici legea penală, nici legea civilă din acel timp nu defineau forța majoră și cazul fortuit. Juristul roman Ulpian a definit forța

majoră – „*vis divina*" sau „*vis maior*" – ca orice purtare la care nu se poate rezista („*omnem vim qui resisti non potest*"), iar cazul fortuit – „*casus*" sau „*casus fortuitus*" – ca orice eveniment pe care prudenţa umană nu poate să îl prevadă („*fortuitos casus quas nullum humanum consilium*").

Astfel, forţa majoră sau cazul fortuit, în sensul art. 100 C. proc. pen. de la 1937, este orice eveniment provenit de la natură, de la om sau de la un lucru, pe care înţelepciunea şi prudenţa omenească nu îl pot prevedea şi căruia nu i se poate rezista, chiar dacă a fost prevăzut, cum ar fi: o furtună, o inundaţie neobişnuită, o zăpadă mare contrară cursului normal al timpului, o deraiere sau o epidemie care a izolat localitatea etc.

3. Codul de procedură penală de la 1937 a fost republicat în 1948, menţinându-se în cea mai mare parte, în ceea ce priveşte termenele procedurale, dispoziţiile adoptate iniţial.

Capitolul al II-lea. Termenele reglementate în Codul de procedură penală actual[1]

Secţiunea 1. Consideraţii generale

4. În desfășurarea procesului penal, atât organele judiciare, cât și părțile își pot manifesta voința de a exercita un anumit drept ce se realizează printr-un act procesual ori de a dispune luarea unei măsuri procesuale într-un interval prevăzut de lege, respectiv pe un anumit termen. Astfel, termenele apar strâns legate atât de actele procesuale, cât și de măsurile procesuale.

Legătura termenelor cu **actele procesuale** și cu **actele procedurale** este relevată prin dispozițiile art. 187 privind actele considerate ca făcute în termen. Actele vizate prin acest text de lege nu sunt altceva decât acte procesuale sau procedurale materializate într-un act procedural constatator[2].

---

[1] Ori de câte ori se indică un articol de lege fără a fi precizată și legea corespunzătoare, textul se referă la Codul de procedură penală român din 12 noiembrie 1968 (publicat în B. Of. nr. 145 din 12 noiembrie 1968, intrat în vigoare la 1 ianuarie 1969), cu modificările și completările survenite până la 15 decembrie 2010.

[2] *I. Neagu*, Drept procesual penal. Tratat. Partea generală, vol. I, Ed. Global Lex, București, 2006, g. 459.

5. Concept. În literatura de specialitate, termenul este definit ca fiind intervalul de timp înăuntrul căruia sau până la care se pot ori trebuie îndeplinite anumite activități sau acte în cadrul procesului penal[1]. Acest interval trebuie astfel fixat, încât procesul să păstreze în desfășurarea sa un ritm accelerat, fără să împiedice însă aflarea adevărului sau realizarea drepturilor părților[2].

Stabilirea unor termene în cadrul procesului penal are la bază un principiu fundamental al activității judiciare, și anume **operativitatea**. Scopul urmărit este, pe de o parte, limitarea în timp a duratei unor măsuri procesuale, întrucât fără aceste termene măsurile privative sau restrictive de drepturi ar deveni arbitrare[3], iar, pe de altă parte, împiedicarea tergiversării desfășurării procesului penal[4].

Sunt însă și situații în care, pentru efectuarea anumitor activități, legea nu precizează intervale de timp limitate, menționând însă că organele judiciare au obligația să dispună operativ realizarea acestora. În astfel de cazuri, sunt folosite expresii ca: „**imediat**" [art. 153 alin. (3): „dacă instanța constată că persoana adusă nu este cea arătată în mandat o pune imediat în libertate (...)"]; „**de îndată**" [art. 140 alin. (3) „(...) instanța de judecată, din oficiu sau la sesizarea procurorului, ori procurorul în cazul reținerii, din oficiu sau în urma informării organului de cercetare penală, are obligația să dispună punerea de îndată punerea în libertate a celui reținut sau arestat (...)"; art. 147 teza a III-a: „Învinuitul arestat este trimis de îndată procurorului cu mandatul de aducere"] ori „**de urgență**" (art. 293: „Jude-

---

[1] *S. Kahane*, Drept procesual penal, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1963, p. 187.

[2] *N. Volonciu*, Drept procesual penal, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1972, p. 218.

[3] *T. Pop*, Drept procesual penal, vol. III, Tipografia Națională, Cluj, 1946, p. 32.

[4] *S. Kahane*, op. cit., p. 18.

cata în cauzele în care sunt inculpați arestați preventiv se face de urgență și cu precădere").

Actele cu privire la care nu sunt fixate sau prefigurate intervale de timp pot fi efectuate oricând, în funcție de aspectele concrete ale cauzei penale.

6. Îndeplinirea actelor procedurale cu respectarea întocmai a termenelor legale reprezintă cea mai importantă etapă în desfășurarea procesului penal, etapă fără de care ar fi imposibilă respectarea principiilor fundamentale ale procesului penal român, respectiv: legalitatea procesului penal, prezumția de nevinovăție, principiul aflării adevărului, principiul oficialității, rolul activ al organelor judiciare, garantarea libertății persoanei, respectarea demnității și libertății umane, garantarea dreptului la apărare, egalitatea persoanelor în procesul penal, operativitatea, dreptul la un proces echitabil. Tocmai de aceea ne-am propus, în prezenta lucrare, o expunere mai amplă referitoare la termenele procedurale, așa cum sunt reglementate în Codul de procedură penală actual.

Întrucât activitatea procesual penală trebuie să se desfășoare în mod operativ, adică să se circumscrie unor **termene rezonabile**, legiuitorul a prevăzut mai multe categorii de termene, în funcție de durata lor, care vor fi analizate în capitolul următor.

7. Caracter. Termenele privitoare la actele procesuale sau procedurale au caracter de instituție procedurală, fiind corect definite ca „termene procedurale", întrucât sunt stabilite în raport cu instrumentul procedural care constată îndeplinirea actului procesual (de exemplu, formularea cererii de constituire ca parte civilă, introducerea cererii de apel sau de recurs, invocarea unei excepții etc.). În acest sens trebuie înțelese denumirea marginală a art. 186 și conținutul art. 187.

8. Funcție și importanță. Termenele procedurale servesc la desfășurarea ordonată a activității procesual penale și asigură realizarea la timp și în mod just a scopului procesului penal (art. 1).

Spre deosebire de termenele substanțiale, care sigură ocrotirea drepturilor și intereselor legitime în caz de restrângere a acestora, termenele procedurale impun efectuarea în ritm rezonabil a tuturor operațiunilor specifice fiecărei faze procesuale[1].

Respectarea termenelor procedurale garantează buna desfășurare a procesului penal potrivit regulilor de bază ale acestuia și asigură respectarea drepturilor participanților la proces. Nerespectarea lor poate atrage consecințe care dau un caracter de relativitate principiilor fundamentale ale procesului penal[2].

Deși termenele procedurale sunt stabilite pentru un anumit scop, finalitatea lor comună este aceea de a realiza, pe cât posibil, o economie de timp în desfășurarea procesului penal.

9. Sfera reglementării. În complexul normelor care reglementează procesul penal, prezența termenelor procedurale este sporadică, deoarece fiecare termen are specificul lui în raport de natura și funcția actului procesual sau procedural pe care îl condiționează. În acest context, sfera de reglementare a termenelor procedurale în Partea generală a Codului de procedură penală este limitată la câteva **reguli comune**, care sunt prevăzute în Capitolul III din Titlul V. Dispozițiile art. 185-187 conțin reguli comune pentru termenele privitoare la actele procesuale și la actele procedurale, precum și termenele privitoare la măsurile procesuale și cele procedurale.

---

[1] I.C.C.J., Secțiile Unite, Decizia nr. 15 din 6 aprilie 2009, în M. Of. nr. 735 din 29 octombrie 2009.

[2] *V.. Dongoroz și colab.*, Explicații teoretice ale Codului de procedură penală român. Partea generală, vol. I, Ed. Academiei Române, București, 1975, p. 386.

Așadar, sfera reglementării privește unele aspecte comune ale tuturor termenelor procesuale și procedurale: art. 185 – consecințele nerespectării termenului; art. 186 – modul de calcul al termenelor; art. 187 – acte considerate ca făcute în termen; art. 188 – calculul termenelor în cazul măsurilor preventive.

În sfera acestor reguli comune nu intră niciunul dintre acele atribute care pot varia de la un termen procedural la altul (de exemplu, mărimea duratei termenului, natura sa ca interval de timp sau moment procesual, finalitatea, consecințe etc.), reglementarea acestora găsindu-se la sediul actului pe care îl condiționează în special.

Secţiunea a 2-a. Clasificarea termenelor

10. În literatura de specialitate, termenele au fost clasificate după mai multe criterii.

În funcție de **factorul care stabilește durata termenelor**, acestea pot fi legale sau judiciare.

Termenele legale sunt cele stabilite de lege, ceea ce înseamnă că toate termenele prevăzute în Codul de procedură penală sunt termene legale.

Termenele judiciare sunt stabilite de organele de urmărire penală sau de instanța de judecată, în funcție de nevoile impuse pentru o bună soluționare a cauzei (de exemplu, data la care urmează a se prezenta un martor; termenul acordat de instanță pentru pregătirea apărării de către apărătorul ales etc.).

Practică judiciară

În situația în care apărătorul inculpatului este angajat în ziua judecății, cererea de amânare în vederea pregătirii apărării nu poate fi respinsă pentru motivul că anterior judecata mai fusese

amânată la cererea inculpatului pentru angajarea unui apărător. Procedând altfel, instanța pronunță o hotărâre nelegală, cu încălcarea normelor privind garantarea dreptului de apărare, consfințit și garantat de art. 24 din Constituție, de art. 6 C. proc. pen. și de art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale[1].

Deși, în principiu, termenele rămân la latitudinea organului judiciar, care apreciază fixarea lor, uneori sunt relativ determinate prin lege. În aceste cazuri, legea stabilește un interval de timp înăuntrul căruia organul poate aprecia termenul concret care urmează a se fixa. De pildă, termenul de judecată în procedura de drept comun se stabilește liber de către instanță, în funcție de gradul de încărcare a acesteia, în schimb, în procedura judiciară specială a unor infracțiuni flagrante, termenul de judecată urmează a se fixa în 5 zile de la data primirii dosarului, potrivit dispozițiilor art. 472 alin. (1)[2].

11. În raport cu **natura drepturilor și intereselor pe care le ocrotesc**, termenele sunt substanțiale și procedurale[3].

Termenele substanțiale sunt intervale de timp determinate de lege pentru ocrotirea unor drepturi sau interese extraprocesuale, ele stabilind sau disciplinând în timp măsurile pe care organele judiciare le pot lua în ceea ce privește privarea sau restrângerea drepturilor persoanei conferite în sfera procesului penal[4]. Sunt termene substanțiale cele care privesc durata măsurilor de prevenție, cele

---

[1] I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 1962 din 16 aprilie 2005, www.scj.ro.

[2] *N. Volonciu*, op. cit., p. 219.

[3] *I. Neagu*, op. cit., p. 461.

[4] *T. Pop*, op. cit., p. 32.

aplicabile în domeniul liberării condiționate, termenele de prescripție a răspunderii penale etc.

Termenele procedurale sunt intervale de timp fixate pentru a ocroti drepturi și interese ale persoanei conferite în cadrul procesului penal. Sunt termene procedurale: termenul de apel și de recurs, termenul în care procurorul trebuie să sesizeze instanța după dispunerea trimiterii în judecată, termenul de rezolvare de către procuror a plângerilor îndreptate împotriva actelor de urmărire penală etc.

12. În raport cu **caracterul lor sau cu efectele pe care le produc**, termenele pot fi peremptorii, dilatorii și orânduitorii.

Termenele peremptorii creează o limitare în timp, iar actul procedural trebuie efectuat înainte de împlinirea termenului[1]. Neîndeplinirea actului înainte de expirarea termenului prevăzut de lege conduce la decăderea din exercițiul dreptului respectiv[2].

Potrivit art. 185, „Când pentru exercitarea unui drept procesual legea prevede un anumit termen, nerespectarea acestuia atrage decăderea din exercițiul dreptului și nulitatea actului făcut peste termen". Așadar, potrivit formalismului legii procesual penale, având caracter de garanție egală pentru toate părțile interesate, în sensul dispozițiilor art. 21 cu referire la art. 16 din Constituția României, revizuită, și ca raționne satisfacerea imperativului disciplinării activității procesuale, prin stabilirea unor termene peremptorii, vizând durata rezonabilă de soluționare definitivă a cauzei penale, conform dispozițiilor art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, prin textul menționat a fost impusă obligația îndeplinirii în termen a actelor de procedură, sub sancțiunea **decăderii din exercițiul dreptului**. Ca atare, neexercitarea în

---

[1] *V. Dongoroz*, Curs de procedură penală, ed. a 2-a, Ed. Universității din București, 1942, p. 163; *N. Volonciu*, op. cit., p. 219.

[2] *I. Neagu*, op. cit., p. 461-462.

termen a unui drept procesual, conform sancțiunii menționate, duce la pierderea acestuia[1].

Majoritatea termenelor au caracter peremptoriu; de pildă, termenul de 5 zile în care procurorul va decide prin ordonanță cu privire la propunerea organului de cercetare penală pentru extinderea cercetării penale sau schimbarea încadrării juridice (art. 238); termenul de 10 zile în care poate fi exercitat apelul împotriva unei hotărâri judecătorești [art. 363 alin. (1)][2] etc.

Termenele dilatorii sunt cele care permit îndeplinirea actului numai după împlinirea termenului. De exemplu, intervalul de timp care desparte momentul pronunțării hotărârii judecătorești de momentul rămânerii definitive a hotărârii, deoarece numai după trecerea acestui termen hotărârea poate fi pusă în executare, potrivit dispozițiilor art. 416 pct. 2 lit. a) și b).

Termenele orânduitorii sunt cele care fixează o perioadă de timp înăuntrul căreia se recomandă să fie efectuat un act procesual sau procedural determinat. Termenul orânduitor, în caz de nerespectare, nu atrage sancțiuni procedurale, dar poate atrage sancțiuni disciplinare pentru personalul oficial, în caz de neglijență [de exemplu, termenul pentru redactarea încheierii sau a hotărârii, termenul pentru deliberarea și pronunțarea hotărârii[3] – art. 310 alin. (2)].

Această clasificare a termelor și evidențierea efectelor produse în cazul nerespectării lor se regăsește în Decizia nr. 15 din 6 aprilie 2009 dată în interesul legii de Înalta Curte de Casație și Justiție,

---

[1] I.C.C.J., Completul de 9 judecători, decizia nr. 197 din 15 mai 2009, www.legalis.ro.

[2] C.S.J., Secția penală, decizia nr. 1497 din 20 martie 2002, www.scj.ro; C.S.J., Secția penală, decizia nr. 2204 din 25 aprilie 2002, www.scj.ro.

[3] *V. Dongoroz*, op. cit., p. 387.

Secțiile Unite[1]. În motivarea sa, instanța supremă arată că, prin instituția termenului, astfel cum este reglementată în art. 185-188, legea asigură îndeplinirea actelor procedurale în intervalele de timp impuse de succesiunea firească a etapelor procesuale menite să garanteze înfăptuirea actului de justiție. De aceea, termenele procedurale prevăzute de lege sunt stabilite în vederea garantării ritmului optim de desfășurare a activităților menite să contribuie la realizarea scopului procesului penal, fără să împiedice aflarea adevărului sau să lezeze în vreun fel drepturile și interesele legitime ale părților.

Spre deosebire de termenele substanțiale, care asigură ocrotirea drepturilor și intereselor legitime în caz de restrângere a acestora, termenele procedurale impun efectuarea într-un ritm rezonabil a tuturor operațiunilor specifice fiecărei faze procesuale. Prin natura lor și prin efectele pe care le produc, termenele procedurale pot fi peremptorii sau imperative, dilatorii sau prohibitive și orânduitorii sau de recomandare. Dintre aceste termene, cel peremptoriu este acela înăuntrul căruia un anumit act trebuie îndeplinit în mod imperativ, depășirea lui atrăgând nulitatea actului respectiv. În acest sens, prin art. 185 alin. (1) se dispune că nerespectarea termenului prevăzut de lege pentru executarea unui drept procesual atrage decăderea din exercițiul acelui drept și nulitatea actului făcut peste termen.

13. După **durata lor**, respectiv unitatea de timp în care se exprimă, termenele pot fi: pe ore, pe zile, pe luni și pe ani.

Termenele pe ore sunt, ca exemplu, 48 de ore pentru efectuarea interceptării și înregistrării convorbirilor sau comunicărilor [art. 91^2 alin. (2) și (3)]; termenul de 24 de ore în care dosarul se înaintează instanței pentru soluționarea plângerii împotriva ordo-

[1] M. Of. nr. 735 din 29 octombrie 2009.

nanței procurorului privind obligarea de a nu părăsi localitatea și obligarea de a nu părăsi țara [art. 140^2 alin. (5)] etc.

Termenele pe zile sunt, cu titlu exemplificativ, termenul de 10 zile în care poate fi declarat apelul [art. 363 alin. (1)] sau recursul [art. 385^3 alin. (1)]; termenul de 20 de zile pentru rezolvarea de către procuror a plângerilor îndreptate împotriva actelor de urmărire penală (art. 277) etc.

Termenele pe luni sunt, de pildă: termenul de 2 luni în care persoana vătămată poate introduce plângere prealabilă din ziua în care a știut cine este făptuitorul [art. 284 alin. (1)]; de asemenea, termenul de 2 luni pentru efectuarea actelor de cercetare în cazul introducerii cererii de revizuire [art. 399 alin. (4)]; termenul de 3 luni în care persoana condamnată la pedeapsa amenzii este obligată să depună recipisa de plată integrală a amenzii la instanța de executare [art. 425 alin. (1)], termenul de 3 luni în care se poate introduce cererea de revizuire în cazul deciziilor Curții Constituționale [art. 408^2 alin. (4)] sau termenul de 3 luni în care Înalta Curte de Casație și Justiție, în completul prevăzut de lege, soluționează recursul în interesul legii [art. 414^4 alin. (10)] etc.

Termenele pe ani sunt, ca exemplu, termenul de 1 an pentru introducerea cererii de revizuire în defavoarea condamnatului, a celui achitat sau a celui față de care s-a încetat procesul penal [art. 398 alin. (2)]; în termen de 1 an de la data rămânerii definitive a hotărârii se poate face revizuirea în cazul hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului [art. 408^1 alin. (4)] etc.

14. În raport de **conținutul timp**, termenele sunt fixe, maxime și minime[1].

[1] *I. Neagu*, op. cit., p. 463.

În cazul **termenelor fixe**, durata de timp pentru efectuarea actului este invariabilă. De pildă, în cazul formulării plângerii împotriva ordonanței procurorului privind obligarea de a nu părăsi localitatea și obligarea de a nu părăsi țara, dosarul va fi înaintat instanței în termen de 24 de ore [art. 140^2 alin. (5)]; când încetarea urmăririi privește un învinuit sau inculpat arestat, procurorul trebuie să se pronunțe asupra încetării urmăririi penale în aceeași zi în care a primit propunerea de încetare de la organul de cercetare penală [art. 243 alin. (3)]; în cazul sechestrului, metalele și pietrele prețioase, mijloacele de plată străine, titlurile de valoare interne sau obiectele de artă ori de muzeu se predau în termen de 48 de ore de la ridicare [art. 165 alin. (6)] etc.

Termenele maxime indică intervalul de timp cel mai mare în care poate fi efectuat actul. Spre exemplu, „minorul între 14 și 16 ani, care răspunde penal, poate fi reținut la dispoziția procurorului ori a organului de cercetare penală pentru o durată ce nu poate depăși 10 ore" [art. 160^8 alin. (1)]; „rezoluția de începere a urmăririi penale, emisă de organul de cercetare penală, se supune confirmării motivate a procurorului care exercită supravegherea activității de cercetare penală, în termen de cel mult 48 de ore de la data începerii urmăririi penale" [art. 228 alin. (3^1)]; „durata arestării inculpatului minor între 14 și 16 ani este, în cursul urmăririi penale, de cel mult 15 zile" [art. 160^h alin. (2)] etc.

În cazul **termenelor minime**, este indicată durata de timp cea mai mică după care se poate trece la efectuarea unei activități. De exemplu, motivele de recurs se formulează în scris prin cererea de recurs sau printr-un memoriu separat, care trebuie depus la instanța de recurs cu cel puțin 5 zile înaintea primului termen de judecată [art. 385^{10} alin. (1)]; raportul scris asupra recursului se depune la dosarul cauzei cu cel puțin 5 zile înaintea primului termen de judecată [art. 385^{12} alin. (5)]; în cazul în care procurorul supraveghează

urmărirea penală, acesta va fi sesizat motivat de către organul de cercetare penală în vederea formulării propunerii de prelungire cu cel puțin 8 zile înainte de expirarea duratei arestării preventive [art. 156 alin. (2)] etc.

15. După **sensul de calculare**, termenele pot fi de succesiune sau de regresiune[1].

Termenele de succesiune sunt acelea în care calcularea se face în sensul normal al scurgerii timpului (de exemplu, după ora 7.00 urmează 8.00, 9.00 etc.; după luni urmează marți, miercuri etc.). Majoritatea termenelor sunt de succesiune.

Termenele de regresiune se calculează în sensul invers al scurgerii timpului. La aceste termene, ultima zi cade înaintea celor-lalte. Un exemplu în acest sens se întâlnește în cuprinsul art. 313 alin. (3): „citația trebuie să fie înmânată inculpatului cu cel puțin 5 zile înaintea termenului fixat". În acest caz, verificarea respectării procedurii de citare a inculpatului se face prin calcularea termenului de înmânare a citației în sensul invers al scurgerii timpului.

16. După **efecte**, termenele sunt absolute (cominatorii) sau relative (de recomandare).

Termenele absolute (cominatorii) atrag, în caz de nerespectare, consecințe referitoare la validitatea actului îndeplinit. Articolul 185 prevede trei situații diferite cu privire la consecințele nerespectării termenelor absolute:

– când pentru exercitarea unui drept procesual se prevede un termen, nerespectarea atrage decăderea din exercițiul lui și nulitatea actului făcut peste termen (de exemplu, neexercitarea căilor ordinare

[1] *N. Volonciu*, op. cit., p. 220.

de atac – apelul și recursul – în termen atrage decăderea din exercitarea dreptului, acestea fiind respinse ca tardive);

– când o măsură procesuală nu poate fi luată decât pe un anumit termen, expirarea lui atrage de drept încetarea efectului măsurii (de exemplu, dacă persoana vătămată nu introduce acțiune în fața instanței civile în termen de 30 de zile după încetarea urmăririi, măsura asigurătorie dispusă de organul de urmărire încetează de drept);

– în cazul celorlalte termene procedurale se aplică, în caz de nerespectare, dispozițiile privitoare la nulități. În aceste situații, dacă nerespectarea termenului atrage o vătămare, se poate invoca nulitatea actului. De exemplu, inculpatul trebuie citat cu cel puțin 3 zile înaintea termenului de judecată, nerespectarea termenului permițându-i acestuia să solicite amânarea judecății pentru un alt termen.

Termenele relative (de recomandare) sunt acelea care, în caz de nerespectare, nu atrag efecte în privința actului îndeplinit. Astfel, termenul de 15 zile în care procurorul este obligat să verifice lucrările de urmărire are un caracter de recomandare; dacă termenul nu este respectat, activitatea de verificare produce aceleași efecte ca și când s-ar fi realizat în termen. Consecințele nerespectării termenului se pot repercuta asupra procurorului (de exemplu, sancționarea disciplinară), și nu asupra actului îndeplinit de acesta[1].

[1] *N. Volonciu*, op. cit., p. 220.

Secţiunea a 3-a. Prezentarea termenelor în funcţie de durata, temeiul juridic şi caracterul acestora

§1. Termenele pe ore

17. Termenul de 10 ore

– **art. 144 alin. (3)**: „Când organul de cercetare penală consideră că este necesar a se lua măsura arestării preventive, înaintează procurorului, în primele 10 ore de la reținerea învinuitului (...), un referat motivat".

Natura termenului: legal, procedural, calculat pe ore, maxim, peremptoriu, de succesiune, relativ.

– **art. 144 alin. (4)**: „Când măsura reținerii este luată de procuror, dacă acesta consideră că este necesar a se lua măsura arestării preventive, procedează în termen de 10 ore de la luarea măsurii reținerii, potrivit art. 146".

Natura termenului: legal, procedural, calculat pe ore, fix, peremptoriu, de succesiune.

– **art. 160[g] alin. (1)**: „În mod cu totul excepțional, minorul între 14 și 16 ani, care răspunde penal, poate fi reținut la dispoziția procurorului sau organului de cercetare penală, cu înștiințarea și sub controlul procurorului, pentru o durată ce nu poate depăși 10 ore, dacă există date certe că minorul a comis o infracțiune pedepsită de lege cu detențiunea pe viață sau închisoare de 10 ani ori mai mare".

Natura termenului: legal, procedural, calculat pe ore, maxim, peremptoriu, de succesiune, absolut.

– **art. 160^5 alin. (2)**: „Reținerea poate fi prelungită, numai dacă se impune, prin ordonanță motivată de procuror, pentru o durată de cel mult 10 ore".

Natura termenului: legal, procedural, calculat pe ore, maxim, peremptoriu, de succesiune, absolut.

18. Termenul de 24 de ore

– **art. 53 alin. (2)**: „Cererea de recuzare privitoare la persoana care efectuează cercetarea penală se adresează fie acestei persoane, fie procurorului. În cazul în care cererea este adresată persoanei care efectuează cercetarea penală, aceasta este obligată să o înainteze, împreună cu lămuririle necesare, în termen de 24 de ore, procurorului, fără a întrerupe cursul cercetărilor penale".

Natura termenului: legal, procedural, calculat pe ore, fix, peremptoriu, de succesiune, relativ.

- **art. 91^2 alin. (3)**: în cazul procedurii de interceptare și înregistrare prin telefon sau prin orice mijloc electronic de comunicare, „judecătorul se pronunță asupra legalității și temeiniciei ordonanței în cel mult 24 de ore, prin încheiere motivată, dată în camera de consiliu".

Natura termenului: legal, procedural, calculat pe ore, maxim, peremptoriu, de succesiune, relativ.

– **art. 137^1 alin. (2)**: „Când se dispune arestarea preventivă a învinuitului sau inculpatului, judecătorul încunoștințează despre măsura luată, în termen de 24 de ore, un membru al familiei acestuia ori o altă persoană pe care o desemnează învinuitul sau inculpatul, consemnându-se aceasta într-un proces-verbal".

Natura termenului: legal, procedural, calculat pe ore, fix, orânduitoriu, de succesiune, relativ.

– **art. 138 alin. (2)**: „În cazul măsurilor prevăzute în art. 136 alin. (1) lit. b) și c) (obligarea de a nu părăsi localitatea și obligarea

de a nu părăsi țara – n.n.), procurorul este obligat să se pronunțe în termen de 24 de ore".

Natura termenului: legal, procedural, pe ore, fix, peremptoriu, de succesiune, relativ.

– **art. 140[1] alin. (1)**: „Împotriva ordonanței organului de cercetare penală prin care s-a luat măsura preventivă a reținerii se poate face plângere, înainte de expirarea celor 24 de ore de la luarea măsurii, la procurorul care supraveghează cercetarea penală, iar împotriva ordonanței procurorului prin care s-a luat această măsură se poate face plângere, înainte de expirarea a 24 de ore, la prim-procurorul parchetului sau, după caz, la procurorul ierarhic superior (...)".

Natura termenului: legal, substanțial, pe ore, maxim, peremptoriu, de succesiune, absolut.

– **art. 140[1] alin. (2)**: „Procurorul se pronunță prin ordonanță înainte de expirarea celor 24 de ore de la luarea măsurii reținerii".

Natura termenului: legal, procedural, pe ore, maxim, peremptoriu, de succesiune, absolut.

– **art. 140[2] alin. (5)**: „Dosarul va fi înaintat instanței în termen de 24 de ore (...)" (este vorba despre dosarul ce cuprinde plângerea împotriva ordonanței procurorului privind obligarea de a nu părăsi localitatea și obligarea de a nu părăsi țara).

Natura termenului: legal, procedural, fix, pe ore, peremptoriu, de succesiune, relativ.

– **art. 140[2] alin. (9)**: „Dosarul se restituie procurorului în termen de 24 de ore de la soluționarea plângerii" (a plângerii împotriva ordonanței procurorului privind obligarea de a nu părăsi localitatea și obligarea de a nu părăsi țara).

Natura termenului: legal, procedural, fix, pe ore, peremptoriu, de succesiune, relativ.

– **art. 140³ alin. (1)**: „Împotriva încheierii prin care judecătorul dispune, în timpul urmăririi penale, luarea unei măsuri preventive, revocarea, înlocuirea, încetarea de drept sau prelungirea măsurii preventive, precum și împotriva încheierii de respingere a propunerii de arestare preventivă, învinuitul sau inculpatul și procurorul pot face recurs la instanța superioară în termen de 24 de ore de la pronunțare, pentru cei prezenți, și de la comunicare, pentru cei lipsă".

Natura termenului: legal, procedural, fix, pe ore, peremptoriu, de succesiune, absolut.

– **art. 140³ alin. (5)**: „Dosarul va fi înaintat instanței de recurs în termen de 24 de ore (...)" (este vorba despre dosarul ce cuprinde plângerea împotriva încheierii prin care judecătorul dispune, în timpul urmăririi penale, luarea unei măsuri preventive, revocarea, înlocuirea, încetarea de drept sau prelungirea măsurii preventive, precum și împotriva încheierii de respingere a propunerii de arestare preventivă).

Natura termenului: legal, procedural, fix, pe ore, peremptoriu, de succesiune, relativ.

– **art. 140³ alin. (9)**: „Dosarul cauzei se restituie organului de urmărire penală în termen de 24 de ore de la soluționarea recursului" (este vorba despre dosarul ce cuprinde soluționarea plângerii împotriva încheierii prin care judecătorul dispune, în timpul urmăririi penale, luarea unei măsuri preventive, revocarea, înlocuirea, încetarea de drept sau prelungirea măsurii preventive, precum și împotriva încheierii de respingere a propunerii de arestare preventivă).

Natura termenului: legal, procedural, fix, pe ore, peremptoriu, de succesiune, relativ.

– **art. 141 alin. (1)**: „Încheierea dată în primă instanță și apel prin care se dispune luarea unei măsuri preventive, revocarea, înlocuirea sau încetarea de drept a măsurii preventive, precum și împo-

triva încheierii prin care se dispune menținerea arestării preventive, poate fi atacată separat, cu recurs, de procuror sau de inculpat, în termen de 24 de ore de la pronunțare, pentru cei prezenți, și de la comunicare, pentru cei lipsă"[1].

Natura termenului: legal, procedural, peremptoriu, pe ore, fix, de succesiune, absolut.

– **art. 141 alin. (2)**: „Dosarul va fi înaintat instanței de recurs în termen de 24 ore (...). Instanța de recurs va restitui dosarul primei instanțe în termen de 24 de ore de la soluționarea recursului" (este vorba despre recursul împotriva încheierii date în primă instanță și apel prin care se dispune luarea unei măsuri preventive, revocarea, înlocuirea sau încetarea de drept a măsurii preventive, precum și împotriva încheierii prin care se dispune menținerea arestării preventive).

Natura termenului: legal, procedural, pe ore, fix, peremptoriu, de succesiune, relativ.

– **art. 144 alin. (1)**: „Măsura reținerii poate dura cel mult 24 de ore".

Natura termenului: legal, substanțial, pe ore, maxim, peremptoriu, de succesiune, absolut.

– **art. 146 alin. (12)**: „Împotriva încheierii se poate face recurs în termen de 24 de ore de la pronunțare, pentru cei prezenți, și de la comunicare, pentru cei lipsă" (este vorba despre încheierea prin care judecătorul admite sau respinge motivat propunerea de arestare preventivă a învinuitului în cursul urmăririi penale).

Natura termenului: legal, procedural, pe ore, fix, peremptoriu, de succesiune, absolut.

---

[1] I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 3356 din 20 octombrie 2009, www.scj.ro; I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 1756 din 20 mai 2008, www.scj.ro; I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 476 din 8 februarie 2010, www.scj.ro.

– **149[1] alin. (13)**: „Împotriva încheierii se poate face recurs, în termen de 24 de ore de la pronunțare, pentru cei prezenți, și de la comunicare pentru cei lipsă" (este vorba despre încheierea prin care judecătorul admite sau respinge motivat propunerea de arestare preventivă a inculpatului în cursul urmăririi penale).

Natura termenului: legal, procedural, pe ore, peremptoriu, fix, de succesiune, absolut.

– **art. 159 alin. (7)**: „Judecătorul soluționează propunerea și se pronunță asupra prelungirii arestării preventive, în termen de 24 de ore de la primirea dosarului, și comunică încheierea celor lipsă de la judecată în același termen".

Natura termenului: legal, substanțial, pe ore, fix, peremptoriu, de succesiune, absolut.

– **art. 159 alin. (8)**: „Încheierea prin care s-a hotărât asupra prelungirii arestării poate fi atacată cu recurs de procuror sau de inculpat în termen de 24 de ore de la pronunțare, pentru cei prezenți, sau de la comunicare, pentru cei lipsă"[1].

Natura termenului: legal, procedural, pe ore, fix, peremptoriu, de succesiune, absolut.

– **art. 159 alin. (12)**: „Dacă încheierea judecătorului de la prima instanță (prin care a soluționat propunerea de prelungire arestării preventive – n.n.) nu este atacată cu recurs, instanța este obligată să restituie dosarul organului de urmărire penală în termen de 24 de ore de la expirarea termenului de recurs".

Natura termenului: legal, procedural, pe ore, fix, peremptoriu, de succesiune, relativ.

– **art. 160[a] alin. (2) și art. 160[b] alin. (4)**: „Încheierea poate fi atacată separat cu recurs. Termenul de recurs este de 24 de ore și

[1] I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 6379 din 29 noiembrie 2004, www.scj.ro.

curge de la pronunțare, pentru cei prezenți, și de la comunicare, pentru cei lipsă. Dosarul va fi înaintat instanței de recurs în termen de 24 de ore (...)" (este vorba despre încheierea prin care s-a dispus arestarea preventivă a inculpatului în cursul judecății, respectiv încheierea pronunțată în urma verificărilor privind arestarea învinuitului în cursul judecății).

Natura termenului: legal, procedural, fix, pe ore, peremptoriu, de succesiune, absolut.

– **art. 160[f] alin. (3):** „Atunci când se dispune reținerea ori arestarea preventivă a unui învinuit sau inculpat minor, se încunoștințează despre aceasta imediat, în cazul reținerii, și în termen de 24 de ore, în cazul arestării, părinții, tutorele, persoana în îngrijirea sau supravegherea căreia se află minorul, alte persoane pe care le desemnează acesta, iar în caz de arestare, și serviciul de probațiune de pe lângă instanța căreia i-ar reveni să judece în primă instanță cauza, consemnându-se aceasta într-un proces-verbal".

Natura termenului: legal, procedural, fix, pe ore, de succesiune, relativ, orânduitoriu.

– **art. 160[6] alin. (5)**: cererea de liberare provizorie pe cauțiune „depusă la organul de cercetare penală, la procuror ori la administrația locului de deținere se înaintează, în termen de 24 de ore, instanței competente".

Natura termenului: legal, procedural, pe ore, fix, peremptoriu, de succesiune, relativ.

– **art. 160[9] alin. (2)**: „Termenul de recurs (împotriva încheierii privind liberarea provizorie – n.n.) este de 24 de ore și curge de la pronunțare, pentru cei prezenți, și de la comunicare, pentru cei lipsă".

Natura termenului: legal, procedural, fix, pe ore, peremptoriu, de succesiune, absolut.

Practică judiciară

După pronunțarea încheierii, părțile pot renunța în mod expres la această cale de atac. Renunțarea sau revenirea asupra renunțării poate să fie făcută personal de parte sau prin mandatar special, însă numai până la expirarea termenului de declarare a recursului. Prin încheierea de ședință din 15 ianuarie 2010 a Tribunalului Dâmbovița, în temeiul art. 160^8 alin. (6) C. proc. pen., s-a respins ca nefondată cererea de liberare provizorie sub control judiciar a inculpatului. Minuta întocmită a fost pronunțată în ședința publică din 15 ianuarie 2010, în prezența inculpatului arestat preventiv, acesta declarând că nu înțelege să facă recurs.

Voința procesuală a inculpatului s-a consemnat în scris într-o declarație, semnată atât de acesta, cât și de președintele completului de judecată și de grefierul de ședință. Or, față de textele de lege menționate și circumstanțele de fapt expuse, inculpatul avea posibilitatea legală de a reveni asupra renunțării la calea de atac ordinară, personal sau prin mandatar special, numai până la expirarea termenului de declarare a recursului, durata de 24 de ore calculându-se de la data luării la cunoștință, 15 ianuarie 2010, și până la 16 ianuarie 2010 inclusiv[1].

– **art. 160^9 alin. (3):** „Dosarul va fi înaintat instanței de recurs în termen de 24 de ore" (este vorba despre dosarul referitor la recursul împotriva încheierii privind liberarea provizorie).

Natura termenului: legal, procedural, fix, pe ore, peremptoriu, de succesiune, relativ.

– **art. 160^9 alin. (9):** „Dosarul se restituie în termen de 24 de ore de la soluționarea recursului" (este vorba despre dosarul cu soluționarea recursului împotriva încheierii privind liberarea provizorie).

[1] Trib. Dâmbovița, Secția penală, decizia nr. 99 din 31 ianuarie 2010, portal.just.ro.

Natura termenului: legal, procedural, fix, pe ore, peremptoriu, de succesiune, relativ.

– **art. 166 alin. (2):** un exemplar al procesului-verbal de aplicare a sechestrului „se înaintează și organului care a dispus luarea măsurii asigurătorii, în termen de 24 de ore de la încheierea procesului-verbal".

Natura termenului: legal, procedural, pe ore, fix, peremptoriu, de succesiune, relativ.

– **art. 167:** sumele de bani, în cazul popririi, „vor fi consemnate de debitori, după caz, la dispoziția organului care a dispus poprirea sau a organului de executare, în termen de 5 zile de la scadență, recipisele urmând a fi predate aceluiași organ în 24 de ore de la consemnare".

Natura termenului: legal, procedural, pe ore, fix, peremptoriu, de succesiune, relativ.

– **art. 267 alin. (1):** „În cazul în care procurorul, la întocmirea rechizitoriului (...), consideră că este necesară arestarea inculpatului, fiind întrunite condițiile prevăzute de lege, înaintează instanței, în termen de 24 de ore, rechizitoriul și propunerea de arestare a inculpatului".

Natura termenului: legal, procedural, fix, pe ore, peremptoriu, de succesiune, absolut.

– **art. 295 alin. (2):** în cadrul măsurilor pregătitoare, președintele completului de judecată „se îngrijește ca lista cauzelor fixate pentru judecată să fie întocmită și afișată la instanță, spre vedere, cu 24 de ore înaintea termenului de judecată".

Natura termenului: legal, procedural, pe ore, de regresiune, minim, orânduitoriu, relativ.

– **art. 303 alin. (3):** „Încheierea dată în primă instanță prin care s-a dispus suspendarea cauzei poate fi atacată separat cu recurs

la instanța superioară în termen de 24 ore de la pronunțare, pentru cei prezenți, și de la comunicare, pentru cei lipsă".

Natura termenului: legal, procedural, fix, pe ore, peremptoriu, de succesiune, absolut.

– **art. 303[1] alin. (1):** „În cazul în care, potrivit legii, se cerere extrădarea unei persoane în vederea judecării într-o cauză penală, instanța pe rolul căreia se află cauza poate dispune, prin încheiere motivată, suspendarea judecății până la data la care statul solicitat va comunica hotărârea sa asupra cererii de extrădare. Încheierea instanței este supusă recursului în termen de 24 de ore de la pronunțare, pentru cei prezenți, și de la comunicare, pentru cei lipsă".

Natura termenului: legal, procedural, fix, pe ore, peremptoriu, de succesiune, absolut.

– **art. 305 alin. (2):** „Încheierea se întocmește de grefier în 24 de ore de la terminarea ședinței și se semnează de președintele completului de judecată și de grefier".

Natura termenului: legal, procedural, fix, pe ore, orânduitoriu, de succesiune, relativ.

– **art. 468 alin. (1):** în cazul infracțiunilor flagrante, „reținerea învinuitului durează 24 de ore".

Natura termenului: legal, substanțial, fix, pe ore, peremptoriu, de succesiune, absolut.

– **art. 475 alin. (3):** în cazul infracțiunilor flagrante, „Hotărârea trebuie redactată în cel mult 24 de ore".

Natura termenului: legal, procedural, pe ore, maxim, de succesiune, orânduitoriu, relativ.

– **art. 477 alin. (2):** în cazul infracțiunilor flagrante, „Dosarul cauzei se înaintează instanței de apel sau, după caz, instanței de recurs în următoarele 24 de ore de la declararea apelului ori a recursului".

Natura termenului: legal, procedural, fix, pe ore, peremptoriu, de succesiune, relativ.

– **art. 479 alin. (2):** „Procedura de urmărire și judecare prevăzută în acest capitol (urmărirea și judecarea unor infracțiuni flagrante – n.n.) se aplică numai dacă persoana vătămată a introdus în termen de 24 de ore de la săvârșirea infracțiunii flagrante plângerea prealabilă la organul de urmărire penală".

Natura termenului: legal, procedural, fix, pe ore, peremptoriu, de succesiune, absolut.

– **art. 479[7] alin. (2):** „Organele prevăzute în alin. (1) (al aceluiași articol – n.n.; este vorba despre organul care a autorizat înființarea persoanei juridice și organul care a înregistrat persoana juridică) sunt obligate să comunice organului judiciar, în termen de 24 de ore de la data înregistrării, în copie certificată, orice mențiune înregistrată de acestea cu privire la persoana juridică".

Natura termenului: legal, procedural, fix, pe ore, peremptoriu, de succesiune, relativ.

– **art. 479[7] alin. (3):** „Persoana juridică este obligată să comunice organului judiciar, în termen de 24 de ore, intenția de fuziune, divizare, dizolvare, reorganizare, lichidare sau reducere a capitalului social".

Natura termenului: legal, procedural, fix, pe ore, peremptoriu, de succesiune, relativ.

– **art. 493[4] alin. (7):** „(...) Judecătorul se pronunță asupra legalității și temeiniciei ordonanței în cel mult 24 de ore, prin încheiere motivată, dată în camera de consiliu" (este vorba despre ordonanța privind interceptarea și înregistrarea provizorie a comunicărilor în cursul procedurii dării în urmărire).

Natura termenului: legal, procedural, maxim, pe ore, de succesiune, orânduitoriu, relativ.

19. Termenul de 48 de ore

– **art. 91² alin. (2)**: „În caz de urgență, când întârzierea obținerii autorizării prevăzute de art. 91¹ alin. (1), (2) și (8) ar aduce grave prejudicii activității de urmărire penală, procurorul care efectuează sau supraveghează urmărirea penală poate dispune, cu titlu provizoriu, prin ordonanță motivată, înscrisă în registrul special prevăzut în art. 228 alin. (1¹), interceptarea și înregistrarea convorbirilor sau comunicărilor, pe o durată de cel mult 48 de ore".

Natura termenului: legal, procedural, pe ore, maxim, peremptoriu, de succesiune, relativ.

– **art. 91² alin. (3)**: „În termen de 48 de ore de la expirarea termenului prevăzut în alin. (2), procurorul prezintă ordonanța, împreună cu suportul pe care sunt fixate interceptările și înregistrările efectuate și un proces-verbal de redare rezumativă a convorbirilor, judecătorului de la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în primă instanță sau de la instanța corespunzătoare în grad acesteia, în a cărei circumscripție se află sediul parchetului din care face parte procurorul care efectuează sau supraveghează urmărirea penală, în vederea confirmării".

Natura termenului: legal, procedural, fix, pe ore, peremptoriu, de succesiune, absolut.

– **art. 140³ alin. (5)**: „(...) recursul se soluționează în termen de 48 de ore, în cazul arestării învinuitului" (este vorba despre recursul împotriva încheierii pronunțate de judecător în cursul urmăririi penale privind măsurile preventive).

Natura termenului: legal , procedural, fix, pe ore, peremptoriu, de succesiune, absolut.

– **art. 165 alin. (6)**: „Obiectele prevăzute în alin. (4) și (5) se predau în termen de 48 de ore de la ridicare. Dacă obiectele sunt strict necesare urmăririi penale, depunerea se face ulterior, dar nu mai târziu de 48 de ore de la rezolvarea cauzei de către procuror,

după terminarea urmăririi penale" (este vorba despre procedura sechestrului în cazul metalelor sau pietrelor prețioase sau obiectelor confecționate cu acestea, al mijloacelor de plată străine, al titlurilor de valoare interne, al obiectelor de artă sau de muzeu și al colecțiilor de valoare).

Natura termenului: legal, procedural, fix, pe ore, peremptoriu, de succesiune, relativ.

– **art. 172 alin. (6)**: „Apărătorul are dreptul de a se plânge, potrivit art. 275, dacă cererile sale nu au fost acceptate; în situațiile prevăzute în alin. (2) și (4), procurorul este obligat să rezolve plângerea în cel mult 48 de ore".

Natura termenului: legal, procedural, maxim, pe ore, peremptoriu, de succesiune, absolut.

– **art. 228 alin. (3[1])**: „Rezoluția de începere a urmăririi penale, emisă de organul de cercetare penală, se supune confirmării motivate a procurorului care exercită supravegherea activității de cercetare penală, în termen de cel mult 48 de ore de la data începerii urmăririi penale, organele de cercetare penală fiind obligate să prezinte totodată și dosarul cauzei".

Natura termenului: legal, procedural, maxim, pe ore, peremptoriu, de succesiune, relativ.

– **art. 276**: „Când plângerea a fost depusă la organul de cercetare penală, acesta este obligat ca în termen de 48 de ore de la primirea ei să o înainteze procurorului împreună cu explicațiile sale, atunci când acestea sunt necesare" (este vorba despre plângerea împotriva măsurilor și actelor de urmărire penală).

Natura termenului: legal, procedural, fix, pe ore, peremptoriu, de succesiune, relativ.

– **art. 313 alin. (4)**: „În cauzele în care inculpatul este trimis în judecată în stare de arest, judecătorul prevăzut în alin. (2) (președintele sau unul dintre judecătorii completului de judecată – n.n.),

la primirea dosarului fixează un termen care, potrivit art. 300^1, nu poate fi mai mare de 48 de ore, înăuntrul căruia se comunică citația împreună cu o copie a actului de sesizare a instanței".

Natura termenului: legal, procedural, maxim, pe ore, peremptoriu, de succesiune.

– **art. 493^4 alin. (6)**: „În caz de urgență, când întârzierea obținerii autorizării ar aduce grave prejudicii activității de urmărire a persoanei date în urmărire, procurorul poate dispune, cu titlu provizoriu, prin ordonanță motivată, înscrisă în registrul special prevăzute de art. 228 alin. (1^1), interceptarea și înregistrarea convorbirilor sau comunicărilor, pe o durată de cel mult 48 ore".

Natura termenului: legal, procedural, maxim, pe ore, de succesiune, orânduitoriu, relativ.

– **art. 493^4 alin. (7)**: „În termen de 48 de ore de la expirarea termenului prevăzut în alin. (6), procurorul prezintă ordonanța, împreună cu suportul pe care sunt fixate interceptările și înregistrările efectuate și un proces-verbal de redare rezumativă a convorbirilor, judecătorului, în vederea confirmării".

Natura termenului: legal, procedural, fix, pe ore, peremptoriu, de succesiune, relativ.

§2. Termene pe zile

20. Termenul de 2 zile

– **art. 160^9 alin. (4)**: recursul împotriva încheierilor privind liberarea provizorie „se judecă în termen de două zile".

Natura termenului: legal, procedural, fix, pe zile, peremptoriu, de succesiune, absolut.

– **art. 470 alin. (1)**: „Procurorul, primind dosarul, procedează la verificarea lucrărilor urmăririi penale și se pronunță în cel mult 2

zile de la primire, putând dispune trimiterea în judecată, scoaterea de sub urmărire sau încetarea urmăririi penale, potrivit art. 262, ori restituirea cauzei potrivit art. 265" (este vorba despre verificarea lucrărilor de urmărire penală în cazul infracțiunilor flagrante).

Natura termenului: legal, procedural, maxim, pe zile, peremptoriu, de succesiune, absolut.

– **art. 475 alin. (1)**: „Instanța este obligată să se pronunțe asupra cauzei în aceeași zi în care s-au încheiat dezbaterile, sau cel mai târziu în următoarele 2 zile" (este vorba despre pronunțarea hotărârii la judecarea cauzelor privind infracțiunile flagrante).

Natura termenului: legal, procedural, maxim, pe zile, de succesiune, orânduitoriu, relativ.

21. Termenul de 3 zile

– **art. 53 alin. (3), (4) și (5)**: „(3) Procurorul este obligat să soluționeze cererea (de recuzare – n.n.) în cel mult 3 zile, printr-o ordonanță. (4) Cererea de recuzare care privește pe procuror se soluționează în același termen și în aceleași condiții de procurorul ierarhic superior. (5) Abținerea se soluționează potrivit dispozițiilor din alin. (3) și (4), care se aplică în mod corespunzător".

Natura termenului: legal, procedural, maxim, pe zile, de succesiune, orânduitoriu, relativ.

– **art. 70 alin. (4)**: „Învinuitului sau inculpatului i se aduce la cunoștință și obligația să anunțe în scris, în termen de 3 zile, orice schimbare a locuinței pe parcursul procesului penal".

Natura termenului: legal, procedural, fix, pe zile, orânduitoriu, de succesiune, relativ.

Conform art. 198 alin. (4) lit. i), „nerespectarea de către învinuit sau inculpat a obligației de a încunoștința înscris, în termen de 3 zile, organele judiciare, despre orice schimbare a locuinței pe parcursul procesului penal", constituie abatere săvârșită în cursul

procesului penal și se sancționează cu amendă judiciară de la 500 lei la 5000 lei.

– **art. 140[2] alin. (1)**: „Împotriva ordonanței procurorului prin care se dispune luarea măsurii obligării de a nu părăsi localitatea ori a măsurii obligării de a nu părăsi țara, învinuitul sau inculpatul poate face plângere în termen de 3 zile de la luarea măsurii, la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în primă instanță".

Natura termenului: legal , procedural, fix, pe zile, peremptoriu, de succesiune, absolut.

– **art. 140[2] alin. (5)**: „(...) plângerea se soluționează în termen de 3 zile" (este vorba despre plângerea împotriva ordonanței procurorului prin care se dispune luarea măsurii obligării de a nu părăsi localitatea ori a măsurii obligării de a nu părăsi țara).

Natura termenului: legal, procedural, fix, pe zile, peremptoriu, de succesiune, absolut.

– **art. 140[3] alin. (5)**: recursul împotriva încheierii pronunțate de judecător în cursul urmăririi penale în cazul arestării inculpatului este de 3 zile.

Natura termenului: legal, procedural, fix, pe zile, peremptoriu, de succesiune.

– **art. 141 alin. (2)**: recursul împotriva încheierii pronunțate de instanța de judecată în cursul judecății privind măsurile preventive se judecă în termen de 3 zile.

Natura termenului: legal, procedural, fix, pe zile, peremptoriu, de succesiune, absolut.

– **art. 160[a] alin. (2) și art. 160[b] alin. (4)**: recursul declarat împotriva încheierii prin care s-a dispus arestarea inculpatului în cursul judecății se judecă în termen de 3 zile.

Natura termenului: legal, procedural, fix, pe zile, peremptoriu, de succesiune, absolut.

– **art. 160^h alin. (4)**: „Durata arestării învinuitului minor este de cel mult 3 zile".

Natura termenului: legal, substanțial, maxim, pe zile, peremptoriu, de succesiune, absolut.

– **art. 165 alin. (8)**: în procedura sechestrului, „Sumele de bani rezultate din valorificarea făcută potrivit alin. (3) și (7), precum și sumele de bani ridicate potrivit alin. (2), se consemnează, după caz, pe numele învinuitului, inculpatului sau persoanei responsabile civilmente, la dispoziția organului care a dispus instituirea sechestrului, căruia i se predă recipisa de consemnare a sumei, în termen de cel mult 3 zile de la ridicarea banilor ori de la valorificarea bunurilor".

Natura termenului: legal, procedural, maxim, pe zile, peremptoriu, de succesiune, relativ.

– **art. 171 alin. (4) teza a II-a**: „În cursul judecății, după începerea dezbaterilor, când asistența juridică este obligatorie, dacă apărătorul ales lipsește, nejustificat, la termenul de judecată și nu asigură substituirea, instanța ia măsuri pentru desemnarea unui apărător din oficiu care să-l înlocuiască, acordând un termen de minimum 3 zile pentru pregătirea apărării".

Natura termenului: legal, procedural, minim, pe zile, peremptoriu, de succesiune, relativ.

– **art. 214 alin. (3)**: actele încheiate de unele organe de constatare „se înaintează procurorului în cel mult 3 zile de la descoperirea faptei ce constituie infracțiune, afară de cazul când legea dispune astfel".

Natura termenului: legal, procedural, maxim, pe zile, orânduitoriu, de succesiune, absolut.

– **art. 219 alin. (3)**: „În cazul neîndeplinirii sau al îndeplinirii în mod defectuos, de către organul de cercetare penală, a dispozițiilor date de procuror, acesta va sesiza conducătorul organului de

cercetare penală, care are obligația ca în termen de 3 zile de la sesizare, să comunice procurorului măsurile dispuse".

Natura termenului: legal, procedural, fix, pe zile, orânduitoriu, de succesiune, absolut.

– **art. 238**: propunerea organului de cercetare penală pentru extinderea cercetărilor penale „se înaintează în cel mult 3 zile de la data constatării faptelor, împrejurărilor sau persoanelor noi".

Natura termenului: legal, procedural, maxim, pe zile, orânduitoriu, de succesiune, relativ.

– **art. 303 alin. (3)**: recursul declarat împotriva încheierii date în primă instanță prin care s-a dispus suspendarea judecății „nu suspendă executarea și se judecă în termen de 3 zile".

Natura termenului: legal, procedural, fix, pe zile, peremptoriu, de succesiune, absolut.

– **art. 303[1] alin. (1)**: recursul împotriva încheierii de suspendare a judecății în caz de extrădare activă se judecă în 3 zile.

Natura termenului: legal, procedural, fix, pe zile, peremptoriu, de succesiune, absolut.

– **art. 318 alin. (2)**: „(...) judecata se amână la cererea inculpatului când comunicarea (actului de sesizare a instanței – n.n.) s-a făcut în mai puțin de 3 zile înaintea termenului de judecată".

Natura termenului: legal, procedural, minim, pe zile, orânduitoriu, de regresiune, relativ.

– **art. 332 alin. (4)**: „Împotriva hotărârii de desesizare se poate face recurs de procuror și orice persoană ale cărei interese au fost vătămate prin hotărâre, în 3 zile de la pronunțare, pentru cei prezenți, și de la comunicare, pentru cei lipsă".

Natura termenului: legal, procedural, fix, pe zile, peremptoriu, de succesiune, absolut.

Practică judiciară

Cu privire la acest termen procedural s-a pronunțat Înalta Curte de Casație și Justiție, Secțiile Unite, care prin Decizia nr. XXVIII din 16 aprilie 2007[1] a admis recursul în interesul legii declarat de procurorul general al Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și a stabilit că hotărârea instanței de fond, prin care s-a dispus restituirea dosarului procurorului în vederea refacerii actului de sesizare, în temeiul art. 300 alin. (2) C. proc. pen., este supusă căii ordinare de atac a recursului într-un termen de 3 zile de la pronunțare, pentru cei prezenți, și de la comunicare, pentru cei lipsă, potrivit art. 332 alin. (4) C. proc. pen.

– **art. 332 alin. (5)**: „Dosarul este trimis procurorului, imediat după rămânerea definitivă a hotărârii la prima instanță sau în cel mult 3 zile de la pronunțarea hotărârii de către instanța de recurs" (este vorba despre dosarul cauzei în situația restituirii pentru refacerea urmăririi penale).

Natura termenului: legal, procedural, maxim, pe zile, orânduitoriu, de succesiune, relativ.

– **art. 450 alin. (4)**: în cazul liberării condiționate, „Hotărârea instanței este supusă recursului. Termenul de recurs este de 3 zile".

Natura termenului: legal, procedural, fix, pe zile, peremptoriu, de succesiune, absolut.

– **art. 468 alin. (3)**: în cazul infracțiunilor flagrante, procurorul va dispune trimiterea în judecată în termen de 3 zile de la data emiterii ordonanței de reținere, în caz contrar se vor aplica dispozițiile art. 146 și urm. privind arestarea preventivă.

Natura termenului: legal, procedural, fix, pe zile, peremptoriu, de succesiune, absolut.

[1] M. Of. nr. 570 din 29 iulie 2008.

– **art. 469 alin. (1)**: în cazul infracțiunilor flagrante, dacă „judecătorul a emis mandat de arestare a învinuitului și procurorul a restituit cauza, organul de cercetare este obligat să continue cercetarea și să înainteze dosarul procurorul odată cu învinuitul, cel mai târziu în 3 zile de la arestarea acestuia".

Natura termenului: legal, procedural, maxim, pe zile, peremptoriu, de succesiune, absolut.

– **art. 477 alin. (1)**: „Termenul de apel și cel de recurs (în cazul infracțiunilor flagrante – n.n.) sunt de 3 zile de la pronunțare".

Natura termenului: legal, procedural, fix, pe zile, peremptoriu, de succesiune, absolut.

– **art. 479[5] alin. (6)**: „Încheierea poate fi atacată cu recurs în 3 zile de la pronunțare pentru cei prezenți și de la comunicare pentru cei lipsă" (este vorba despre încheierea prin care s-au dispus măsuri preventive față de persoana juridică).

Natura termenului: legal, procedural, fix, pe zile, peremptoriu, de succesiune, absolut.

22. Termenul de 5 zile

– **art. 159 alin. (1)**: „Dosarul cauzei va fi depus la instanță, împreună cu propunerea de prelungire a arestării preventive, întocmită de procurorul care efectuează sau supraveghează urmărirea penală, cu cel puțin 5 zile înainte de expirarea duratei arestării preventive, și va putea fi consultat de apărător".

Natura termenului: legal, procedural, minim, pe zile, de regresiune, absolut.

Practică judiciară

Cu privire la natura termenului de 5 zile menționat, Înalta Curte de Casație și Justiție a apreciat că acesta este un termen de reco-

mandare, care nu are drept consecinţă imposibilitatea prelungirii arestării preventive.

În consecinţă, nerespectarea acestui termen procedural nu atrage după sine vreo sancţiune, în sensul dispoziţiilor art. 185 C. proc. pen.[1]

– **art. 160 alin. (1)**: „Când procurorul dispune, prin rechizitoriu, trimiterea în judecată a inculpatului aflat în stare de arest, dosarul se înaintează instanţei competente cu cel puţin 5 zile înainte de expirarea mandatului de arestare sau, după caz, a duratei pentru care a fost dispusă prelungirea arestării".

Natura termenului: legal, procedural, minim, pe zile, peremptoriu, de regresiune, absolut.

– **art. 167**: „Sumele de bani datorate cu orice titlu învinuitului, inculpatului sau părţii responsabile civilmente de către o a treia persoană, ori de către cel păgubit, sunt poprite în mâinile acestora şi în limitele prevăzute de lege, de la data primirii actului prin care se înfiinţează sechestrul. Aceste sume vor fi consemnate de debitori, după caz, la dispoziţia organului care a dispus poprirea sau a organului de executare, în termen de 5 zile de la scadenţă, recipisele urmând a fi predate aceluiaşi organ în 24 de ore de la consemnare.

Natura termenului: legal, procedural, fix, pe zile, peremptoriu, de succesiune, relativ.

– **art. 215 alin. (4)**: „În celelalte cazuri, lucrările efectuate (de către comandanţii de nave şi aeronave, precum şi de agenţii de poliţie de frontieră – n.n.) se înaintează organului de cercetare penală competent, în cel mult 5 zile de la prima constatare efectuată, împreună cu mijloacele materiale de probă".

---

[1] I.C.C.J., Secţia penală, decizia nr. 196 din 12 ianuarie 2006, www.scj.ro.

Natura termenului: legal, procedural, maxim, pe zile, peremptoriu, de succesiune, relativ.

– **art. 238**: „Procurorul va decide prin ordonanță, în cel mult 5 zile", cu privire la propunerea organului de cercetare penală pentru extinderea cercetării penale sau schimbarea încadrării juridice.

Natura termenului: legal, procedural, maxim, pe zile, peremptoriu, de succesiune, relativ.

– **art. 278[1] alin. (3)**: în cazul plângerii în fața judecătorului împotriva rezoluțiilor sau ordonanțelor procurorului de netrimitere în judecată, „Dosarul va fi trimis de parchet judecătorului, în termen de 5 zile de la primirea adresei prin care se cere dosarul".

Natura termenului: legal, procedural, fix, pe zile, peremptoriu, de succesiune, relativ.

– **art. 313 alin. (3)**: „Citația trebuie să fie înmânată inculpatului cu cel puțin 5 zile înaintea termenului fixat".

Natura termenului: legal, procedural, minim, pe zile, peremptoriu, de regresiune, absolut.

– **art. 340 alin. (4)**: „Pentru motive temeinice dezbaterile pot fi întrerupte. Întreruperea nu poate fi mai mare de 5 zile".

Natura termenului: legal, procedural, maxim, pe zile, peremptoriu, de succesiune.

– **art. 385[10] alin. (2)**: „Motivele de recurs se formulează în scris prin cererea de recurs sau printr-un memoriu separat, care trebuie depus la instanța de recurs cu cel puțin 5 zile înaintea primului termen de judecată".

Natura termenului: legal, procedural, minim, pe zile, peremptoriu, de regresiune, absolut.

– **art. 385[12] alin. (5)**: „Raportul se depune la dosarul cauzei cu cel puțin 5 zile înaintea primului termen de judecată".

Natura termenului: legal, procedural, minim, pe zile, peremptoriu, de regresiune, relativ.

– **art. 472 alin. (1)**: în cazul judecății privind infracțiunile flagrante, „Președintele instanței fixează termenul de judecată, care nu poate depăși 5 zile de la data primirii dosarului, dispunând totodată aducerea cu mandat a martorilor și a părții vătămate".

Natura termenului: legal, procedural, maxim, pe zile, peremptoriu, de succesiune, relativ.

23. Termenul de 8 zile

– **art. 156 alin. (2)**: „În cazul în care procurorul supraveghează urmărirea penală, acesta va fi sesizat motivat de către organul de cercetare penală, în vederea formulării propunerii de prelungire, cu cel puțin 8 zile înainte de expirarea duratei arestării".

Natura termenului: legal, substanțial, pe zile, minim, de regresiune, orânduitoriu, relativ.

24. Termenul de 10 zile

– **art. 146 alin. (9)**: „Dacă sunt întrunite condițiile prevăzute în alin. (1) (privind arestarea învinuitului – n.n.), judecătorul dispune, prin încheiere motivată, arestarea preventivă a învinuitului pe o durată ce nu poate depăși 10 zile".

Natura termenului: legal, substanțial, maxim, pe zile, peremptoriu, de succesiune, absolut.

– **art. 199 alin. (2)**: „Persoana amendată poate cere scutirea de amendă ori recucerea amenzii. Cererea de scutire sau de reducere se poate face în termen de 10 zile de la comunicarea ordonanței ori a încheierii de amendare".

Natura termenului: legal, procedural, fix, pe zile, peremptoriu, de succesiune, absolut.

– **art. 274 alin. (2)**: în cazul restituirii cauzei de către instanța de judecată în vederea refacerii urmăririi penale, dosarul se trimite procurorului în termen de 10 zile.

Natura termenului: legal, procedural, fix, pe zile, de succesiune, orînduitoriu, relativ.

– **art. 363 alin. (1)**: „Termenul de apel este de 10 zile, dacă legea nu dispune altfel".

Natura termenului: legal, procedural, fix, de succesiune, absolut, pe zile, peremptoriu.

Stabilirea de către legiuitor a unui termen fix se justifică prin aceea că se asigură operativitatea în procesul penal şi, totodată, un control judecătoresc asupra hotărârilor pronunţate, înainte de a se trece la punerea lor în executare.

– **art. 363 alin. (4)**: „În cazul prevăzut în art. 362 lit. e) (apelul martorului, expertului, interpretului şi al apărătorului în ceea ce priveşte cheltuielile judiciare cuvenite acestora), calea de atac poate fi exercitată de îndată după pronunţarea încheierii prin care s-a dispus asupra cheltuielilor judiciare şi cel mai târziu în 10 zile de la pronunţarea sentinţei prin care s-a soluţionat cauza".

Natura termenului: legal, procedural, maxim, pe zile, peremptoriu, de succesiune, absolut.

– **art. 364 alin. (1)**: „Apelul declarat după expirarea termenului prevăzut de lege este considerat ca fiind făcut în termen, dacă instanţa de apel constată că întârzierea a fost determinată de o cauză temeinică de împiedicare, iar cererea de apel a fost făcută în cel mult 10 zile de la începerea executării pedepsei sau a despăgubirilor civile".

Natura termenului: legal, procedural, maxim, pe zile, peremptoriu, de succesiune, absolut.

– **art. 365 alin. (1)**: „Partea care a lipsit atât la toate termenele de judecată,cât şi la pronunţare poate declara apel şi peste termen, dar nu mai târziu de 10 zile de la data, după caz, a începerii executării pedepsei sau a începerii executării dispoziţiilor privind despăgubirile civile".

Natura termenului: legal, procedural, maxim, pe zile, peremptoriu, de succesiune, absolut.

Practică judiciară

1. Apelul peste termen împotriva sentinţei pronunţate de prima instanţă poate fi declarat de inculpatul care a lipsit atât la judecată, cât şi la pronunţare, cu respectarea condiţiilor prevăzute în art. 365 alin. (1) C. proc. pen., chiar dacă apelul procurorului împotriva aceleiaşi sentinţe a fost declarat şi soluţionat anterior introducerii cererii de apel peste termen de către inculpat, întrucât această împrejurare nu poate conduce la excluderea posibilităţii inculpatului de a exercita apel, în condiţiile în care a fost declarat[1].

2. Cererea de apel contra sentinţei pronunţate de tribunal, depusă în termen la judecătorie şi trimisă de aceasta tribunalului după împlinirea termenului de apel, nu este tardivă, deoarece art. 367 alin. (1) C. proc. pen., potrivit căruia cererea de apel se depune la instanţa a cărei hotărâre se atacă, nu prevede o sancţiune procesuală pentru cazul în care cererea de apel se depune greşit la o altă instanţă.

Astfel, prin sentinţa penală nr. 304 din 30 august 2002, Tribunalul Galaţi a dispus condamnarea inculpatului D.A. pentru săvârşirea infracţiunii prevăzute de art. 183 C. pen. Curtea de Apel Galaţi, prin decizia penală nr. 574 din 28 octombrie 2002, a respins ca nefondat apelul declarat de inculpat şi ca tardiv apelul părţii civile, care, deşi a fost prezentă la dezbaterea

[1] I.C.C.J., Secţia penală, decizia nr. 1203 din 22 februarie 2006, www.scj.ro; C.S.J., Secţia penală, decizia nr. 1497 din 20 martie 2002, www.legalis.ro; I.C.C.J., Secţia penală, decizia nr. 966 din 18 februarie 2004, www.scj.ro; I.C.C.J., Secţia penală, decizia nr. 3180 din 18 mai 2006, www.scj.ro.

cauzei, a depus cererea de apel peste termenul legal de 10 zile de la pronunțare.

Recursul declarat de partea civilă a fost admis ca fondat de Înalta Curte de Casație și Justiție, care a constatat că sentința a fost pronunțată la 30 august 2002, iar partea civilă a fost prezentă la dezbateri, situație în care termenul de apel se calculează, în ceea ce o privește, de la data când a avut loc pronunțarea.

De asemenea, a mai avut în vedere că pe cererea de apel adresată Judecătoriei Galați există mențiunea Tribunalului Galați „Primit la 11 septembrie 2002. Se va înainta cu dosarul la Curtea de Apel Galați". Această mențiune atestă data înregistrării cererii de apel a părții civile la Tribunalul Galați, instanță a cărei hotărâre este atacată. Ceea ce trebuia să aibă în vedere instanța, pentru a constata dacă cererea de apel a fost sau nu introdusă în termen, nu era data când aceasta a fost înregistrată la tribunal, ci data când cererea de apel a fost depusă la Judecătoria Galați, existând pe cerere mențiunea judecătorului referitoare la data primirii apelului, respectiv 9 septembrie 2002, și rezoluția prin care se menționa „înaintarea dosarului la Tribunalul Galați", deoarece apelul declarat și depus la o altă instanță decât cea a cărei hotărâre se atacă, dar înăuntrul termenului de apel, se consideră ca fiind introdus în termen. Această susținere se bazează pe faptul că nici art. 367 C. proc. pen. și nici o altă dispoziție legală nu prevede vreo sancțiune procesuală pentru nedepunerea cererii de apel la instanța a cărei hotărâre se atacă[1].

[1] C.S.J., Secția penală, decizia nr. 1460 din 21 martie 2003, www.scj.ro.

– **art. 385[3] alin. (1)**: „Termenul de recurs este de 10 zile, dacă legea nu dispune altfel"[1].

Natura termenului: legal, procedural, fix, pe zile, peremptoriu, de succesiune, absolut[2].

Practică judiciară

Termenul de recurs este peremptoriu sub aspectul exercitării dreptului de recurs, titularul putând să promoveze calea de atac în interiorul intervalului de timp prevăzut de lege.

Neexercitarea recursului în acest termen duce la respingerea lui ca tardiv[3].

– **art. 388 alin. (1)**: „Contestația în anulare pentru motivele arătate în art. 386 lit. a)-c) și e) [când procedura de citare a părții pentru termenul la care s-a judecat cauza de către instanța de recurs nu a fost îndeplinită conform legii; când partea dovedește că la termenul la care s-a judecat cauza de către instanța de recurs a fost în imposibilitate de a se prezenta și de a încunoștința instanța despre această împiedicare; când instanța de recurs nu s-a pronunțat asupra unei cauze de încetare a procesului penal dintre cele prevăzute în art. 10 alin. (1) lit. f)-i[1]), cu privire la care existau probe în dosar; când, la judecarea recursului sau la rejudecarea cauzei de către

---

[1] Trib. Suprem, Secția penală, decizia nr. 1265/1985, în R.R.D. nr. 7/1984, p. 70 [„dacă termenul de recurs (de 10 zile) expiră într-o zi nelucrătoare, recursul introdus a doua zi este în termen"].

[2] I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 3534 din 30 octombrie 2009, www.scj.ro; C.A. Cluj, Secția penală, decizia nr. 1050 din 13 decembrie 2000, în C.P.J.P. 2000, Ed. All Beck, București, 2001, p. 291; C.A. Ploiești, Secția penală, decizia nr. 38 din 15 ianuarie 2010 și decizia nr. 228 din 5 martie 2010, portal.just.ro.

[3] I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 1780 din 21 mai 2008, www.scj.ro.

instanța de recurs, inculpatul prezent nu a fost ascultat, iar ascultarea acestuia este obligatorie potrivit art. 385^{14} alin. (1^1) ori art. 385^{16} alin. (1) – n.n.] poate fi introdusă de către persoana împotriva căreia se face executarea, cel mai târziu în 10 zile de la începerea executării (...)".

Natura termenului: legal, procedural, maxim, pe zile, peremptoriu, de succesiune, absolut.

Practică judiciară

În sensul prevederilor art. 388 alin. (1) C. proc. pen., prin începerea executării se înțelege data efectivă a încarcerării persoanei condamnate la o pedeapsă privativă de libertate. Prin urmare, contestația în anulare împotriva hotărârii penale definitive prin care s-a dispus transferarea unei persoane condamnate în vederea executării pedepsei într-un penitenciar din România poate fi exercitată cel mai târziu în 10 zile de la data efectivă a încarcerării persoanei condamnate pe teritoriul României[1].

– **art. 468 alin. (1)**: în cazul infracțiunilor flagrante, „La sesizarea organului de cercetare sau din oficiu, procurorul poate solicita judecătorului arestarea învinuitului, care nu poate depăși 10 zile, acestea calculându-se de la data expirării ordonanței de reținere".

Natura termenului: legal, substanțial, maxim, pe zile, peremptoriu, de succesiune, absolut.

– **art. 473 alin. (3)**: la judecarea infracțiunilor flagrante, „Pentru administrarea probelor instanța poate acorda termene, care în total nu trebuie să depășească 10 zile".

---

[1] I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 3278 din 16 octombrie 2008, www.scj.ro; I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 2235 din 12 iunie 2009, www.scj.ro.

Natura termenului: legal, procedural, maxim, pe zile, relativ.

– **art. 479[14] alin. (3)**: „Persoana condamnată (persoana juridică – n.n.) înaintează instanţei de executare dovada începerii executării, afişării sau, după caz, dovada executării publicării hotărârii de condamnare (...) nu mai târziu de 10 zile de la începerea executării ori, după caz, de la executare".

Natura termenului: legal, procedural, maxim, pe zile, peremptoriu, de succesiune, absolut.

25. Termenul de 15 zile

– **art. 61[1] alin. (3)**: „Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie soluţionează cererea (privind desemnarea altei instanţe pentru judecarea cauzei – n.n.) în camera de consiliu, în termen de 15 zile".

Natura termenului: legal, procedural, fix, pe zile, peremptoriu, de succesiune, relativ.

– **art. 160[h] alin. (2)**: „Durata arestării inculpatului minor între 14 şi 16 ani este, în cursul urmăririi penale, de cel mult 15 zile (...)", iar fiecare prelungire nu poate depăşi 15 zile.

Natura termenului: legal, substanţial, maxim, pe zile, peremptoriu, de succesiune.

– **art. 261 alin. (1)**: „Procurorul este obligat ca în termen de cel mult 15 zile de la primirea dosarului trimis de organele de cercetare penală potrivit art. 256 sau 258 să procedeze la verificarea lucrărilor urmăririi penale şi să se pronunţe asupra acestora".

Natura termenului: legal, procedural, maxim, pe zile, orânduitoriu, de succesiune, relativ.

– **art. 306**: „Deliberarea şi pronunţarea hotărârii se fac de îndată după încheierea dezbaterilor. Pentru motive temeinice, deliberarea şi pronunţarea pot fi amânate cel mult 15 zile".

Natura termenului: legal, procedural, maxim, pe zile, orânduitoriu, de succesiune, relativ.

– **art. 414[5] alin. (3) teza a II-a:** „Decizia (prin care se soluționează recursul în interesul legii – n.n.) (...) se publică în cel mult 15 zile de la motivare în Monitorul Oficial al României, Partea I".

Natura termenului: legal, procedural, maxim, pe zile, orânduitoriu, de succesiune, relativ.

26. Termenul de 20 de zile

– **art. 160[h] alin. (3)**: „Inculpatul minor mai mare de 16 ani poate fi arestat preventiv în cursul urmăririi penale pe o durată de cel mult 20 de zile. Durata măsurii preventive poate fi prelungită în cursul urmăririi penale, de fiecare dată cu 20 de zile".

Natura termenului: legal, substanțial, maxim, pe zile, de succesiune, absolut.

Practică judiciară

Au fost evidențiate opinii diferite în soluționarea unei cauze penale cu privire la durata prelungirii arestării preventive a inculpatului minor la data săvârșirii infracțiunii și la data sesizării instanței, dar devenit major pe parcursul procesului penal.

Astfel, Tribunalul Brașov a dispus prin încheiere prelungirea arestării preventive a inculpatului P.V. pe o perioadă de 30 de zile, motivând că subzistă temeiurile care au determinat luarea acestei măsuri.

Curtea de Apel Brașov, în opinie majoritară, a respins recursul declarat de inculpat în privința arestării preventive, motivându-se că, deși la data săvârșirii infracțiunii de tâlhărie inculpatul era minor (avea vârsta de 17 ani și 8 luni), iar la data sesizării instanței nu împlinise vârsta de 18 ani, prelungirea măsurii s-a făcut corect pe o perioadă de 30 de zile, deoarece inculpatul a devenit între timp major. Câtă vreme dispozițiile procedurale nu cuprind dispoziții referitoare la modul în care se dispune în cazul împlinirii vârstei de 18 ani de către inculpat în cursul procesului

penal, în cauză sunt aplicabile prevederile art. 483 alin. (3) C. proc. pen., conform cărora inculpatul care a săvârșit infracțiunea când era minor este judecat conform procedurii obișnuite, dacă la data sesizării instanței împlinise 18 ani.

S-a apreciat că, într-o asemenea situație, măsurile speciale adoptate pentru minori nu mai apar aplicabile la majoratul acestora, lipsind rațiunile care le-au impus.

Într-o opinie separată, s-a susținut în sensul admiterii recursului și reducerii prelungirii arestării preventive de la 30 de zile la 20 de zile cu motivarea că dispozițiile art. 480 C. proc. pen. prevăd că urmărirea și judecarea infracțiunilor săvârșite de minori, precum și executarea hotărârilor privitoare la aceștia se fac conform procedurii obișnuite, iar derogările se referă și la arestarea preventivă.

S-a motivat, în acest sens, că regimul juridic aplicabil minorilor este în funcție de vârsta făptuitorului la data săvârșirii infracțiunii, și nu vârsta acestuia la data începerii procesului. Mai mult, conform art. 483 alin. (2) C. proc. pen., instanța face aplicația dispozițiilor procedurale speciale privitoare la minori, chiar dacă între timp inculpatul a împlinit vârsta de 18 ani. Așadar, prelungirea arestării preventive a inculpatului trebuia dispusă pe o perioadă de 20 de zile, fiind aplicabile dispozițiile potrivit cărora durata măsurii preventive a inculpatului minor mai mare de 16 ani poate fi prelungită în cursul urmăririi penale sau al judecății de fiecare dată cu 20 de zile.

Notă:

Apreciem justă opinia separată, întrucât ea concordă cu dispozițiile procedurale și de drept material aplicabile minorilor. În cazul inculpaților minori, atât pedeapsa, cât și măsurile preventive urmăresc reeducarea tânărului, conștientizarea sa de a realiza pericolul social al faptei comise. Cum pedeapsa aplicată unui minor este fundamental diferită, punându-se accentul pe necesi-

tatea facilitării reintegrării în societate a inculpatului, intenţia legiuitorului este de a se aplica, indiferent de stadiul procesual, un tratament penal diferenţiat de al inculpaţilor majori, şi nicidecum scindarea acestui tratament după cum minorul a devenit sau nu major la data începerii procesului penal [art. 30 lit. b) şi art. 40 alin. (2) din Convenţia cu privire la drepturile copilului, ratificată de Româna prin Legea nr. 18/1990].

În cauzele cu minori, toate condiţiile restrictive se apreciază prin prisma dispoziţiilor speciale aplicabile minorilor, coroborate cu dispoziţiile de reducere a pedepsei prevăzute de lege pentru infracţiunea săvârşită, în raport cu proporţia fixată prin art. 109 C. pen., iar în cazul măsurilor preventive cu dispoziţiile art. 160^{e}-160^{h} C. proc. pen.

Această interpretare se impune şi în raport cu dispoziţiile art. 40 alin. (1) din Convenţia cu privire la drepturile copilului (Legea nr. 18/1990), care prevăd dreptul oricărui copil care a încălcat legea penală la un tratament care să ţină seama de vârsta, necesitatea reintegrării în societate, urmărindu-se îndrumarea lui.

Aşadar, măsurile speciale aplicabile minorilor se menţin indiferent dacă este vorba de măsuri preventive sau pedepse, indiferent dacă au devenit sau nu majori, deoarece se aplică prevederile speciale prin raportare la momentul comiterii infracţiunii[1].

– **art. 249[1] alin. (3)**: „Împotriva ordonanţei prin care s-a dispus scoaterea de sub urmărire penală în temeiul art. 10 alin. (1) lit. b[1]) se poate face plângere în termen de 20 de zile de la înştiinţarea prevăzută în art. 246".

---

[1] C.A. Braşov, decizia penală nr. 589 din 28 iulie 2003, în Ministerul Justiţiei, Culegere de decizii de practică judiciară 2003-2004, Ed. All Beck, Bucureşti, 2005, p. 225; C.S.J., Secţia penală, decizia nr. 257/1999, în R.D.P. nr. 1/2001.

Natura termenului: legal, procedural, fix, pe zile, peremptoriu, de succesiune, absolut.

– **art. 277**: „Procurorul este obligat să rezolve plângerea în termen de cel mult 20 de zile de la primire și să comunice de îndată persoanei care a făcut plângerea modul în care a fost rezolvată".

Natura termenului: legal, procedural, maxim, pe zile, peremptoriu, de succesiune, absolut.

– **art. 278 alin. (3)**: „În cazul rezoluției de neîncepere a urmăririi penale sau al ordonanței ori, după caz, al rezoluției de clasare, de scoatere de sub urmărire penală sau de încetare a urmăririi penale, plângerea se face în termen de 20 de zile de la comunicarea copiei de pe ordonanță sau rezoluție persoanelor interesate, potrivit art. 228 alin. (6), art. 246 alin.(1) și art. 249 alin. (2)".

Natura termenului: legal, procedural, fix, pe zile, peremptoriu, de succesiune, absolut.

Practică judiciară

Prin Decizia nr. 15 din 6 aprilie 2009, Înalta Curte de Casație și Justiție, Secțiile Unite, a admis recursul în interesul legii declarat de Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și, interpretând dispozițiile art. 278 alin. (3) și art. 278[1] alin. (2) sub aspectul naturii juridice a termenelor, a stabilit că acestea sunt termene de decădere[1].

– **art. 278[1] alin. (1)**: „După respingerea plângerii făcute conform art. 275-278 împotriva rezoluției de neîncepere a urmăririi penale sau a ordonanței ori, după caz, a rezoluției de clasare, de scoatere de sub urmărire penală sau de încetare a urmăririi penale, date de procuror, persoana vătămată, precum și orice alte persoane

[1] M. Of. nr. 735 din 29 octombrie 2009.

ale căror interese legitime sunt vătămate pot face plângere, în termen de 20 de zile de la data comunicării de către procuror a modului de rezolvare, potrivit art. 277 și 278, la judecătorul de la instanța căreia i-ar reveni, potrivit legii, competența să judece cauza în primă instanță".

Natura termenului: legal, procedural, fix, pe zile, peremptoriu, de succesiune, absolut.

Practică judiciară

1. Caracterul peremptoriu al termenului de 20 de zile a fost subliniat și de Înalta Curte de Casație și Justiție, prin Decizia nr. 15 din 6 aprilie 2009, motivând că termenele reglementate în cuprinsul art. 278 alin. (3) și art. 278[1] alin. (2) C. proc. pen. pentru exercitarea căii de atac a plângerii împotriva rezoluțiilor sau ordonanțelor procurorului de netrimitere în judecată nu pot fi decât termene procedurale peremptorii, iar nerespectarea lor atrage decăderea din dreptul la acea cale de atac și respingerea ei ca tardivă[1].

2. Termenul de 20 de zile prevăzut de art. 278[1] alin. (1) C. proc. pen. pentru introducerea plângerii împotriva rezoluțiilor sau ordonanțelor procurorului de netrimitere în judecată curge de la data comunicării actului prin care conducătorul parchetului ori procurorul ierarhic superior a respins plângerea formulată conform art. 275-278 C. proc. pen. împotriva rezoluției sau ordonanței de netrimitere în judecată.

---

[1] M. Of. nr. 735 din 29 octombrie 2009; în același sens: I.C.C.J., Completul de 9 judecători, decizia penală nr. 209 din 19 septembrie 2005, www.scj.ro; I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 14 din 13 ianuarie 2006, www.legalis.ro; I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 1186 din 26 martie 2010, www.scj.ro; I.C.C.J. Secția penală, decizia nr. 2075 din 9 iunie 2008, www.scj.ro; Trib. Arad, Secția penală, decizia nr. 56 din 28 ianuarie 2010, portal.just.ro.

În acest sens, instanța supremă a stabilit că, în cazul în care conducătorul parchetului sau procurorul ierarhic superior nu a soluționat plângerea în termenul arătat de art. 277 C. proc. pen., termenul de 20 de zile prevăzut pentru introducerea plângerii împotriva rezoluțiilor sau ordonanțelor procurorului de netrimitere în judecată curge, conform art. 278[1] alin. (2) C. proc. pen., de la data expirării termenului inițial de 20 de zile în care conducătorul parchetului ori procurorul ierarhic superior trebuia să rezolve plângerea conform art. 277 C. proc. pen. Acest din urmă termen de 20 de zile, în care conducătorul parchetului sau procurorul ierarhic superior trebuie să rezolve plângerea conform art. 277 C. proc. pen., se calculează întotdeauna de la data primirii plângerii de către organul judiciar competent să o soluționeze[1].

3. Termenul de 20 de zile în care procurorul ierarhic superior trebuie să rezolve plângerea formulată de cel în cauză este un termen legal, prevăzut în favoarea părții care a formulat plângerea la parchetul ierarhic și care are drept la rezolvarea cazului său într-un termen rezonabil (stabilit de legiuitor la 20 de zile); după expirarea acestui termen, partea poate promova plângere la instanță în temeiul art. 278[1] alin. (1) C. proc. pen., iar neexercitarea acestui drept în termenul de 20 de zile de la data expirării termenului inițial de 20 de zile nu atrage decăderea, cu consecința respingerii plângerii ca tardivă[2].

– **art. 310 alin. (2)**: „La pronunțarea hotărârii părțile nu se citează. Hotărârea se redactează în cel mult 20 de zile de la pronunțare".

---

[1] I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 2075 din 9 iunie 2008, www.scj.ro.

[2] C.A. Ploiești, decizia penală nr. 232 din 14 martie 2007, www.legalis.ro.

Natura termenului: legal, procedural, maxim, pe zile, de succesiune, orânduitoriu, relativ.

– **art. 414[4] alin. (7):** în vederea soluționării recursului în interesul legii, „Ședința completului se convoacă de președintele acestuia cu cel puțin 20 de zile înainte de desfășurarea acesteia".

Natura termenului: legal, procedural, minim, pe zile, de regresiune, orânduitoriu, relativ.

27. Termenul de 30 de zile

– **art. 91[1] alin. (3)**: „Autorizația se dă pentru durata necesară interceptării și înregistrării, dar nu pentru mai mult de 30 de zile, în camera de consiliu, de președintele instanței căreia i-ar reveni competența să judece cauza în primă instanță sau de la instanța corespunzătoare în grad acesteia, în a cărei circumscripție se află sediul parchetului din care face parte procurorul care efectuează sau supraveghează urmărirea penală. În lipsa președintelui instanței autorizația se dă de judecătorul desemnat de acesta".

Natura termenului: legal, procedural, maxim, pe zile, peremptoriu, de succesiune, absolut.

– **art. 91[1] alin. (4)**: „Autorizația poate fi reînnoită, înainte sau după expirarea celei anterioare, în aceleași condiții, pentru motive temeinic justificate, fiecare prelungire neputând depăși 30 de zile".

Natura termenului: legal, procedural, fix, pe zile, peremptoriu, de succesiune, absolut.

– **art. 145 alin. (2) și art. 145[1] alin. (2)**: „În cursul urmăririi penale, durata măsurii (a obligării de a nu părăsi localitatea, respectiv a obligării de a nu părăsi țara – n.n.) (...) nu poate depăși 30 de zile, afară de cazul când ea este prelungită în condițiile legii. Măsura (...) poate fi prelungită în cursul urmăririi penale, în caz de necesitate și numai motivat. Prelungirea se dispune de procurorul

care efectuează sau supraveghează urmărirea penală, fiecare prelungire neputând să depășească 30 de zile".

Natura termenului: legal, substanțial, maxim, pe zile, de succesiune, absolut.

– **art. 149 alin. (1)**: „Durata arestării inculpatului în cursul urmăririi penale nu poate depăși 30 de zile, afară de cazul când ea este prelungită în condițiile legii".....

Natura termenului: legal, substanțial, maxim, pe zile, de succesiune, absolut.

– **art. 149[1] alin. (10)**: „Dacă sunt întrunite condițiile prevăzute în alin. (1), judecătorul dispune, prin încheiere motivată, arestarea preventivă a inculpatului pe o durată care nu poate depăși 30 de zile".

Natura termenului: legal, substanțial, maxim, pe zile, de succesiune, absolut.

– **art. 159 alin. (6)**: „În cazul în care judecătorul acordă prelungirea (arestării preventive dispuse în cursul urmăririi penale – n.n.), aceasta nu va putea depăși 30 de zile".

Natura termenului: legal, substanțial, maxim, pe zile, de succesiune, absolut.

– **art. 159 alin. (13)**: „Judecătorul poate acorda și alte prelungiri (ale arestării preventive dispuse în cursul urmăririi penale – n.n.), fiecare neputând depăși 30 de zile".

Natura termenului: legal, maxim, pe zile, substanțial, de succesiune, absolut.

– **art. 160[h] alin. (2)**: „(...) verificarea legalității și temeiniciei arestării preventive (a inculpatului minor între 14 și 16 ani – n.n.) se

efectuează în cursul judecății periodic, dar nu mai târziu de 30 de zile"[1].

Natura termenului: legal, substanțial, maxim, pe zile, de succesiune, absolut.

– **art. 224[2] alin. (2)**: autorizarea folosirii investigatorilor sub acoperire poate fi prelungită pentru motive temeinic justificate, însă „fiecare prelungire nu poate depăși 30 de zile".

Natura termenului: legal, procedural, maxim, pe zile, peremptoriu, de succesiune, absolut.

– **art. 245 alin. (1) lit. c) alin. (2)**: „În cazul în care s-a dispus menținerea măsurilor asigurătorii privind reparațiile civile, aceste măsuri se vor considera desființate, dacă persoana vătămată nu introduce acțiune în fața instanței civile în termen de 30 de zile de la comunicarea încetării urmăririi penale".

Natura termenului: legal, procedural, fix, pe zile, peremptoriu, de succesiune, absolut.

– **art. 278[1] alin. (12)**: „Judecătorul este obligat să rezolve plângerea (în fața judecătorului împotriva rezoluțiilor sau ordonanțelor procurorului de netrimitere în judecată – n.n.) în termen de cel mult 30 de zile de la primirea acesteia".

Natura termenului: legal, procedural, maxim, pe zile, de succesiune, absolut.

– **art. 353 alin. (3)**: „Când instanța nu s-a pronunțat asupra acțiunii civile potrivit art. 346 alin. ultim, măsurile asigurătorii se mențin. Aceste măsuri încetează de drept dacă persoana vătămată nu introduce acțiune în fața instanței civile în termen de 30 de zile de la rămânerea definitivă a hotărârii".

---

[1] A se vedea și I.C.C.J., Secțiile Unite, Decizia nr. VII din 20 februarie 2006, în M. Of. nr. 475 din 1 iunie 2006.

Natura termenului: legal, procedural, fix, pe zile, de succesiune, absolut.

– **art. 388 alin. (1)**: „Contestația în anulare pentru motivele arătate în art. 386 lit. a)-c) și e) [când procedura de citare a părții pentru termenul la care s-a judecat cauza de către instanța de recurs nu a fost îndeplinită conform legii; când partea dovedește că la termenul la care s-a judecat cauza de către instanța de recurs a fost în imposibilitate de a se prezenta și de a încunoștința instanța despre această împiedicare; când instanța de recurs nu s-a pronunțat asupra unei cauze de încetare a procesului penal dintre cele prevăzute în art. 10 alin. (1) lit. f)-i[1]), cu privire la care existau probe în dosar; când, la judecarea recursului sau la rejudecarea cauzei de către instanța de recurs, inculpatul prezent nu a fost ascultat, iar ascultarea acestuia este obligatorie potrivit art. 385^{14} alin. (1^{1}) ori art. 385^{16} alin. (1) – n.n.] poate fi introdusă (...) de către celelalte părți în termen de 30 de zile de la data pronunțării hotărârii a cărei anulare se cere".

Natura termenului: legal, procedural, fix, pe zile, peremptoriu, de succesiune, absolut.

– **art. 414^{5} alin. (3) teza I**: „Decizia (pronunțată în soluționarea recursului în interesul legii – n.n.) se motivează în termen de cel mult 30 de zile de la pronunțare".

Natura termenului: legal, procedural, maxim, pe zile, orânduitoriu, de succesiune, relativ.

– **art. 479^{14} alin. (3)**: „Persoana condamnată (persoana juridică – n.n.) înaintează instanței de executare dovada începerii executării afișării sau, după caz, dovada executării publicării hotărârii de condamnare, în termen de 30 de zile de la comunicarea hotărârii".

Natura termenului: legal, procedural, fix, pe zile, peremptoriu, de succesiune, absolut.

– **art. 493[4] alin. (2)**: „Autorizația se dă pe durata necesară interceptării și înregistrării, dar nu pentru mai mult de 30 de zile, în camera de consiliu, de președintele instanței competente, iar în lipsa acestuia, de către judecătorul desemnat de acesta și poate fi reînnoită, înainte sau după expirarea celei anterioare, în aceleași condiții, pentru motive temeinic justificate, fiecare prelungire neputând depăși 30 de zile".

Natura termenului: legal, procedural, maxim, pe zile, peremptoriu, de succesiune, absolut.

– **art. 493[6] alin. (1)**: „În vederea identificării, căutării, localizării și prinderii persoanelor date în urmărire, procurorul care supraveghează activitatea organelor de poliție care efectuează urmărirea poate dispune punerea sub supraveghere a conturilor bancare și a conturilor asimilate acestora pe o durată care nu poate depăși 30 de zile".

Natura termenului: legal, procedural, maxim, pe zile, peremptoriu, de succesiune, relativ.

– **art. 493[6] alin. (2)**: „Măsura poate fi reînnoită, înainte sau după expirarea celei anterioare, în aceleași condiții, pentru motive temeinic justificate, fiecare prelungire neputând depăși 30 de zile".

Natura termenului: legal, procedural, maxim, pe zile, peremptoriu de succesiune, absolut.

28. Termenul de 40 de zile

– **art. 160[h] alin. (3) teza finală**: „Verificarea legalității și temeiniciei arestării preventive a inculpatului minor mai mare de 16 ani în cursul judecății se efectuează periodic, dar nu mai târziu de 40 de zile".

Natura termenului: legal, procedural, maxim, pe zile, peremptoriu, de succesiune, absolut.

Practică judiciară

Prin Decizia nr. VII din 20 februarie 2006, Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie a admis recursul în interesul legii declarat de Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie şi, în aplicarea dispoziţiilor art. 140 alin. (1) lit. a), a stabilit că neverificarea de către instanţă în cursul judecăţii a legalităţii şi temeinicei arestării preventive a inculpatului minor mai mare de 16 ani înainte de expirarea duratei de 40 de zile, prevăzută în art. 160[h] alin. (3), atrage încetarea de drept a măsurii arestării preventive luată faţă de inculpat şi punerea lui de îndată în libertate[1].

– **art. 177 alin. (8[1])**: „La stabilirea termenului pentru înfăţişarea învinuitului sau inculpatului aflat în străinătate, se ţine seama de normele internaţionale aplicabile în relaţia cu statul pe teritoriul căruia se află învinuitul sau inculpatul, iar în lipsa unor asemenea norme, de necesitate ca citaţia în vederea înfăţişării să fie primită cel mai târziu cu 40 de zile înainte de ziua stabilită pentru înfăţişare".

Natura termenului: legal, procedural, maxim, pe zile, de regresiune, peremptoriu, absolut.

29. Termenul de 45 de zile

– **art. 162 alin. (4)**: „Confirmarea (măsurii internării provizorii – n.n.) se face pe baza avizului comisiei medicale, care trebuie comunicat instanţei în termen de 45 de zile de la sesizarea comisiei. Nerespectarea acestui termen constituie abatere judiciară şi se sancţionează conform art. 198 alin. (3)".

Natura termenului: legal, procedural, fix, pe zile, peremptoriu, de succesiune, absolut.

---

[1] M. Of. nr. 475 din 1 iunie 2006.

30. Termenul de 60 de zile

– **art. 160[b] alin. (1)**: „În cursul judecății, instanța verifică periodic, dar nu mai târziu de 60 de zile, legalitatea și temeinicia arestării preventive".

Natura termenului: legal, substanțial, maxim, pe zile, peremptoriu, de succesiune, absolut.

Practică judiciară

1. Prin Decizia nr. VII din 20 februarie 2006, Înalta Curte de Casație și Justiție a admis recursul în interesul legii declarat de Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și, în aplicarea dispozițiilor art. 140 alin. (1) lit. a), a stabilit că neverificarea de către instanță, în cursul judecății, a legalității și temeinicei arestării preventive a inculpatului major înainte de expirarea duratei de 60 de zile, la care se referă prevăzută în art. 160 alin. (1), atrage încetarea de drept a măsurii arestării preventive luată față de inculpat și punerea lui de îndată în libertate[1].

2. Nu se poate considera că a intervenit încetarea de drept a arestării preventive dacă judecata recursului a avut loc după depășirea perioadei de 60 de zile, prevăzută de dispozițiile art. 160[b] alin. (1) C. proc. pen.

În speță, inculpatul-recurent a susținut că instanța de recurs trebuie să constate că arestarea sa preventivă a încetat de drept, întrucât judecarea cererii de recurs are loc după expirarea perioadei de 60 de zile de la momentul în care a avut loc precedenta verificare a arestării preventive.

Motivul invocat de recurent a fost apreciat ca neîntemeiat, deoarece s-a stabilit că prima instanță a realizat verificarea arestării preventive în termenul legal de 60 de zile prevăzut de

[1] M. Of. nr. 475 din 1 iunie 2006.

art. 160[b] alin. (1) C. proc. pen. Astfel, încheierea dedusă judecății a fost pronunțată la data de 5 februarie 2008, iar precedenta verificare a arestării preventive a fost realizată de către instanța de recurs prin decizia din 14 decembrie 2007, prin care s-a respins cererea inculpatului privind înlocuirea măsurii arestării preventive și s-a dispus menținerea acestei măsuri. Se observă astfel că, în perioada cuprinsă între 14 decembrie 2007 și 5 februarie 2008, nu expirau cele 60 de zile în care instanța era datoare să facă această verificare.

În situația încheierii de verificare a arestării inculpatului în cursul judecății, potrivit art. 160 alin. (4) C. proc. pen., prevederile art. 160[a] alin. (2) se aplică în mod corespunzător. Or, aceste dispoziții prevăd că „recursul declarat împotriva încheierii prin care s-a dispus arestarea nu este suspensiv de executare", aceasta însemnând că nici recursul declarat împotriva încheierii de menținere a arestării nu este suspensiv de executare. Rezultă, deci, că momentul judecării recursului asupra unei astfel de încheieri nu este necesar să aibă loc înainte de expirarea duratei de 60 de zile menționate mai sus și nu se poate considera că a intervenit încetarea de drept a arestării preventive dacă judecata recursului a avut loc după depășirea perioadei de 60 de zile prevăzute de art. 160[6] alin. (1) C. proc. pen.[1]

3. Menținerea arestării preventive în cursul judecății se poate dispune pentru cel mult 60 de zile. Numai la primirea dosarului menținerea arestării preventive trebuie dispusă înainte de expirarea duratei prelungirii arestării preventive în cursul urmăririi penale, care nu poate depăși 30 de zile.

În speță, prin sentința din 26 ianuarie 2004, tribunalul a dispus condamnarea inculpaților și cu privire la aceștia menținerea arestării preventive. În judecarea apelurilor declarate de procuror

[1] C.A. Ploiești, Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie, decizia penală nr. 174/2008, în Eurolex.

și inculpați, curtea de apel, prin încheierea din 10 martie 2004, a dispus menținerea arestării preventive și amânarea judecării cauzei.

Împotriva încheierii au declarat recurs inculpații, susținând că arestarea preventivă a încetat de drept la 24 februarie 2004, la expirarea termenului de 30 de zile de la hotărârea de condamnare din 26 ianuarie 2004.

Recursul a fost respins ca nefondat de instanța supremă. S-a motivat, în acest sens, că, potrivit art. 160^{b} C. proc. pen., în cursul judecății instanța verifică periodic, dar nu mai târziu de 60 de zile, legalitatea și temeinicia arestării preventive.

Instanța de apel în mod legal și temeinic a considerat că se află în situația prevăzută în art. 160^{b} C. proc. pen. și, în interiorul celor 60 de zile de la pronunțarea hotărârii de condamnare din 26 ianuarie 2004, când s-a dispus și menținerea arestării preventive, a verificat legalitatea și temeinicia acestei măsuri, dispunând o nouă menținere pentru 60 de zile a arestării preventive.

Numai printr-o interpretare greșită a legii inculpații au considerat că instanța de apel trebuia să verifice arestarea preventivă în termen de 30 de zile.

Raționamentul inculpaților ar fi fost valabil dacă s-ar fi aflat în situația prevăzută în art. 160 C. proc. pen., adică la primul termen de judecată după sesizarea instanței prin rechizitoriu, când verificarea legalității și temeiniciei arestării preventive a inculpatului nu putea întârzia peste limita de 30 de zile de la ultima prelungire a arestării din cursul urmăririi penale.

Or, așa cum s-a arătat, procesul penal se afla în cursul judecății în apel, fiind aplicabile dispozițiile art. 160^{6} C. proc. pen.[1]

4. Dacă instanța de recurs a dispus menținerea arestării preventive, casând încheierea prin care instanța de apel a revocat

[1] I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 1492 din 17 martie 2004, www.scj.ro.

arestarea preventivă la un termen de judecată anterior împlinirii celui de 60 de zile prevăzut pentru verificarea legalității și temeiniciei arestării preventive, termenul de 60 de zile pentru o nouă verificare a legalității și temeiniciei arestării preventive se calculează de la data deciziei instanței de recurs, iar nu de la data la care instanța de apel a dispus menținerea arestării preventive anterior revocării acestei măsuri.

Așa, de pildă, prin încheierea din 20 noiembrie 2006, Curtea de Apel Timișoara, învestită cu judecarea apelurilor declarate de inculpați, a constatat încetată de drept măsura arestării preventive și a dispus punerea în libertate a acestora.

S-a motivat de instanță că, prin încheierea din 18 septembrie 2006, a fost menținută arestarea preventivă a inculpaților pe o perioadă de 60 de zile, respectiv până la 17 noiembrie 2006. La termenul de judecată din 23 octombrie 2006, din oficiu, curtea de apel a decis revocarea măsurii, iar Înalta Curte de Casație și Justiție a casat încheierea prin decizia nr. 6488 din 6 noiembrie 2006, menținând măsura arestării preventive. Or, instanța supremă nu putea dispune menținerea măsurii arestării preventive decât până la data la care a fost dispusă inițial – 17 noiembrie 2006 –, o menținere ulterioară acestei date fiind de competența instanței sesizate cu judecarea cauzei, conform art. 300^2 C. proc. pen.

Împotriva încheierii din 20 noiembrie 2006 a curții de apel a declarat recurs procurorul, considerând că în mod greșit instanța de apel a apreciat că Înalta Curte de Casație și Justiție a menținut arestarea preventivă numai până la 17 noiembrie 2006, deoarece măsura s-a dispus de la 6 noiembrie 2006, data pronunțării deciziei nr. 6488, și până la data de 4 ianuarie 2007.

Recursul procurorului a fost admis, în raport de motivul invocat, iar încheierea a fost casată cu privire la greșita aplicare a dispozițiilor art. 140 alin. (1) lit. a) C. proc. pen., constatându-se

că la 20 noiembrie 2006 măsura arestării preventive a inculpaților era legală[1].

– **art. 160[h] alin. (2) teza a II-a**: „ (...) Arestarea preventivă a minorului (între 14 și 16 ani – n.n.) în cursul urmăririi penale nu poate să depășească, în total, un termen rezonabil și nu mai mult de 60 de zile".

Natura termenului: legal, substanțial, maxim, pe zile, peremptoriu, de succesiune, absolut.

– **art. 224[2] alin. (2)**: „Autorizarea (folosirii investigatorilor sub acoperire – n.n.) este dată prin ordonanță motivată, pentru o perioadă de cel mult 60 de zile și poate fi prelungită pentru motive temeinic justificate".

Natura termenului: legal, procedural, maxim, pe zile, peremptoriu, de succesiune, absolut.

– **art. 479[5] alin. (3)**: „Măsurile preventive prevăzute în alin. (1) (dispuse față de persoana juridică – n.n.) pot fi dispuse pe o perioadă de cel mult 60 de zile, cu posibilitatea prelungirii, dacă se mențin temeiurile care au determinat luarea acestora, fiecare prelungire neputând depăși 60 de zile".

Natura termenului: legal, substanțial, maxim, pe zile, peremptoriu, de succesiune, absolut.

31. Termenul de 90 de zile

– **art. 160[h] alin. (3) teza a II-a**: „Arestarea preventivă a inculpatului minor (mai mare de 16 ani – n.n.) în cursul urmăririi

[1] I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 7333 din 18 decembrie 2006, nepublicată; C.A. Alba Iulia, Secția penală, decizia nr. 55 din 1 iulie 2001, portal.just.ro.

penale nu poate să depășească, în total, un termen rezonabil și nu mai mult de 90 de zile".

Natura termenului: legal, substanțial, maxim, pe zile, de succesiune, absolut.

Practică judiciară

Prin desesizarea instanței de judecată și restituirea la procuror, cauza se află în faza de urmărire penală, astfel încât se vor aplica măsurile preventive specifice acestei faze procesuale, arestarea preventivă a inculpaților minori neputând depăși în acest caz un total de 90 de zile.

În speță, prin sentința penală nr. 238 din 22 februarie 2006, Judecătoria Sibiu a dispus, în temeiul art. 333 C. proc. pen. (în prezent abrogat – n.n.), restituirea cauzei la procuror și menținerea măsurii arestului preventiv al inculpaților minori, care fusese luată la data de 13 decembrie 2005.

Urmare a exercitării căii ordinare de atac de către inculpați, Curtea de Apel Alba Iulia a dispus punerea în libertate a acestora, deoarece, potrivit dispozițiilor art. 160^{h} alin. (3) teza I C. proc. pen., în cursul urmăririi penale arestarea preventivă a inculpatului minor nu poate să depășească în total 90 de zile.

Față de data luării măsurii arestării preventive a inculpaților minori, respectiv 13 decembrie 2005, curtea a constatat că acest termen de 90 de zile s-a împlinit la 12 martie 2006, în raport cu infracțiunile pentru care sunt cercetați minorii.

Ca urmare a desesizării instanței de judecată și restituirii la procuror, cauza se află în faza de urmărire penală, astfel încât dispozițiile privitoare la măsurile preventive sunt raportate la această fază procesuală, deoarece primează dispozițiile art. 160^{h} alin. (3) și art. 140 alin. (1) lit. a) C. proc. pen., ce impun a se constata încetată de drept măsura arestului preventiv.

În consecință, pentru acest considerent, Curtea de Apel Alba Iulia a admis recursurile inculpaților minori, a casat încheierea penală atacată privind măsura arestării preventive a inculpaților și, rejudecând în aceste limite, în temeiul art. 140 alin. (1) lit. a) C. proc. pen., a constatat că măsura arestării preventive a inculpaților a încetat de drept, prin depășirea termenului rezonabil prevăzut de art. 160^{h} alin. (3) C. proc. pen.[1]

32. Termenul de 120 de zile

– **art. 91^{1} alin. (5)**: „Durata totală a interceptărilor și înregistrărilor autorizate, cu privire la aceeași persoană și aceeași faptă, nu poate depăși 120 de zile".

Natura termenului: legal, substanțial, maxim, pe zile, de succesiune, absolut.

– **art. 493^{4} alin. (2) teza finală**: în procedura dării în urmărire, „Durata totală a interceptărilor și înregistrărilor autorizate, cu privire la aceeași persoană, pentru prinderea unei persoane urmărite nu poate depăși 120 de zile în aceeași cauză".

Natura termenului: legal, substanțial, maxim, pe zile, de succesiune, absolut.

– **art. 493^{6} alin. (2) teza finală**: în procedura dării în urmărire, „Durata totală a supravegherii conturilor bancare și a conturilor asimilate acestora, cu privire la aceeași persoană, pentru prinderea unei persoane urmărite nu poate depăși 120 de zile în aceeași cauză".

Natura termenului: legal, substanțial, maxim, pe zile, de succesiune, absolut.

[1] C.A. Alba Iulia, Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie, decizia penală nr. 64 din 5 aprilie 2006, portal.just.ro.

33. Termenul de 180 de zile

– **art. 159 alin. (13) teza finală**: „Durata totală a arestării preventive în cursul urmăririi penale nu poate depăși un termen rezonabil și nu mai mult de 180 de zile".

Natura termenului: legal, substanțial, maxim, pe zile, de succesiune, absolut.

Practică judiciară

Prin Decizia nr. LXV (65) din 15 octombrie 2007, Înalta Curte de Casație și Justiție a admis recursul în interesul legii declarat de Procurorul general al Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și, în interpretarea dispozițiilor art. 132 cu referire la art. 159 alin. (13) ultima teză, a stabilit că, în situația restituirii la procuror pentru refacerea urmăririi penale, durata maximă a arestării preventive nu poate depăși 180 de zile, calculată prin adiționarea tuturor perioadelor anterioare din cursul urmăririi penale și ulterioare restituirii cauzei la procuror[1].

– **art. 160^h alin. (2) teza finală**: „În mod excepțional, când pedeapsa prevăzută de lege este detențiunea pe viață sau închisoarea de 20 de ani sau mai mare, arestarea preventivă a inculpatului minor între 14 și 16 ani în cursul urmăririi penale poate fi prelungită până la 180 de zile".

Natura termenului: legal, substanțial, maxim, pe zile, de succesiune, absolut.

– **art. 160^h alin. (3) teza a IV-a**: „În mod excepțional, când pedeapsa prevăzută de lege este detențiunea pe viață sau închisoarea de 10 ani ori mai mare, arestarea preventivă a inculpatului

[1] M. Of. nr. 537 din 16 iulie 2008. A se vedea și I.C.C.J, Secția penală, decizia nr. 5023 din 6 noiembrie 2004, www.scj.ro.

minor (mai mare de 16 ani – n.n.) în cursul urmăririi penale poate fi prelungită până la 180 de zile".

Natura termenului: legal, substanțial, maxim, pe zile, de succesiune, absolut.

– **art. 162 alin. (1) teza a II-a**: „În cursul urmăririi penale, măsura de siguranță (obligarea la tratament medical sau internarea medicală – n.n.) poate fi dispusă pe o durată ce nu poate depăși 180 de zile".

Natura termenului: legal, substanțial, maxim, pe zile, de succesiune, absolut.

§3. Termene pe luni

34. Termenul de 2 luni

– **art. 284 alin. (1)**: „În cazul infracțiunilor pentru care legea prevede că este necesară o plângere prealabilă, aceasta trebuie să fie introdusă în termen de 2 luni din ziua în care persoana vătămată a știut cine este făptuitorul".

Natura termenului: legal, procedural, fix, pe luni, peremptoriu, de succesiune, absolut.

Practică judiciară

Prin Decizia nr. 10 din 18 februarie 2008, Înalta Curte de Casație și Justiție a admis recursul în interesul legii declarat de Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și a stabilit că dispozițiile art. 284 C. proc. pen. se interpretează în sensul că termenul de 2 luni pentru introducerea plângerii prealabile, în cazul infracțiunilor continue sau conti-

nuate, curge de la data la care persoana vătămată sau persoana îndreptățită a reclama a știut cine este făptuitorul[1].

– **art. 399 alin. (4)**: „Termenul de efectuare a actelor de cercetare este de 2 luni și curge de la data introducerii cererii de revizuire" (este vorba despre actele de cercetare efectuate, când este cazul, de procuror sau de organul de cercetare penală cu privire la temeinicia cererii de revizuire).

Natura termenului: legal, procedural, fix, pe luni, peremptoriu, de succesiune, absolut.

35. Termenul de 3 luni

– **art. 408² alin. (4)**: „Cererea de revizuire (în cazul deciziilor Curții Constituționale – n.n.) se poate face în termen de 3 luni de la publicarea în Monitorul Oficial al României, Partea I, a deciziei Curții Constituționale".

Natura termenului: legal, procedural, fix, pe luni, peremptoriu, de succesiune, absolut.

– **art. 414⁴ alin. (10)**: „Recursul în interesul legii se judecă în cel mult 3 luni de la data sesizării instanței, iar soluția se adoptă cu cel puțin două treimi din numărul judecătorilor completului. Nu se admit abțineri de la vot".

Natura termenului: legal, procedural, maxim, pe luni, orânduitoriu, de succesiune, relativ.

– **art. 425 alin. (1)**: „Persoana condamnată la pedeapsa amenzii este obligată să depună recipisa de plată integrală a amenzii la

[1] M. Of. nr. 840 din 15 decembrie 2008. A se vedea, în același sens, Trib. Suprem, Secția penală, decizia nr. 4853/1971, în R.R.D. nr. 2/1972, p. 176.

instanța de executare, în termen de 3 luni de la rămânerea definitivă a hotărârii".

Natura termenului: legal, procedural, fix, pe luni, peremptoriu, de succesiune, absolut.

– **art. 453 alin. (1) lit. c)**: „Executarea pedepsei închisorii sau a detențiunii pe viață poate fi amânată (...) când din cauza unor împrejurări speciale executarea imediată a pedepsei ar avea consecințe grave pentru condamnat, familie sau unitatea la care lucrează. În acest caz, executarea poate fi amânată cel mult 3 luni și numai o singură dată"[1].

Natura termenului: legal, procedural, maxim, pe luni, peremptoriu, de succesiune, absolut.

– **art. 479[9] alin. (1)**: „Persoana juridică condamnată la pedeapsa amenzii este obligată să depună recipisa de plată integrală a amenzii la instanța de executare, în termen de 3 luni de la rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare".

Natura termenului: legal, procedural, fix, pe luni, peremptoriu, de succesiune, absolut.

36. Termenul de 6 luni

– **art. 432 alin. (4) teza I**: „După primirea comunicării, judecătorul delegat al judecătoriei în a cărei circumscripție se află unitatea sanitară verifică periodic, dar nu mai târziu de 6 luni, dacă internarea medicală mai este necesară".

Natura termenului: legal, procedural, maxim, pe luni, de succesiune, relativ.

---

[1] Trib. Suprem, Completul de 7 judecători, decizia nr. 30/1983, în R.R.D. nr. 4/1984, p. 73 („amânarea sau întreruperea executării pedepsei nu se poate acorda decât pe un termen determinat, a cărui expirare atrage, de drept, încetarea efectului măsurii").

– **art. 444 alin. (2)**: „Dacă în termen de 6 luni de la primirea încunoștințării, persoanele chemate nu se prezintă a le primi, lucrurile trec în patrimoniul statului. Instanța constată aceasta prin încheiere și dispune predarea lucrurilor organelor în drept a le prelua sau valorifica potrivit dispozițiilor legii" (este vorba despre lucruri aflate la dispoziția sau în păstrarea instanței de executare, cu privire la care, prin hotărârea penală, s-a decis restituirea).

Natura termenului: legal, procedural, fix, pe luni, peremptoriu, de succesiune, relativ.

– **art. 499 alin. (1)**: „Când condamnatul sau persoana care a făcut cererea de reabilitare dovedește că nu i-a fost cu putință să achite despăgubirile civile și cheltuielile judiciare, instanța, apreciind împrejurările, poate dispune reabilitarea sau poate să acorde, în vederea soluționării cererii, un termen pentru a achita în întregime sau în parte suma datorată. Acest termen nu poate depăși 6 luni".

Natura termenului: legal, procedural, maxim, pe luni, peremptoriu, de succesiune, absolut.

37. Termenul de 18 luni

– **art. 506 alin. (2)**: acțiunea pentru repararea pagubei materiale sau a daunei morale în cazul condamnării pe nedrept sau al privării ori restrângerii de libertate în mod nelegal „poate fi introdusă în termen de 18 luni de la data rămânerii definitive, după caz, a hotărârilor instanței de judecată sau a ordonanței procurorului, prevăzute în art. 504".

Natura termenului: legal, procedural, fix, pe luni, peremptoriu, de succesiune, absolut.

§4. Termene pe ani

38. Termenul de 1 an

– **art. 145 alin. (2) teza a III-a și art. 145[1] alin. (2)**: în cazul obligării de a nu părăsi localitatea și al obligării de a nu părăsi țara, „durata maximă (...) în cursul urmăririi penale este de un an".

Natura termenului: legal, substanțial, maxim, pe ani, de succesiune, absolut.

– **art. 224[2] alin. (2)**: durata totală a autorizării folosirii investigatorilor sub acoperire, „în aceeași cauză și cu privire la aceeași persoană, nu poate depăși un an".

Natura termenului: legal, procedural, maxim, pe ani, de succesiune, absolut.

– **art. 398 alin. (2)**: „Cererea de revizuire în defavoarea condamnatului, a celui achitat sau a celui față de care s-a încetat procesul penal, se poate face în termen de un an", care curge diferit în raport de cazurile în care se poate face cerere de revizuire.

Natura termenului: legal, procedural, fix, pe ani, peremptoriu, de succesiune, absolut.

– **art. 408[1] alin. (4)**: revizuirea în cazul hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului „se poate face în termen de un an de la data rămânerii definitive a hotărârii Curții Europene a Drepturilor Omului".

Natura termenului: legal, procedural, fix, pe ani, peremptoriu, de succesiune, absolut.

– **art. 450 alin. (2)**: „Când instanța constată că nu sunt îndeplinite condițiile pentru acordarea liberării condiționate, prin hotărârea de respingere fixează termenul după expirarea căruia propunerea sau cererea ar putea fi reînnoită. Termenul nu poate fi mai mare de un an și curge de la rămânerea definitivă a hotărârii".

Natura termenului: legal, substanțial, maxim, pe ani, peremptoriu, de succesiune, absolut.

Practică judiciară

Prin Decizia nr. VIII din 20 martie 2006, Înalta Curte de Casație și Justiție a admis recursul în interesul legii declarat de Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, stabilind următoarele: fixarea termenului de reînnoire în cazul respingerii cererii sau al propunerii de liberare condiționată se impune în toate cazurile în care soluția se întemeiază pe neîndeplinirea cumulativă a condițiilor cerute de textele art. 59 și urm. C. pen., inclusiv în situația în care perioada rămasă de executat până la împlinirea fracțiunii legale este mai mică sau egală cu un an. În cazul în care cererea sau propunerea de liberare condiționată se respinge pentru neîndeplinirea condiției privitoare la fracțiunea prevăzută de art. 59 și urm. C. pen., iar perioada rămasă de executat până la împlinirea acestei fracțiuni este mai mare de un an, instanța va stabili ca cererea sau propunerea să fie reînnoită potrivit art. 450 alin. (2), în termen de un an de la data împlinirii fracțiunii prevăzute de art. 59 și urm. C. pen.[1]

39. Termenul de 2 ani

– art. 145 alin. (2) teza finală și art. 145[1] alin. (2): în cazul obligării de a nu părăsi localitatea și al obligării de a nu părăsi țara „în mod excepțional, când pedeapsa prevăzută de lege este detențiunea pe viață sau închisoarea de 10 ani ori mai mare, durata maximă (...) este de 2 ani".

[1] M. Of. nr. 475 din 1 iunie 2006. A se vedea și Trib. Giurgiu, Secția penală, decizia nr. 60 din 4 martie 2010, portal.just.ro; Trib. Arad, Secția penală, decizia nr. 194 din 13 aprilie 2010, portal.just.ro.

Natura termenului: legal, substanțial, maxim, pe ani, de succesiune, absolut.

– **art. 425 alin. (2)**: „Când cel condamnat se găsește în imposibilitate de a achita integral amenda în termenul prevăzut în alineatul precedent, instanța de executare, la cererea condamnatului, poate dispune eșalonarea plății amenzii, pe cel mult 2 ani în rate lunare".

Natura termenului: legal, procedural, maxim, pe ani, peremptoriu, de succesiune, absolut.

– **art. 479[9] alin. (2)**: „Când persoana juridică condamnată se găsește în imposibilitatea de a achita integral amenda (...), instanța de executare, la cererea acesteia, poate dispune eșalonarea plății amenzii pe cel mult 2 ani, în rate lunare".

Natura termenului: legal, procedural, maxim, pe ani, peremptoriu, de succesiune, absolut.

Capitolul al III-lea.
Calculul termenelor. Sancţiuni

Secţiunea 1. Calculul termenelor

40. Stabilirea intervalelor de timp în care să se îndeplinească actele procedurale și în care părțile să își exercite drepturile procesuale și să își îndeplinească obligațiile legale prezintă o mare importanță pentru realizarea scopului procesului penal. În acest sens, este necesar să se cunoască atât modul de calcul al termenelor substanțiale, cât și modul specific de calcul al termenelor procedurale.

§ 1. Calculul termenelor substanţiale

41. Termenele substanțiale sunt cele care privesc durata măsurilor preventive, liberarea condiționată, prescripția răspunderii penale etc. Acestea pot fi stabilite pe ore, pe zile, pe luni și pe ani.

Calculul termenelor substanțiale pe ore și pe zile se face potrivit art. 188[1], **pe unități pline de timp**, în sensul că ora sau ziua la care începe sau la care se împlinește termenul intră în durata acestuia. Sistemul de calcul respectiv se folosește de organele judi-

---

[1] Articolul 188 a fost modificat prin art. I pct. 122 din Legea nr. 281/2003 privind modificarea și completarea Codului de procedură penală și a unor legi speciale (M. Of. nr. 468 din 1 iulie 2003).

ciare în cazul termenelor privind luarea, menținerea ori revocarea măsurilor preventive. Astfel, în cazul reținerii, termenul de 24 de ore care a început să curgă, de exemplu, pe 7 octombrie 2006, la ora 9.00, va expira la data de 8 octombrie, la aceeași oră; în cazul arestării învinuitului pe o durată de 5 zile, dacă măsura a fost luată pe data de 5 a lunii, aceasta expiră în ziua de 10 a aceleiași luni.

Modul de calcul al termenelor substanțiale pe luni și pe ani are ca temei legal dispozițiile art. 154 C. pen., potrivit cărora „luna și anul se socotesc împlinite cu o zi înainte de ziua corespunzătoare datei de la care a început să curgă". De pildă, în cazul măsurii arestării preventive dispuse pe o durată de 30 de zile, dacă ordonanța prin care s-a luat măsura a fost emisă pe data de 7 septembrie, termenul expiră pe data de 6 octombrie.

Practică judiciară

1. Prin încheierea de ședință din 15 ianuarie 2010, pronunțată de Tribunalul Dâmbovița, conform art. 160^{8a} alin. (6) C. proc. pen., s-a respins ca nefondată cererea de liberare provizorie sub control judiciar formulată de inculpat. Minuta întocmită la acea dată a fost pronunțată în ședința publică din 15 ianuarie 2010, în prezența inculpatului arestat preventiv, acesta declarând că nu înțelege să facă recurs, iar voința sa procesuală a fost consemnată în scris.

Potrivit dispozițiilor art. 160^{9} combinate cu art. 385^{4} raportat la art. 368 C. proc. pen., încheierea prin care s-a admis ori s-a respins cererea de liberare provizorie poate fi atacată cu recurs de către inculpat ori de procuror, la instanța superioară, în termen de 24 de ore, care curge de la pronunțare, pentru cei prezenți, și de la comunicare, pentru cei lipsă.

Față de dispozițiile legale amintite, durata de 24 de ore se calculează de la data luării la cunoștință, respectiv 15 ianuarie 2010, și până la 16 ianuarie 2010, inclusiv. De aceea, cererea de

recurs din 29 ianuarie 2010 înaintată de administrația locului de deținere, din care rezultă retractarea renunțării de la calea de atac ordinară, în mod just a fost respinsă ca tardivă prin decizia penală nr. 99 din 31 ianuarie 2010 a Curții de Apel Ploiești.

2. Prin încheierea penală din 28 iunie 2004 (dosar nr. 7917/2004), Tribunalul Hunedoara a dispus, în baza art. 300^2 raportat la art. 160^8 C. proc. pen., menținerea arestării preventive a inculpatului C.C., reținând că subzistă temeiurile care au determinat arestarea preventivă a acestuia.

Împotriva încheierii a declarat recurs inculpatul, susținând că măsura arestării preventive a încetat de drept la data de 26 iunie 2004, iar încheierea a fost pronunțată ulterior, la 28 iunie 2004.

Prin decizia penală nr. 555 din 1 iulie 2004, Curtea de Apel Alba Iulia a admis recursul inculpatului, a casat încheierea atacată, a constatat că a încetat de drept arestarea preventivă a inculpatului C.C. și a dispus punerea de îndată în libertate, întrucât, față de data reținerii, respectiv 26 iunie 2004, se împlinise termenul limită de 60 de zile pentru verificarea arestării inculpatului în cursul judecății.

Potrivit art. 160^b alin. (1) C. proc. pen., în cursul judecății, instanța verifică periodic, dar nu mai târziu de 60 de zile, legalitatea și temeinicia arestării preventive.

În temeiul art. 188 C. proc. pen., în calcularea termenelor privind măsurile preventive, ora sau ziua de la care începe și cea la care se sfârșește termenul intră în durata acestuia.

În speță, termenul de 60 de zile se împlinise sâmbătă, 26 iunie 2004, iar termenul fixat pentru judecată a fost luni, 28 iunie 2004.

Fiind vorba de calcularea termelor substanțiale, în cazul măsurilor preventive sunt incidente dispozițiile art. 188 C. proc. pen., și nu prevederile art. 186 alin. (2) și (4) C. proc. pen., care reglementează calculul termenelor procedurale pe zile libere, iar

când ultima zi a unui termen cade într-o zi nelucrătoare termenul expiră la sfârșitul primei zile lucrătoare.
Potrivit art. 140 alin. (1) lit. a) C. proc. pen., măsurile preventive încetează de drept la expirarea termenelor prevăzute de lege sau stabilite de organele judiciare.
Deoarece termenul limită de verificare a măsurii arestării preventive este de 60 de zile în cursul judecății, rezultă că menținerea acestei măsuri este pentru maximum 60 de zile, iar depășirea acestui termen echivalează cu încetarea de drept a măsurii preventive.

3. Prin încheierea din 5 februarie 2008 a Tribunalului Buzău s-a dispus, printre alte măsuri, menținerea stării de arest a inculpatului V.M.
Împotriva acestei încheieri a declarat recurs inculpatul, susținând că instanța de recurs trebuie să constate că arestarea sa preventivă a încetat de drept, întrucât judecarea cererii de recurs are loc după expirarea perioadei de 60 de zile de la momentul la care a avut loc precedenta verificare a arestării preventive.
Motivul invocat de inculpatul-recurent a fost apreciat ca nefondat.
În acest sens, s-a reținut că încheierea recurată a fost pronunțată la data de 5 februarie 2008, iar precedenta verificare a arestării preventive a fost realizată de către instanța de recurs, respectiv Curtea de Apel Ploiești, prin decizia penală nr. 1089 din 14 decembrie 2007, prin care s-a respins cererea inculpatului privind înlocuirea măsurii arestării preventive și s-a dispus menținerea acestei măsuri. S-a observat astfel că, în perioada cuprinsă între 14 decembrie 2007 și 5 februarie 2008, nu expirau cele 60 de zile în care instanța este datoare să facă această verificare.
În motivarea hotărârii sale, instanța a avut în vedere și dispozițiile art. 160^{b} alin. (4) C. proc. pen., coroborate cu prevederile art. 160^{a} alin. (2) din același cod, care se aplică în mod corespunzător și în

cursul judecății, potrivit cărora „recursul declarat împotriva încheierii prin care s-a dispus arestarea nu este suspensiv de executare". Aceasta înseamnă că recursul declarat împotriva încheierii de menținere a arestării nu este suspensiv de executare. Așadar, momentul judecării recursului asupra unei astfel de încheieri nu este necesar să aibă loc înainte de expirarea duratei de 60 de zile menționate mai sus și nu se poate considera că a intervenit încetarea de drept a arestării preventive dacă judecata recursului a avut loc după depășirea perioadei de 60 de zile prevăzute de art. 160^b alin. (1) C. proc. pen.[1]

4. Conform dispozițiilor art. 90 alin. (2) din Legea nr. 302/2004, modificată și completată prin Legea nr. 222/2008, în cazul în care persoana solicitată a fost reținută potrivit art. 88^3 din lege, judecătorul poate dispune față de aceasta, prin încheiere motivată, pe baza semnalării transmise prin Organizația Internațională a Poliției Criminale (Interpol), obligarea de a nu părăsi localitatea pe o durată de 5 zile.

La stabilirea duratei măsurii preventive privind obligarea de a nu părăsi localitatea, dispusă conform art. 90 alin. (2) din Legea nr. 302/2004, se iau în calcul atât ziua de la care începe, cât și cea la care se sfârșește, fiind aplicabile dispozițiile art. 188 C. proc. pen.

În speță, s-a reținut că prin încheierea de ședință nr. 1/ME din 11 februarie 2009 a Curții de Apel Târgu Mureș, Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie, în baza art. 90 alin. (2) din Legea nr. 302/2004 raportat la art. 145 C. proc. pen., s-a dispus luarea măsurii obligării de a nu părăsi localitatea de domiciliu față de persoana urmărită P.O., în baza semnalării emiterii unui mandat european de arestare, pentru o perioadă de 5 zile,

[1] C.A. Ploiești, Secția penală și pentru cauze de minori și de familie, decizia nr. 174/2008, în Eurolex.

respectiv de la 11 februarie 2009, orele 16.30, până la 16 februarie 2009, orele 16.30.

Împotriva încheierii a declarat recurs procurorul, invocându-se, printre alte motive, modul de calculare a termenului de 5 zile prevăzute de art. 90 alin. (2) din Legea nr. 302/2004.

Fiind vorba de o măsură preventivă pe zile, în stabilirea duratei pentru care a fost dispusă se iau în calcul atât ziua de la care începe, cât și cea la care se sfârșește, potrivit art. 188 C. proc. pen. În consecință, când măsura a fost dispusă pe 11 februarie 2009, cele 5 zile prevăzute de lege se împlinesc pe 15 februarie 2009, iar nu pe 16 februarie 2009, așa cum greșit a stabilit prima instanță.

Recursul a fost admis ca fondat[1].

§2. Calculul termenelor procedurale

42. Conform prevederilor art. 186, „la calcularea termenelor procedurale se pornește de la ora, ziua, luna sau anul menționat în actul care a provocat curgerea termenului, afară de cazul când legea dispune altfel".

Excepția de la regula stabilită în art. 186, și anume „când legea dispune altfel", o întâlnim, de exemplu, în cazul duratei arestării inculpatului cu privire la care art. 149 alin. (1) arată că termenul de arestare curge de la data emiterii mandatului, când arestarea a fost dispusă după ascultarea inculpatului, iar în cazul în care arestarea a fost dispusă în lipsa inculpatului, termenul curge de la prezentarea acestuia la organul judiciar care a emis mandatul.

[1] I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 517 din 15 februarie 2009, în B.C. nr. 3/2009.

În ceea ce privește termenele procedurale, în dispozițiile art. 186 alin. (2), (3) și (4) se regăsesc două sisteme de calcul distincte, respectiv sistemul de calcul pentru termenele pe ore sau pe zile [art. 186 alin. (2) și sistemul de calcul pentru termenele socotite pe luni sau pe ani [art. 186 alin. (3).

Astfel, **termenele pe ore și pe zile** se calculează **pe unități libere de timp**, în sensul că ora sau ziua de la care începe să curgă termenul și ora sau ziua în care termenul se împlinește nu intră în durata termenului. De exemplu, un termen de 3 zile care începe să curgă luni se împlinește vineri, luându-se în calcul 3 zile libere, respectiv marți, miercuri și joi. Așadar, în cazul termenelor procedurale pe ore sau pe zile, durata timpului material este mai mare cu două unități de timp decât termenul procedural propriu-zis.

Termenele socotite pe luni sau pe ani, potrivit dispozițiilor art. 186 alin. (3), expiră, după caz, la sfârșitul zilei corespunzătoare ultimei luni ori la sfârșitul zilei și lunii corespunzătoare din ultimul an. Se observă, așadar, că această categorie de termene se calculează în sistem calendaristic, în sensul că în durata termenului intră ziua de la care termenul începe să curgă, dar nu intră ziua în care se împlinește termenul. De pildă, un termen de o lună care începe să curgă la 10 septembrie expiră la sfârșitul zilei de 10 octombrie; un termen de 1 an care începe la 14 aprilie 2009 expiră la 14 aprilie 2010.

Dacă ultima zi cade într-o zi care nu are corespondent în luna respectivă, termenul expiră în ultima zi a lunii. De pildă, un termen de o lună început la 31 octombrie expiră la 30 noiembrie. Se observă că, în asemenea situații, termenele pe luni ar putea să nu aibă o durată de timp egală, fiindcă nici lunile calendarului nu au toate același număr de zile[1].

[1] *I. Neagu*, op. cit., p. 465.

Termenul procedural se prorogă atunci când ultima zi cade într-o zi nelucrătoare, potrivit dispozițiilor art. 186 alin. ultim. Aceasta înseamnă că termenul expiră la sfârșitul primei zile lucrătoare care urmează zilele nelucrătoare din interiorul termenului.

Practică judiciară

1. Termenul de 10 zile pentru declararea apelului, fiind un termen procedural, se calculează pe unități libere de timp, astfel că în calculul duratei sale nu intră nici ziua când termenul începe și nici ziua când termenul expiră. În raport de acest mod de calcul și ținând cont și de durata stabilită de lege a termenului, instanța poate decide dacă apelul declarat este în termen.

De pildă, inculpatul prezent atât la dezbateri, cât și la pronunțarea hotărârii, care a avut loc la 30 noiembrie 1999, a declarat în termen apelul, respectiv la data de 9 decembrie 1999. Față de dispozițiile art. 363 C. proc. pen., termenul curge de la pronunțare, deci de la data de 30 noiembrie, și, ținând seama de sistemul de calcul amintit, ultima zi în care apelul putea fi exercitat era ziua de 11 decembrie. Cum apelul a fost declarat de inculpat la 9 decembrie, în mod corect instanța de recurs a casat hotărârea instanței de apel, care dispusese respingerea ca tardiv, și a trimis cauza spre rejudecare la aceeași instanță[1].

2. Termenul de 48 de ore prevăzut în art. 29 alin. (5) din Legea nr. 47/1992 înăuntrul căruia se declară recurs împotriva încheierii prin care instanța respinge ca inadmisibilă cererea de sesizare a Curții Constituționale, fiind termen procedural pe ore, se calculează în conformitate cu dispozițiile art. 186 alin. (2) C. proc. pen., pe unități libere, în sensul că ora de la care începe să curgă

[1] C.A. Pitești, Secția penală, decizia nr. 490/2000, în C.P.J.P. 2000, p. 87.

termenul și ora de la care acesta se împlinește nu intră în durata termenului.

De exemplu, Curtea de Apel Suceava, cu prilejul judecării unei cauze penale, a respins ca inadmisibilă cererea de sesizare a Curții Constituționale pentru soluționarea mai multor excepții de neconstituționalitate. În acest sens, a pronunțat încheierea din 19 iunie 2009, la ora 13.05.

Având în vedere sistemul de calcul pe unități libere prevăzut de art. 186 alin. (2) C. proc. pen., înseamnă că recursul putea fi declarat până la data de 21 iunie 2009, ora 15.05 (nu intră în durata termenului ora de la care începe să curgă termenul și ora în care termenul se împlinește).

Cum recursul a fost declarat în ziua de 22 iunie 2009, deci după expirarea termenului prevăzut de lege, soluția de respingere a acestuia ca tardiv este corectă.

Totodată, instanța de recurs a constatat că în cauză nu este aplicabilă prorogarea termenelor potrivit dispozițiilor art. 186 alin. (4) C. proc. pen., deoarece această regulă este aplicabilă numai termenelor procedurale a căror durată este fixată pe zile, pe luni sau pe ani, nu și termenelor procedurale pe ore (în speță, 21 iunie, când se împlinea termenul de 48 ore, era zi de duminică, zi nelucrătoare)[1].

3. La calcularea termenelor pe zile, conform art. 186 alin. (2) C. proc. pen., ziua de la care începe să curgă termenul și ziua în care acesta se împlinește nu se iau în calcul.

Prin sentința penală nr. 157 din 6 noiembrie 2008, Curtea de Apel Bacău a respins plângerea formulată, în temeiul art. 278[1] C. proc. pen., împotriva soluției procurorului de netrimitere în judecată.

---

[1] I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 2575 din 6 iulie 2009, www.scj.ro.

Întrucât petentul a fost prezent la dezbateri, în conformitate cu dispozițiile art. 363 C. proc. pen., termenul de 10 zile pentru declararea recursului începea să curgă de la pronunțare, respectiv 6 noiembrie 2008.

Calculând termenul după regula menționată în art. 186 alin. (2) C. proc. pen., rezultă că ultima zi de depunere a declarației de recurs era 17 noiembrie 2008. Cum recurentul a declarat recurs la data de 19 noiembrie 2008, deci peste termenul legal, acesta a fost respins ca tardiv.

Consecințele nerespectării termenului prevăzut de lege sunt reglementate de art. 185 C. proc. pen., respectiv decăderea din exercitarea dreptului[1].

4. Dacă termenul de recurs de 10 zile expiră într-o zi nelucrătoare, recursul introdus a doua zi este considerat în termen[2].

Secţiunea a 2-a. Acte considerate ca făcute în termen

43. Întrucât termenul procedural constituie intervalul de timp în care organele judiciare sau părțile pot să exercite un drept procesual, art. 187 prevede unele situații speciale când actele sunt considerate ca fiind făcute în termen.

Astfel, în alin. (1) se prevede că „actul depus înăuntrul termenului prevăzut de lege la administrația locului de deținere, ori la

[1] I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 1025 din 20 martie 2009, www.scj.ro.

[2] Trib. Suprem, Secția penală, decizia nr. 1265/1985, în R.R.D. nr. 7/1984, p. 70.

unitatea militară sau la oficiul poștal prin scrisoare recomandată este considerat ca făcut în termen".

În aceste situații, dovada depunerii actului este efectuată prin înregistrarea sau atestarea înscrisă de către administrația locului de deținere pe actul depus sau recipisa oficiului poștal.

Actele efectuate de procuror, cu excepția căilor de atac, sunt considerate ca făcute în termen dacă data la care au fost trecute în registrul de ieșire al parchetului este înăuntrul termenului cerut de lege pentru efectuarea actului (art. 187 alin. final).

Practică judiciară

Prevederile art. 187 C. proc. pen., se interpretează în sensul că este necesar a exista o dovadă certă că partea interesată și-a exprimat manifestarea de voință în termenul legal. Nu există nicio justificare rezonabilă în a aprecia ca un act depus la un oficiu poștal al Poștei Române să fie considerat în termen, dar același act depus la unitatea specializată a Serviciului Român de Informații să fie considerat tardiv.

În speță, prin sentința penală nr. 469/2002, pronunțată de Tribunalul Alba, s-a respins ca tardivă plângerea petentei G.F. împotriva rezoluției procurorului, formulată în temeiul art. 278 C. proc. pen.

Instanța a motivat în considerentele hotărârii că rezoluția din 4 martie 2009 a fost comunicată petentei la data de 13 martie 2009, situație în care termenul de 20 de zile prevăzut de art. 278[1] alin. (1) C. proc. pen. se împlinea la data de 3 aprilie 2009. Însă petenta a formulat plângerea și a depus-o la Judecătoria Aiud abia la data de 6 aprilie 2009, deci cu depășirea termenului amintit. Totodată, petenta a depus la dosarul cauzei copia unui borderou ce probează predarea plângerii în cauză către Serviciul Român de Informații la data de 2 aprilie 2009, însă acest borderou nu poate să conducă la concluzia că petenta ar fi formulat plângere în termen, având în vedere că, în conformitate

cu art. 187 alin. (1) C. proc. pen., doar actul depus înăuntrul termenului prevăzut de lege la oficiul poștal prin scrisoare recomandată este considerat ca făcut în termen.

În cazul de față însă, petenta nu a depus actul la un oficiu poștal prin scrisoare recomandată. Serviciul de curierat prestat de Serviciul Român de Informații în favoarea instituțiilor publice nu poate fi asimilat unui „oficiu poștal" și nici borderoul depus la dosar unei „scrisori recomandate".

Recursul declarat de petentă împotriva hotărârii judecătorești a fost admis ca fondat, dispunându-se casarea sentinței penale atacate și trimiterea cauzei spre rejudecare aceleiași instanțe de fond, respectiv Tribunalul Alba.

S-a reținut că instanța de fond a dat o greșită interpretare dispozițiilor art. 187 C. proc. pen. atunci când a reținut că plângerea petentei nu a fost formulată în termen, întrucât nu a fost depusă la un oficiu poștal, așa cum prevăd dispozițiile legale.

Prevederile art. 187 C. proc. pen. se interpretează în sensul că este necesar a exista o dovadă certă că partea interesată și-a exprimat manifestarea de voință în termenul legal, probă existentă la dosar, și anume copia borderoului din 2 aprilie 2009, care atestă depunerea plângerii la serviciul specializat al S.R.I. în termenul prevăzut de lege. Nu există nicio justificare rezonabilă în a aprecia ca un act depus la un oficiu poștal al Poștei Române să fie considerat în termen, dar același act depus la unitatea specializată a S.R.I. să fie considerat tardiv[1].

[1] C.A. Alba Iulia, Secția penală, decizia nr. 161 din 23 februarie 2010, portal.just.ro.

Secţiunea a 3-a. Sancţiuni în cazul nerespectării termenelor

44. Respectarea principiului legalității este o cerință obiectivă ce trebuie îndeplinită întocmai pe tot parcursul desfășurării procesului penal de către participanții chemați să contribuie la buna soluționare a cauzei penale.

Nerespectarea dispozițiilor legale atrage pentru cei care le-au încălcat sancțiuni juridice corespunzătoare de natură civilă, penală, administrativă etc. Spre deosebire de acestea, în cazul actelor procesuale și procedurale îndeplinite nelegal și care devin lipsite de valabilitate se aplică **sancțiunile procedurale**.

În literatura de specialitate, sancțiunile procedurale sunt definite ca fiind **remedii procedurale** care au menirea de a înlătura sau zădărnici producerea de consecințe juridice în cazul în care legea a fost încălcată cu ocazia neîndeplinirii activității procedurale.

În cuprinsul art. 185 sunt arătate consecințele nerespectării termenelor prevăzute de lege, și anume: decăderea din exercițiul unui drept, nulitatea actului făcut peste termen și încetarea unei măsuri procesuale temporare.

§1. Decăderea din exerciţiul unui drept

45. Constă în pierderea unui drept procesual ce nu a fost exercitat în termenul peremptoriu prevăzut de lege.

Codul de procedură penală reglementează decăderea în mod expres prin dispozițiilor art. 185 alin. (1), potrivit cărora, „când pentru exercitarea unui drept procesual legea prevede un anumit

termen, nerespectarea acestuia atrage decăderea din exercițiul dreptului (...)".

Așadar, sancțiunea decăderii derivă din expirarea termenului înăuntrul căruia trebuia exercitat dreptul procesual, fără ca acesta să fi fost exercitat sau când exercitarea lui s-a produs tardiv.

De pildă, decăderea operează ca sancțiune procedurală când persoana căreia i s-a produs un prejudiciu material prin infracțiune nu s-a constituit parte civilă până la citirea actului de sesizare a instanței. În acest caz, persoana vătămată pierde exercițiul dreptului în cadrul procesual declanșat, dar are dreptul subiectiv și se poate adresa cu acțiune civilă în fața instanței civile.

De asemenea, decăderea operează în cazul în care introducerea în procesul penal a părții responsabile civilmente s-a făcut după citirea actului de sesizare; în ipoteza în care această parte a făcut obiecțiuni, pretențiile părții civile față de persoana responsabilă civilmente nu mai pot fi valorificate în procesul penal, ci, eventual, pe calea unei acțiuni civile separate, introdusă la instanța civilă[1].

Poate fi decăzut din exercițiul dreptului procesual și acela care nu a declarat apel sau recurs în termenul prevăzut de lege[2].

---

[1] *I. Neagu*, op. cit., p. 468; Trib. Suprem, sentința penală nr. 2715/1975, în R.R.D. nr. 9/1976, p. 67; Trib. Mun. București, Secția penală, decizia nr. 1040/1977, în *V. Papadopol, M. Popovici*, Repertoriul alfabetic de practică judiciară în materie penală pe anii 1976-1980, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1982, p. 307.

[2] *D. Pavel*, Constatarea nulității actelor efectuate cu încălcarea dispozițiilor legale în procedura penală, în R.R.D. nr. 9/1971, p. 28-29.

§2. Nulitatea relativă

46. Dispoziția cuprinsă în art. 185 alin. (3) prevede că termenele procedurale, cu excepția celor cărora le sunt aplicabile dispozițiile art. 185 alin. (1) și (2), sunt supuse dispozițiilor privitoare la nulități.

Expresia „termene procedurale" folosită în textul art. 185 alin. (3) trebuie înțeleasă în sensul larg de termene prevăzute de legea procesual penală.

Nulitatea actelor efectuate fără respectarea termenelor prevăzute de lege operează potrivit regulilor generale stabilite în materia nulităților înscrise în art. 197.

§3. Încetarea efectelor măsurilor procesuale temporare

47. Potrivit dispozițiilor art. 185 alin. (2), în cazul în care o măsură procesuală nu poate fi luată decât într-un anumit termen, expirarea acestuia atrage de drept încetarea efectului măsurii. Această dispoziție prevede care este consecința îndeplinirii termenelor substanțiale fixate de lege pentru unele măsuri procesuale.

Regula înscrisă în art. 185 alin. (2) se aplică îndeosebi în cazul măsurilor procesuale preventive. **Încetarea efectului măsurii operează de drept**, așa cum rezultă din prevederile legale amintite. Regula are caracter de ocrotire și garanție împotriva unei prelungiri ilegale ale acestor măsuri.

Practică judiciară

1. Prin sentința penală nr. 194 din 15 iulie 2009, Curtea de Apel Timișoara a respins ca inadmisibilă, în temeiul art. 278[1] alin. (8) lit. a) raportat la art. 278 C. proc. pen., plângerea formulată de petentul A.P.G. împotriva rezoluției procurorului de netrimitere în judecată.

Recursul declarat la data de 20 august 2008 împotriva sentinței a fost respins ca tardiv.

Conform art. 385[3] alin. (1) C. proc. pen., termenul de recurs este de 10 zile și curge de la pronunțare, pentru partea prezentă la dezbateri sau la pronunțare, iar pentru partea lipsă la judecată, de la comunicare.

Recurentul a lipsit la judecarea în fond a cauzei, respectiv la 15 iulie 2009, situație în care soluția i-a fost comunicată la locul de domiciliu anunțat, la data de 5 august 2009. În acest caz, termenul de recurs de 10 zile începea să curgă de la 6 august și se împlinea la 17 august 2008[1].

2. Prin sentința penală nr. 84 din 5 noiembrie 2008, Curtea de Apel Oradea a respins ca nefondată, în temeiul art. 278[1] alin. (8) lit. a) teza a II-a C. proc. pen., plângerea petentului L.C. împotriva rezoluției din 22 aprilie 2008 a procurorului, menținută prin rezoluția din 26 mai 2008 a procurorului general de la Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Oradea.

Recursul declarat de petent a fost respins ca tardiv.

În speță, petentul, deși a fost prezent la data judecării cauzei, respectiv 5 noiembrie 2008, a declarat recurs la 12 februarie 2009, peste termenul de 10 zile prevăzut de lege și care se împlinea la 6 noiembrie 2008, potrivit dispozițiilor art. 385[3] alin. (2) combinat cu art. 363 alin. (3) C. proc. pen.

---

[1] I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 3254 din 14 octombrie 2009, www.scj.ro.

În aceste condiții, consecința nerespectării termenului de recurs, așa cum se prevede în art. 185 alin. (1) C. proc. pen. și care sancționează demersul procesual efectuat cu încălcarea termenului prevăzut pentru exercitarea dreptului procesual, este decăderea din exercițiul dreptului și nulitatea actului făcut peste termen[1].

3. Prin sentința penală nr. 229 din 5 noiembrie 2009, Curtea de Apel Timișoara a respins plângerea formulată de petentul F.I. împotriva rezoluțiilor din 11 iunie 2009 (dosar nr. 285/P/2009) și din 11 august 2009 (dosar nr. 819/II/2/2009) ale Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Timișoara, pe care le-a menținut ca temeinice și legale.

Recursul declarat împotriva sentinței a fost respins ca nefondat.

Instanța supremă, prin soluționarea cauzei, a statuat că plângerea în fața judecătorului împotriva rezoluțiilor sau ordonanțelor procurorului de netrimitere în judecată, întemeiate pe prevederile art. 278[1] C. proc. pen., este inadmisibilă dacă plângerea contra rezoluției sau a ordonanței de netrimitere în judecată a fost introdusă la conducătorul parchetului or, după caz, la procurorul ierarhic superior după expirarea termenului de 20 de zile prevăzut în art. 278 alin. (3) C. proc. pen., întrucât, în conformitate cu dispozițiile art. 185 din același cod, în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual legea prevede un anumit termen, nerespectarea acestuia atrage decăderea din exercițiul dreptului și nulitatea actului făcut peste termen.

Prin urmare, nerespectarea termenului prevăzut în art. 278 alin. (3) C. proc. pen. atrage decăderea din exercițiu de a cere judecătorului controlul ordonanței în procedura prevăzute de art. 271 C. proc. pen.

În speță, s-a stabilit în mod corect de către instanța de fond că rezoluția de neurmărire penală a fost comunicată petentului la 16

[1] I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 1768 din 13 mai 2009, www.scj.ro.

iunie 2009, iar acesta a sesizat procurorul ierarhic superior abia la 15 iulie 2009, cu depășirea termenului de 20 de zile care, potrivit art. 185 C. proc. pen., este un termen de decădere din exercițiul dreptului de a cere instanței controlul rezoluției procurorului în procedura prevăzută în art. 278[1] C. proc. pen.[1]

4. Prin rezoluția nr. 373/P/2005 din 22 aprilie 2005, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a dispus neînceperea urmăririi penale față de 4 făptuitori, soluție care a fost comunicată petentului la data de 30 aprilie 2005.

Împotriva rezoluției procurorului petentul a formulat plângere, întemeiată pe dispozițiile art. 278[1] C. proc. pen.

Prin sentința penală nr. 497 din 23 septembrie 2005 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secția penală, a fost respinsă plângerea ca inadmisibilă, întrucât nu a fost respectată procedura prevăzută de art. 275-278 C. proc. pen.

Recursul declarat împotriva sentinței a fost respins ca tardiv, fiind făcut cu nerespectarea art. 385[3] alin. (2) combinat cu art. 363 alin. (3) C. proc. pen., în cauză fiind aplicabile prevederile art. 185 C. proc. pen., respectiv decăderea din exercițiul dreptului și nulitatea actului făcut peste termen[2].

5. Instanța supremă a stabilit că nerespectarea termenului de 20 de zile prevăzut de art. 278 și art. 278[1] C. proc. pen. atrage sancțiunea prevăzută de art. 185 C. proc. pen., respectiv decăderea din exercițiul dreptului și nulitatea actului făcut peste termen.

În cazul în care procurorul ierarhic superior nu a soluționat plângerea contra rezoluției procurorului de neîncepere a urmăririi penale făcută conform art. 275-278 C. proc. pen. în termen de 20

---

[1] I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 1186 din 26 martie 2010, www.scj.ro.

[2] I.C.C.J., Completul de 9 judecători, decizia penală nr. 197 din 15 mai 2006, www.scj.ro.

de zile de la primirea acesteia, legiuitorul a prevăzut în art. 277 C. proc. pen. că persoana vătămată, precum și orice alte persoane ale căror interese legitime sunt vătămate pot face plângere împotriva acestei rezoluții la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în primă instanță, în termen de 20 de zile de la expirarea termenului prevăzut în art. 277 C. proc. pen., potrivit dispozițiile art. 278[1] alin. (2) din același cod.

În speță, plângerea formulată de petent în temeiul art. 278[1] C. proc. pen., la data de 6 ianuarie 2005, împotriva rezoluției procurorului din 13 septembrie 2004, prin care s-a dispus neînceperea urmăririi penale față de doi făptuitori, a fost respinsă ca tardivă, prin sentința penală nr. 240 din 23 martie 2005 a Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Prin urmare, petentul putea să sesizeze instanța de judecată în cel mult 40 de zile începând cu data depunerii plângerii, și anume cel mai târziu până la data de 10 noiembrie 2004[1].

6. Amânarea sau întreruperea executării pedepsei nu se poate acorda decât pe un termen determinat, a cărui expirare atrage de drept încetarea efectului măsurii[2].

7. Înalta Curte de Casație și Justiție, Secțiile Unite, examinând recursul în interesul legii declarat de Procurorul general al Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție privind stabilirea naturii juridice a termenelor prevăzute în art. 278 alin. (3) și art. 278[1] alin. (2) C. proc. pen., a statuat că aceste termene, fiind reglementate pentru exercitarea căii de atac a plângerii împotriva rezoluțiilor sau ordonanțelor procurorului de netrimitere în judecată, nu pot fi decât termene procedurale peremptorii. În consecință, se impune concluzia că nerespectarea lor

[1] I.C.C.J., Completul de 9 judecători, decizia penală nr. 209 din 19 septembrie 2005, www.scj.ro.

[2] Trib. Suprem, Completul de 7 judecători, decizia penală nr. 30/1983, în R.R.D. nr. 4/1984, p. 73.

atrage decăderea din dreptul la acea cale de atac și respingerea ei ca tardivă[1].

8. Referitor la efectele neverificării de către instanță în cursul judecății a legalității și temeiniciei arestării preventive la termenele prevăzute în art. 160^{b} alin. (1) și art. 160^{h} alin. (2), (3) C. proc. pen., Înalta Curte de Casație și Justiție, Secțiile Unite, a stabilit următoarele, în aplicarea dispozițiilor art. 140 alin. (1) lit. a) C. proc. pen.: neverificarea de către instanță în cursul judecății a legalității și temeiniciei arestării preventive a inculpatului major înainte de împlinirea duratei de 60 de zile, la care se referă art. 160^{b} alin. (1) C. proc. pen., a inculpatului minor cu vârsta între 14 și 16 ani înainte de expirarea duratei de 30 de zile, prevăzută în art. 160^{h} alin. (2) C. proc. pen., și a inculpatului minor mai mare de 16 ani înainte de expirarea duratei de 40 de zile, prevăzută în art. 160^{h} alin. (3) C. proc. pen., atrage încetarea de drept a măsurii arestării preventive luate față de inculpat și punerea lui de îndată în libertate[2].

[1] I.C.C.J., Secțiile Unite, Decizia nr. 15 din 6 aprilie 2009, în M. Of. nr. 735 din 29 octombrie 2009.

[2] I.C.C.J, Secțiile Unite, Decizia nr. VII din 20 februarie 2006, în M. Of. nr. 475 din 1 iunie 2006.

Capitolul al IV-lea.
Aspecte de drept comparat

§1. Codul de procedură penală german

48. Codul de procedură penală german (*Strafprozessordnung, StPO*[1]) reglementează un sistem de calcul al termelor procedurale ce cuprinde reguli asemănătoare celor existente în legislația română. Astfel, calcularea termenelor se face pe zile, pe săptămâni și pe luni.

Potrivit § 42 StPO, la calcularea termelor pe zile, „ziua sau evenimentul care a determinat începutul termenului nu trebuie luat în considerare".

Calcularea termenelor pe săptămâni și pe luni se face potrivit regulilor cuprinse în § 43 StPO, după cum urmează:

a) un termen calculat pe săptămâni sau pe luni expiră la sfârșitul zilei din săptămâna sau luna trecută, a cărei dată corespunde zilei în care termenul a început. Dacă ultima lună nu dispune de astfel de zile, termenul limită expiră la sfârșitul ultimei zile a lunii respective;

b) în cazul în care termenul expiră într-o zi de sâmbătă sau duminică ori într-o zi de sărbătoare legală, termenul se consideră expirat la sfârșitul următoarei zile lucrătoare.

§ 45 StPO prevede termenul de o săptămână pentru formularea cererii de repunere în termen *„status quo ante"*, de către

---

[1] *Strafprozeßordnung (StPO),* consultat la adresa www.gesetze-im-internet.de, accesată la 4 decembrie 2010.

persoana care nu a putut respecta un termen procedural din motive independente de voința sa. Acest termen se calculează de la data motivului sau evenimentului care a dus la nerespectarea termenului. De asemenea, în termen de o săptămână de la data pronunțării hotărârii se poate formula recurs pentru chestiuni de fapt și de drept, care se depune la instanța de fond, așa cum prevăd dispozițiile § 314 StPO.

Termenul de două săptămâni de la pronunțarea hotărârii penale este prevăzut de § 410 StPO pentru ca pârâtul să poată depune obiecțiuni împotriva hotărârii penale la instanța care a emis-o, fie în scris, fie oral. În cazul în care obiecțiunile cu privire la hotărârea penală nu au fost depuse în termen, hotărârea va fi echivalentă cu o hotărâre care a intrat în vigoare.

§2. Codul de procedură penală spaniol

49. Codul de procedură penală spaniol (*Ley de Enjuiciamiento Criminal*[1]) reglementează instituția termenelor judiciare în titlul 9, de la art. 197 la art. 215. Astfel, art. 197 prevede că hotărârile judecătorești și procedurile judiciare se vor desfășura și se vor aplica potrivit termenelor stabilite pentru fiecare dintre ele, iar atunci când nu este stabilit un anumit termen, se vor aplica de îndată, fără întârziere (art. 198).

Persoanele care se consideră prejudiciate de întârzieri nejustificate în aplicarea termenelor judiciare, au posibilitatea de a depune plângere la Ministerul Justiției, care, dacă o va găsi întemeiată, o va

[1] *Ley de Enjuiciamiento Criminal*, consultat la adresa http://noticias.juridicas.com/base_datos/Penal/lecr.html, accesată la 4 decembrie 2010.

înainta din oficiu către organul competent, care va proceda la despăgubiri conform legii (art. 200).

Potrivit art. 201 C. proc. pen. spaniol, cauzele vor fi instrumentate în toate zilele anului, fără a fi nevoie de o altă reglementare specială. Termenele legale nu vor fi extinse decât dacă legea prevede expres acest lucru și pot fi suspendate sau întrerupte (art. 202).

Sentințele se vor pronunța și redacta în trei zile de la încheierea audierii sau de la terminarea procesului, excepție făcând cauzele judecate în lipsă, la care pronunțarea are loc în aceeași zi sau cel mult în ziua următoare (art. 203).

Comunicările, citațiile, mandatele se trimit de judecătorie sau de tribunal cel mai târziu în ziua următoare celei în care a fost pronunțată rezoluția de comunicare (art. 207), iar dacă procedura trebuie îndeplinită în afara capitalei, se are în vedere „**termenul pentru distanță**", respectiv o zi pentru fiecare 20 de km.

Conform art. 212 C. proc. pen. spaniol, apelul se depune în termen de cinci zile de la comunicarea hotărârii, iar potrivit art. 211, recursurile prin care se solicită modificarea hotărârii se depun în maximum trei zile de la comunicare către părți.

Nerespectarea termenelor procedurale poate atrage răspunderea disciplinară a grefierilor, precum și răspunderea altor persoane care pot fi sancționate cu amendă judiciară.

Se constată că procedurile judiciare sunt efectuate cu promptitudine în ziua și ora indicată, fără a se admite întârziere, iar sistemul de calculare a termenelor procedurale este în parte asemănător celui prevăzut în Codul de procedură penală român, în sensul că termenele se calculează pe ore, pe zile, dar și în raport de distanță, aspect care nu se regăsește în legislația română.

§3. Codul de procedură penală italian

50. Codul de procedură penală italian (*Codici di procedura penale*)[1] cuprinde în Titlul VI, denumit „Termene", reguli generale privind calcularea termenelor procesuale, unele dispoziții legale fiind similare celor existente în legislația noastră. Astfel, art. 172 pct. 1 prevede că „termenele procedurale sunt stabilite pe ore, pe zile, pe luni sau pe ani", regulă pe care o regăsim și în Codul de procedură penală român (art. 186).

În ceea ce privește sistemul de calcul, se constată asemănarea între cele două coduri referitor la momentul de la care începe să curgă termenul, în sensul că, în cazul termenelor pe ore sau pe zile, „nu se calculează ora sau ziua la care începe să curgă termenul" [art. 172 pct. 4 C. proc. pen. italian, regulă existentă și în Codul de procedură penală român – art. 186 alin. (2)]. Însă, spre deosebire de legislația română, care prevede că nu se ia în calcul ora sau ziua în care termenul se împlinește, potrivit Codului de procedură penală italian, în calculul termenelor procedurale „se calculează ultima oră sau ultima zi".

De asemenea, în cazul termenelor calculate pe zile, dacă acesta „se împlinește în zi de sărbătoare, se consideră împlinit de drept în ziua următoare nefestivă", potrivit prevederilor art. 172 pct. 3 din același cod. Această regulă se regăsește și în Codul de procedură penală român, respectiv în dispozițiile art. 186 alin. (4), care prevăd că, în situația în care „ultima zi a unui termen cade într-o zi nelucrătoare, termenul expiră la sfârșitul primei zile lucrătoare care-l urmează".

---

[1] *Codici penale e di procedura penale e leggi complementari*, coordonati e annotati a cura di *N. Cipriani*, Maggioli Editore, Rimmini, 1991.

Aspecte deosebite pe care le întâlnim în legislația italiană:

a) revocarea termenelor numai în cazurile prevăzute de lege (art. 21, art. 79, art. 80, art. 85, art. 86, art. 95, art. 175^3, art. 182, art. 309, art. 458, art. 461^4, art. 468, art. 585, art. 646 C. proc. pen. italian);

b) prelungirea duratei termenelor, așa cum prevăd dispozițiile art. 174 C. proc. pen. italian, în cazul în care reședința pârâtului (când rezultă din acte sau domiciliul declarat ori ales, în conformitate cu art. 161 din același cod) se află în afara orașului în care își are sediul autoritatea judiciară competentă.

Termenul este prelungit pentru a include numărul de zile necesare deplasării. Prelungirea este de o zi la fiecare 500 km distanță, atunci când este posibilă utilizarea mijloacelor de transport public, și o zi la fiecare 100 de km în celelalte cazuri. Aceeași regulă se aplică și în cazul inculpaților arestați sau al celor internați în afara orașului în care își are sediul autoritatea judiciară. În toate situațiile, prelungirea perioadei nu poate depăși 3 zile.

Pentru inculpatul care are reședința în străinătate, prelungirea termenului este stabilită de către instanța de judecată ținând seama de distanță și de mijloacele de comunicare utilizabile.

Aceeași prevedere legală se aplică atunci când este vorba de termenul stabilit pentru prezentarea oricărei alte persoane pentru care autoritatea judiciară a emis un ordin sau o invitație;

c) repunerea în termen. Potrivit art. 175 C. proc. pen. italian, Ministerul Public, părțile și apărătorii sunt repuși în termenul stabilit sub sancțiunea decăderii dacă dovedesc că nu l-au putut respecta datorită unui caz fortuit sau unei forțe majore. Cererea pentru repunerea în termen este prezentată, sub sancțiunea decăderii, în termen de 10 zile de la momentul în care a încetat cazul fortuit sau cazul de forță majoră.

Dacă a fost pronunțată o hotărâre de condamnare, inculpatul este repus, la cererea sa, în termenul legal pentru a formula calea de atac, cu excepția cazurilor în care aceeași persoană a avut o cunoaștere reală a procedurii sau a măsurii și a renunțat în mod voluntar să se prezinte sau să formuleze calea de atac. Instanța de judecată trebuie să facă toate investigațiile necesare. În acest caz, cererea de repunere în termen este prezentată, sub sancțiunea decăderii, în termen de 30 de zile de la data la care pârâtul a avut o cunoaștere reală a situațiilor care au constituit caz fortuit sau forță majoră.

§4. Codul de procedură penală francez

51. Codul de procedură penală francez (*Code de procédure pénale*[1]) prevede în cuprinsul său termene procedurale pentru formularea unor plângeri, îndeplinirea unor acte procedurale sau declararea căilor de atac. De pildă, potrivit art. 7, art. 8 și art. 9 din acest cod, acțiunea publică se prescrie într-o perioadă de 10 ani pentru crime (jaf, agresiune, fraudă, excrocherie), 3 ani pentru delicte și 1 an pentru contravenții și se calculează începând cu data săvârșirii faptei. Termenele menționate sunt dublate în cazul anumitor delicte sau crime comise asupra unui minor și curg de la majoratul victimei (18 ani).

În conformitate cu dispozițiile art. 380-9 C. proc. pen. francez (introdus prin art. 81 din Legea nr. 2000-516 din 15 iunie 2000, intrată în vigoare la 1 ianuarie 2001), „apelul trebuie depus în termen de 10 zile de la pronunțarea hotărârii". Acesta se calculează de la data luării la cunoștință a hotărârii, pentru partea care nu a fost prezentă sau reprezentată în cadrul ședinței în care a fost pronunțată

[1] *Code de procédure pénale*, consultat la adresa http://www.legi-france.gouv.fr, accesată la 4 decembrie 2010.

hotărârea, dar numai în cazul în care ea însăși sau reprezentatul său nu a fost informat cu privire la ziua în care hotărârea a fost pronunțată.

Articolul 552 C. proc. pen. francez prevede că „termenul cuprins între ziua în care citația a fost emisă și ziua fixată pentru înfățișarea în fața tribunalului de corecție sau organului de poliție este de cel puțin 10 zile, în cazul în care partea citată își are reședința într-o regiune a Franței metropolitane sau, dacă locuiește într-o regiune îndepărtată, este citată în fața instanței acelei regiuni". Dacă partea citată își are reședința în străinătate, acest termen este mărit cu o lună, în cazul în care ea rămâne într-un stat membru al Uniunii Europene, și cu 2 luni, în celelalte cazuri.

Capitolul al V-lea. Termenele reglementate în noul Cod de procedură penală

52. Noul Cod de procedură penală[1] reglementează „termenele" în Capitolul II, bazându-se pe aceleași reguli privind sistemul de calcul ce se regăsesc în actualul Cod de procedură penală.

Astfel, art. 268 noul C. proc. pen., cu denumirea marginală „Consecințele nerespectării termenului", are același conținut ca și art. 185 C. proc. pen. în vigoare, în sensul că nerespectarea unui anumit termen prevăzut de lege pentru exercitarea unui drept procesual atrage decăderea din exercițiul dreptului și nulitatea actului făcut peste termen.

Când o măsură procesuală nu poate fi luată decât pe un anumit termen, expirarea acestuia atrage de drept încetarea efectului măsurii, iar pentru celelalte termene procedurale se aplică, în caz de nerespectare, dispozițiile privitoare la nulități.

În ceea ce privește „calculul termenelor procedurale", reglementat în art. 269 noul C. proc. pen., se constată că este același ca și sistemul de calcul din actualul Cod de procedură penală, prevăzut în art. 186, respectiv calculul pe ore, pe zile, pe luni și pe ani.

---

[1] Noul Cod de procedură penală a fost adoptat de Parlamentul României prin Legea nr. 135/2010 (M. Of. nr. 486 din 15 iulie 2010).

La calcularea termenelor procedurale se pornește de la ora, ziua, luna sau anul prevăzut în actul care a provocat curgerea termenului, afară de cazul în care legea dispune altfel [alin. (1) al art. 269 noul C. proc. pen.]. În cazul termenelor pe ore sau pe zile, nu se socotesc ora sau ziua de la care începe să curgă termenul, nici ora sau ziua în care acesta se împlinește [alin. (2) al art. 269 noul C. proc. pen.].

Termenele calculate pe luni sau pe ani expiră, după caz, la sfârșitul zilei corespunzătoare ultimei luni ori la sfârșitul zilei și lunii corespunzătoare din ultimul an. Dacă această zi cade într-o lună care nu are zi corespunzătoare, termenul expiră în ultima zi a acelei luni [alin. (3) al art. 269 noul C. proc. pen.]. Când ultima zi a unui termen cade într-o zi nelucrătoare, termenul expiră la sfârșitul primei zile lucrătoare care urmează [alin. (4) al art. 269 noul C. proc. pen.].

Referitor la „actele considerate ca făcute în termen", art. 270 alin. (1) și (3) noul C. proc. pen. menține dispozițiile cuprinse în art. 187 alin. (1) și (2) C. proc. pen. în vigoare. Astfel, actul depus înăuntrul termenului prevăzut de lege la administrația locului de deținere ori la unitatea militară sau la oficiul poștal prin scrisoare recomandată este considerat ca făcut în termen, iar înregistrarea sau atestarea făcută de către administrația locului de deținere pe actul depus, recipisa oficiului poștal, precum și înregistrarea ori atestarea făcută de unitatea militară pe actul depus servesc ca dovadă a datei depunerii actului [alin. (1) al art. 270 noul C. proc. pen.].

Aspectul nou apare reglementat în art. 270 alin. (2) noul C. proc. pen., potrivit căruia, dacă un act care trebuia făcut într-un anumit termen a fost comunicat sau transmis, din necunoaștere sau dintr-o greșeală vădită a expeditorului, înainte de expirarea termenului, unui organ judiciar care nu are competență, se consideră că a fost depus în termen, chiar dacă actul ajunge la organul judiciar competent după expirarea termenului fixat.

Cu excepția căilor de atac, actul efectuat de procuror este considerat ca făcut în termen dacă data la care a fost trecut în registrul de ieșire al parchetului este înăuntrul termenului cerut de lege pentru efectuarea actului [alin. (3) al art. 270 noul C. proc. pen.].

În art. 271 noul C. proc. pen. este prevăzut „Calculul termenelor în cazul măsurilor privative sau restrictive de drepturi", acesta fiind asemănător celui prevăzut în art. 188 C. proc. pen. în vigoare. Potrivit textelor de lege amintite, în calculul termenelor privind măsurile preventive sau orice măsuri restrictive de drepturi, ora sau ziua de la care începe și cea la care se sfârșește termenul intră în durata acestuia.

Bibliografie

I. Tratate, cursuri, monografii, articole

Antoniu G., Volonciu N., Practică judiciară penală, vol. IV, Ed. Academiei, București, 1993;

Basarab M., Drept procesual penal, ed. a 2-a, Universitatea „Babeș-Bolyai", Facultatea de Drept, vol. I, Cluj, 1973;

Dongoroz V., Curs de procedură penală, ed. a 2-a, Ed. Universității din București, 1942;

Dongoroz V. ș.a., Noul Cod de procedură penală și Codul de procedură penală anterior – prezentare comparativă, Ed. Politică, București, 1969;

Dongoroz V. și colab., Explicații teoretice ale Codului de procedură penală român. Partea generală, vol. I și II, Ed. Academiei, București, 1975;

Ghițeanu C., Glogojeanu T., Dragomirescu A., Codul de procedură penală „Regele Carol II", Tipografia „Munca", Râmnicu Sărat, 1936;

Kahane S., Drept procesual penal, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1963;

Neagu I., Drept procesual penal. Tratat. Partea generală, vol. I, Ed. Global Lex, București, 2006;

Papadopol V., Popovici M., Repertoriul alfabetic de practică judiciară în materie penală pe anii 1976-1980, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1982;

Pavel D., Constatarea nulității actelor efectuate cu încălcarea dispozițiilor legale în procedura penală, în R.R.D nr. 9/1971;

Pop T., Drept procesual penal, vol. I-III, Tipografia Națională, Cluj, 1946;

Tanoviceanu I., Tratat de drept și procedură penală, ed. a 2-a revăzută și completată de *V. Dongoroz și colab.*, vol. IV, Tiparul „Curierul judiciar", București, 1926;

Theodoru Gr., Drept procesual penal român. Partea generală, vol. I și II, Universitatea „Al.I. Cuza", Facultatea de Drept, Iași, 1971;

Theodoru Gr., Moldovan L., Drept procesual penal, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1979;

Volonciu N., Drept procesual penal, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1972;

Volonciu N., Drept procesual penal, vol. I, Tipografia Universității București, 1987;

Volonciu N., Tratat de procedură penală. Partea generală, Ed. Paideia, București, 1993;

Codici penale e di procedura penale e leggi complementari, coordonati e annotati a cura di *N. Cipriani*, Maggioli Editore, Rimmini, 1991.

II. Jurisprudență

I.C.C.J., Secțiile Unite, Decizia nr. VII din 20 februarie 2006 (M. Of. nr. 475 din 1 iunie 2006);

I.C.C.J., Secțiile Unite, Decizia nr. VIII din 20 februarie 2006 (M. Of. nr. 475 din 1 iunie 2006);

I.C.C.J., Secțiile Unite, Decizia nr. XXVIII din 16 aprilie 2007 (M. Of. nr. 570 din 29 iulie 2008);

I.C.C.J., Secțiile Unite, Decizia nr. 15 din 6 aprilie 2009 (M. Of. nr. 735 din 29 octombrie 2009);

I.C.C.J., Completul de 9 judecători, decizia nr. 197 din 15 mai 2009;

I.C.C.J., Completul de 9 judecători, decizia nr. 209 din 19 septembrie 2005;

I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 966 din 18 februarie 2004;

I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 1492 din 17 martie 2004;

I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 5023 din 6 noiembrie 2004;

I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 6379 din 29 noiembrie 2004;

I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 1962 din 16 aprilie 2005;

I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 14 din 13 ianuarie 2006;

I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 196 din 12 ianuarie 2006;

I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 1203 din 22 februarie 2006;

I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 3180 din 18 mai 2006;

I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 7333 din 18 decembrie 2006;

I.C.C.J., Secția penală, decizia 1756 din 20 mai 2008;

I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 1780 din 21 mai 2008;

I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 2075 din 9 iunie 2008;

I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 3278 din 16 octombrie 2008;

I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 517 din 15 februarie 2009;

I.C.C.J., Secția penală, decizia. nr. 1025 din 20 martie 2009;

I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 1768 din 13 mai 2009;

I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 2235 din 12 iunie 2009;

I.C.C.J., Secția penală, decizia. nr. 2575 din 6 iulie 2009;

I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 3254 din 14 octombrie 2009;

I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 3356 din 20 octombrie 2009;

I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 3534 din 30 octombrie 2009;

I.C.C.J., Secția penală, decizia 476 din 8 februarie 2010;

I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 1186 din 26 martie 2010;

C.S.J., Secția penală, decizia nr. 257/1999;

C.S.J., Secția penală, decizia nr. 1497 din 20.03.2002;

C.S.J., Secția penală, decizia nr. 2204 din 25 aprilie 2002;

C.S.J., Secția penală, decizia nr. 1460 din 21 martie 2003;

Trib. Suprem, Completul de 7 judecători, decizia nr. 30/1983;

Trib. Suprem, Secția penală, decizia nr. 4853/1971;

Trib. Suprem, Secția penală, decizia nr. 2715/1975;

Trib. Suprem, Secția penală, decizia nr. 1265/1985;

C.A. Alba Iulia Secția penală, decizia nr. 55 din 1 iulie 2001;

C.A. Alba Iulia, Secția pentru minori și familie, decizia penală nr. 64 din 5 aprilie 2006;

C.A. Alba Iulia, Secția penală, decizia nr. 161 din 23 februarie 2010;

C.A. Brașov, decizia penală nr. 589 din 28 iulie 2003;

C.A. Cluj, Secția penală, decizia nr. 1050 din 13 decembrie 2000;

C.A. Pitești, Secția penală, decizia nr. 490/2000;

C.A. Ploiești, Secția penală, pentru minori și familie, decizia penală nr. 932 din 14 martie 2007;

C.A. Ploiești, Secția penală, pentru minori și familie, decizia penală nr. 174/2008;

C.A. Ploiești, Secția penală, pentru minori și familie, decizia penală nr. 38 din 15 ianuarie 2010;

C.A. Ploiești, Secția penală, pentru minori și familie, decizia nr. 228 din 5 martie 2010;

Trib. Arad, Secția penală, decizia nr. 57 din 28 ianuarie 2010;

Trib. Arad. Secția penală, decizia nr. 194 din 13 aprilie 2010;

Trib. Dâmbovița, Secția penală, decizia nr. 99 din 31 ianuarie 2010;

Trib. Giurgiu, Secția penală, decizia nr. 60 din 4 martie 2010;

Trib. Mun. București, Secția penală, decizia nr. 1040/1977.

III. Acte normative

Constituția României, revizuită, republicată în M. Of. nr. 767 din 31 octombrie 2003;

Codul de procedură penală din 2 decembrie 1864, publicat în M. Of. nr. 230 din 2 decembrie 1864;

Codul de procedură penală din 17 martie 1936, publicat în M. Of. nr. 66 din 19 martie 1936;

Codul de procedură penală din 12 noiembrie 1968, republicat în M. Of. nr. 78 din 30 aprilie 1997;

Noul Cod de procedură penală (Legea nr. 135/2010), publicat în M. Of. nr. 486 din 15 iulie 2010;

Codul penal (Legea nr. 15/1968), republicat în M. Of. nr. 65 din 16 aprilie 1997;

Noul Cod penal (Legea nr. 286/2009), publicat în M. Of. nr. 510 din 24 iulie 2009;

Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată în M. Of. nr. 807 din 3 decembrie 2010;

Legea nr. 281/2003 privind modificarea și completarea Codului de procedură penală și a unor legi speciale, publicată în M. Of. nr. 468 din 1 iulie 2003;

Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, publicată în M. Of. nr. 594 din 1 iulie 2004;

Legea nr. 356/2006 pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală, precum și pentru modificarea altor legi, publicată în M. Of. nr. 677 din 7 august 2006;

O.U.G. nr. 60/2006 pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală, precum și pentru modificarea altor legi, publicată în M. Of. nr. 764 din 7 septembrie 2006;

Legea nr. 177/2010 pentru modificarea și completarea Legii nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, a Codului de procedură civilă și a Codului de procedură penală al României, publicată în M. Of. nr. 672 din 4 octombrie 2010;

Legea nr. 202/2010 privind unele măsuri pentru accelerarea soluționării proceselor, publicată în M. Of. nr. 714 din 26 octombrie 2010.

Index alfabetic[1]

Acte considerate în termen **43**

Calculul termenelor
- termene procedurale **42**
- termene substanțiale **41**

Caracterul termenelor **7**
Clasificarea termenelor
- absolute (cominatorii) **16**
- de regresiune **15**
- de succesiune **15**
- dilatorii **12**
- fixe **14**
- judiciare **10**
- legale **10**
- maxime **14**
- minime **14**
- orânduitorii **12**
- pe ani **13, 38, 39**
- pe luni **13, 34, 35, 36, 37**
- pe ore **13, 17, 18, 19**
- pe zile **13, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33**
- peremptorii **12**
- procedurale **11**
- relative (de recomandare) **16**
- substanțiale **11**

Decăderea din exercițiul dreptului **12, 45**
Drept comparat
- Codul penal francez **51**
- Codul penal german **48**
- Codul penal italian **50**
- Codul penal spaniol **49**

Funcția și importanța termenelor **8**

Încetarea efectelor măsurilor procesuale temporare **47**

[1] Cifrele fac trimitere la numărul paragrafului în care se regăsește termenul respectiv.

Nulitatea relativă **46**

Operativitatea **5**

Principii fundamentale ala dreptului procesual penal **6**
Prorogarea termenului **42**

Sancțiuni procedurale penale pentru nerespectarea termenelor
- decăderea din exercițiul unui drept **12, 45**
- încetarea efectelor măsurilor procesuale temporare **47**
- nulitatea relativă **46**

Sfera reglementării termenelor **9**

Termen rezonabil **6**
Termene pe ani
- 1 an **38**
- 2 ani **39**

Termene pe luni
- 2 luni **34**
- 3 luni **35**
- 6 luni **36**
- 18 luni **37**

Termene pe ore
- 10 ore **17**
- 24 de ore **18**
- 48 de ore **19**

Termene pe zile
- 2 zile **20**
- 3 zile **21**
- 5 zile **22**
- 8 zile **23**
- 10 zile **24**
- 15 zile **25**
- 20 de zile **26**
- 30 de zile **27**
- 40 de zile **28**
- 45 de zile **29**
- 60 de zile **30**
- 90 de zile **31**
- 120 de zile **32**
- 180 de zile **33**

Termenele în Codul de procedură penală de la 1865 **1**
Termenele în Codul de procedură penală de la 1937 **2, 3**
Termenele în noul Cod de procedură penală **52**

Cesiunea de contract

Alexandra-Irina Dănilă

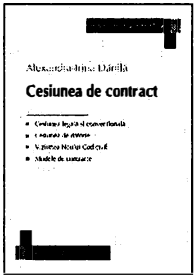

978-606-522-322-6
19 lei, 136 p.

Pot ceda un contract? Dar o obligație? Ce implică lipsa unei reglementări legale? Iată câteva întrebări pentru care acest comentariu oferă răspunsuri fundamentate.

«... este demnă de a fi salutată publicarea unui studiu care creionează o teorie generală a instituției cesiunii de contract, evaluează critic stadiul actual al cercetării acestei instituții, investighează aplicațiile sale în legislația deja în vigoare și prospectează textele noului Cod, avansând soluții utile și bine fundamentate pentru problemele pe care aplicarea textelor sale le-ar putea genera în practica viitoare.

(...) Lucrarea de față va fi utilă atât cercetătorului, cât și practicianului. Primul va găsi în ea o reflectare concisă, dar completă a perspectivelor teoretice care s-au exprimat asupra materiei cesiunii de contract, incluzând multiple probleme controversate, în care autoarea tranșează ferm și argumentat. Cel de-al doilea se va orienta ușor într-o lucrare bogată în soluții practice, extrem de bine structurată, redactată clar și dotată cu un index complet și cu un amplu aparat bibliografic».

Lector univ. dr. **Răzvan Dincă**

Răspunderea juridică pentru culpa și eroarea medicală

Georgiana Tudor

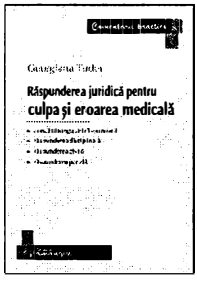

978-606-522-006-5
29 lei, 272 p.

Lucrarea de față aduce în atenția celor interesați un domeniu pe cât de sensibil, pe atât de actual răspunderea persoanelor implicate în actul medical pentru prejudiciile cauzate pacienților în timpul exercitării profesiei.

Optimizarea sistemului de acordare a asistenței medicale în România după 1990 și mai ales în cadrul procesului de aderare la Uniunea Europeană a presupus crearea unui cadru legal corespunzător, prin reglementarea expresă, și în legislația noastră, a unei proceduri de stabilire a cazurilor de răspundere civilă profesională pentru medici, farmaciști și alte persoane din domeniul asistenței medicale, procedură care, având în vedere și asigurarea de răspundere civilă obligatorie, garantează atât dreptul pacientului lezat sau al rudelor acestuia la o reparație echitabilă a prejudiciului suferit, obținută cu celeritate, dar și apărarea reputației profesionale a medicului (dat fiind caracterul confidențial al procedurii până la sesizarea instanței de judecată) pentru cazurile în care situațiile aparente de malpraxis nu îndeplinesc în realitate condițiile răspunderii medicale.

Toate aceste aspecte sunt pe larg analizate în cuprinsul cărții, comentariile pe marginea dispozițiilor legale fiind punctate cu numeroase trimiteri la opinii din literatura de specialitate și la soluții din practica instanțelor judecătorești.

Cartea abordează aspecte esențiale privitoare la termenele în procedura penală, începând de la explicarea necesității sistematizării activității organelor judiciare pe baza acestora și până la analiza aprofundată a fiecărui termen în parte. Deosebit interes prezintă și analiza istorică, la fel exemplificările din dreptul comparat, relevând eforturile autorului de a se documenta și de a prezenta cât mai complet tema aleasă. De asemenea, regăsim numeroase trimiteri la jurisprudența în materie, precum și utile referiri la noul Cod de procedură penală.

Dacă adăugăm la aceste calități și stilul clar, concis, parcurgerea textului fiind accesibilă nu numai specialistului, dar și publicului larg pe care îl interesează această problematică procedurală penală, avem imaginea unei lucrări utile și care neîndoios va fi primită cu interes de către toți cei care o vor lectura.

Prof. univ. dr. George Antoniu

reduceri de până la **30%**
pentru comenzi on line
www.hamangiu.ro

ISBN 978-606-522-391-2

Preț: 19 lei